

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS MOKYKLOS
VIEŠOSIOS TEISĖS INSTITUTAS

ASTA VAINIŪTĖ-MISIUKEVIČĖ
(ADMINISTRACINĖS TEISĖS STUDIJŲ PROGRAMA)

SAVIVALDYBĖS TARYBOS PRIIMAMŲ SPRENDIMŲ TEISĖS TECHNIKOS YPATUMAI
LIETUVOJE
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė –
Prof. dr. Ieva Deviatnikovaitė

Vilnius, 2024

TURINYS

ĮVADAS	2
1. SAVIVALDYBĖS TARYBA VIETOS SAVIVALDOJE	7
1.1. Vietos savivaldos samprata	7
1.2. Vietos savivaldos institucinės struktūros ypatumai	11
1.3. Savivaldybės tarybos samprata	14
2. SAVIVALDYBĖS TARYBOS PRIIMAMI SPRENDIMAI – PAGRINDINIS VEIKLOS INSTRUMENTAS	19
2.1. Administracinių aktų samprata ir požymiai	19
2.2. Savivaldybės tarybos sprendimų samprata, požymiai, klasifikavimas	25
2.3. Norminių ir individualių sprendimų atribojimo reikšmė ir kriterijai	31
3. SAVIVALDYBĖS TARYBOS PRIIMAMIEMS SPRENDIMAMS KELIAMŲ TEISĖS TECHNIKOS REIKALAVIMŲ ANALIZĖ	40
3.1. Savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimai	40
3.1.1. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo formos elementams	48
3.1.2. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo struktūrai	49
3.1.2.1 Reikalavimai sprendimo pavadinimui	50
3.1.2.2 Reikalavimai sprendimo preambulei	50
3.1.2.2.1 Individualaus sprendimo preambulės ypatumai	51
3.1.2.3 Reikalavimai sprendimo dėstomajai daliai	52
3.1.2.3.1 Individualaus sprendimo dėstomosios dalies ypatumai	53
3.1.2.4 Reikalavimai sprendimo baigiamosioms nuostatoms	54
3.1.2.4.1 Individualaus sprendimo baigiamųjų nuostatų ypatumai	55
3.1.3. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo turiniui	57
3.1.3.1 Individualaus sprendimo turinio ypatumai	59
3.1.4. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo kalbai	64
3.2. Dažniausiai daromos teisės technikos klaidos savivaldybės tarybos sprendimuose	65
IŠVADOS	69
PASIŪLYMAI	71
LITERATŪRA	74
ANOTACIJA	81
ANNOTATION	82
SANTRAUKA	83
SUMMARY	84
PRIEDAI	85
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ	104

IVADAS

Tiriama problema. Demokratinės valstybės raidos pagrindą sudaro skatinama ir plėtojama vietos savivalda. Vietos savivalda yra susijusi su kiekvieno iš mūsų gyvenimu, tiesiogine prasme nuo gimimo iki mirties¹, „Savivaldos lygmeniu svarbiausias teisės aktas yra savivaldybės tarybos sprendimas“², todėl nepaprastai svarbu, kad savivaldybės tarybos priimami sprendimai būtų kokybiški: suprantami adresatui, patogūs taikyti praktiškai ir tinkamai įgyvendinti. Taigi, ar pozityviojoje teisėje yra nustatyti teisiniai instrumentai, sudarantys prielaidas savivaldybių taryboms priimti kokybiškus sprendimus? Ar teisinis reguliavimas aiškiai nustato įgaliojimus savivaldybės institucijoms? Ar teisiniame reguliavime nustatyti instrumentai yra pakankami užtikrinti savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę? Ar savivaldybių tarybos laikosi teisiniame reguliavime įtvirtintų instrumentų, užtikrinančių kokybiškų sprendimų priėmimą? Tai problemos, kurios tiriamos šiame darbe ir į kurias pateikiami sprendimai.

Baigiamojo darbo aktualumas. Vietos savivaldos tema, tiek iš konstitucinės teisės, tiek iš administracinės teisės perspektyvų Lietuvoje nesulaukia pakankamo mokslininkų dėmesio. Mokslinės dėmesio stokos priežastis gali lemti dažnai besikeičiantis vietos savivaldos teisinis reguliavimas ir tai, kad visgi vietos savivaldos institutas dar vis nėra laikomas pakankamai reikšmingu ir svarbiu. Tačiau pažymėtina, kad vietos savivalda, jos institucijų priimami teisės aktai yra tas teisės mechanizmas, kuris yra arčiausiai žmonių ir turi tiesioginį poveikį asmenų teisėms ir pareigoms. Todėl ir šiame darbe analizuojama tema – savivaldybės tarybos priimami administraciniai aktai – sprendimai – ir jų teisės technika yra aktuali, nes trūksta mokslinių žinių apie savivaldybės tarybos priimamus sprendimus, jų teisės techniką, praktikoje kyla teisinio reguliavimo dėl teisės technikos reikalavimų taikymo savivaldybių priimamiems sprendimams klausimai.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas ir tiriamos problemos ištyrimo lygis. Darbo autorei nėra žinoma tyrimų, kuriuose būtų detalai, konkrečiai analizuojama būtent savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimų specifika. Pagrindiniai teisės šaltiniai, kuriuose nustatyti teisės aktų teisės technikos reikalavimai yra Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas³, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas⁴ ir Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d.

¹ Jean McFadden, *Local Government Law in Scotland: An Introduction* (West Sussex: TottelPublishing Ltd, 2008), 17.

² Donatas Murausas, „Norminis teisės aktas“, iš *Teisės teorija*, Giedrė Lastauskienė (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020), 150.

³ „Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/asr>.

⁴ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“⁵. Tačiau minėti teisės aktai yra *lex generalis*, nustatantys teisės technikos reikalavimus bendrai visiems teisės aktams, todėl nors šie teisės aktai yra svarbūs, tačiau reikalinga analizuoti ir *lex specialis* – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą⁶, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymą⁷ ir kt., kurie reguliuoja konkrečiai savivaldybės tarybos veiklą priimant sprendimus. Kiek darbo autorei yra žinoma, Lietuvos teisės doktrinoje šiame darbe atliktas tyrimas yra pirmas. Tam tikri šiame darbe nagrinėjami klausimai, pvz. savivaldybių institucijų administracinė veikla, administracinių aktų institutas, teisėkūros juridinė technika yra analizuoti teisės doktrinos darbuose: administracinių aktų institutą tyrė I. Deviatnikovaitė⁸, G. Kuncevičius⁹, A. Bakaveckas¹⁰, R. Kalesnykas¹¹, A. Andruškevičius¹²; vietos savivaldos institutą nagrinėjo A. Astrauskas¹³, A. Novikovas¹⁴, A. Bakaveckas¹⁵; reikalavimus teisės technikai tyrė I. Deviatnikovaitė¹⁶, Kristina Miliauskaitė su Egle Venckiene¹⁷ ir kiti. Tačiau sisteminė savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams taikomų teisės technikos reikalavimų analizė Lietuvos teisės doktrinoje nėra atlikta.

Baigiamojo darbo reikšmė. Baigiamojo darbo reikšmę patvirtina keli aspektai. Pirma, savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę lemia teisės technikos reikalavimų laikymasis. Šiame darbe pirmą kartą Lietuvos savivaldos teisės doktrinoje sistemiškai analizuojami savivaldybės tarybos sprendimų teisės techniką reglamentuojantys nacionaliniai teisės šaltiniai, teismų praktika, atskleidžiami teisinio reguliavimo trūkumai. Todėl šis darbas galėtų būti naudingas įstatymų leidėjui tobulinant vietos savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančius teisės aktus, savivaldybių institucijų

⁵ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

⁶ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/asr>.

⁷ „Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.26B563184529/asr>.

⁸ Ieva Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė: bendroji dalis: vadovėlis*, (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021); Ieva Deviatnikovaitė, *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė*, (Vilnius: VĮ Registrų centras, 2017).

⁹ Gytis Kuncevičius, „Administracinio akto ir administracinės sutarties teisinės prigimties sąsajos: teorinis aspektas“, *Socialinių mokslų studijos* 4 (3), (2012): 1041-1061. Gytis Kuncevičius, „Administracinės sutarties institutas ir jo teorinis pagrindimas“. Daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011.

¹⁰ Audrius Bakaveckas, *Administracinė teisė: teorija ir praktika. I dalis*, (Vilnius: MES, 2012).

¹¹ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Džiegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005).

¹² Arvydas Andruškevičius, Laura Paškevičienė, *Viešojo administravimo teisiniai pagrindai: mokomoji knyga*, (Vilnius: Registrų centras, 2011).

¹³ Algirdas Astrauskas, *Vietos savivalda ir savivaldybė: teoriniai, istoriniai ir praktiniai aspektai: mokomoji knyga*, (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2022), <https://cris.mruni.eu/cris/entities/publication/9a7f6580-0393-42b7-87e7-e941370198eb>.

¹⁴ Andrejus Novikovas, „Vietos savivaldos esmė ir socialinė paskirtis visuomenėje“, *Jurisprudencija* 77, 69 (2005): 63.

¹⁵ Audrius Bakaveckas, „Vietos savivaldos teisinės bazės plėtros problemos“, *Viešojo politika ir administravimas* 12 (2005): 104-110, <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/fb09e913-f072-4ba0-9881-9365bff72069/content>.

¹⁶ Ieva Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė: bendroji dalis: vadovėlis*, (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021); Ieva Deviatnikovaitė, *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė*, (Vilnius: VĮ Registrų centras, 2017).

¹⁷ Kristina Miliauskaitė, Eglė Venckienė, „Teisėkūros juridinė technika“, iš *Teisės teorijos įvadas*, Linas Baublys, Ernestas Spruogis (Vilnius: MES, 2010).

darbuotojams rengiantiems savivaldybės tarybos sprendimus, Vyriausybės atstovams, atliekantiems išankstinę savivaldybės tarybai priimti pateiktų sprendimų projektų kontrolę. Antra, nagrinėjamos temos aktualumą atskleidžia vietos savivaldos teisinio reguliavimo kaita. Kelis dešimtmečius vietos savivaldos institutas kinta ir nėra nuosekliai plėtojamas. Tyrime siekiama apibendrinti savivaldybės tarybai priimant sprendimus kylančias teises ir praktines problemas, susisteminti ir išanalizuoti ordinarinės teisės nustatytus ir teismų praktikos plėtojamus savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimus. Aptariamos dažniausiai savivaldybės tarybos sprendimuose daromos teisės technikos klaidos. Trečia, šiame darbe pateikiami pasiūlymai, kaip užtikrinti savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę teisės technikos atžvilgiu.

Baigiamojo darbo originalumas. Darbas yra originalus, nes jame tiriama tema, kaip visuma, iki šiol nebuvo detaliau nagrinėjama Lietuvos mokslininkų darbuose. Šio darbo originalumas pasireiškia tuo, kad tai pirmas žinomas bandymas išnagrinėti savivaldybės tarybos sprendimų sampratą administracinių aktų kontekste, atskleisti savivaldybės tarybos sprendimų kokybę užtikrinančius teisės technikos reikalavimus. Be to, atliktas originalus tyrimas – įvertinta, ar konkrečios savivaldybės tarybos sprendimuose laikomasi teisės technikos reikalavimų, nustatytos dažniausiai daromos teisės technikos klaidos. Taigi tyrimo tikslas, jam pasiekti iškelti uždaviniai, tyrimo struktūra, tyrimo rezultatai nulemia šio darbo originalumą.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti savivaldybės tarybos padėtį vietos savivaldoje, savivaldybės tarybos priimamus sprendimus ir jiems keliamus teisės technikos reikalavimus, išsiaiškinti, ar savivaldybės tarybos priimti sprendimai atitinka teisės technikos reikalavimus, pateikti pasiūlymus siekiant užtikrinti teisės technikos reikalavimų laikymąsi savivaldybės tarybos priimamuose sprendimuose.

Tyrimo uždaviniai. Siekiant tyrimo tikslų darbe keliami šie uždaviniai:

1. Aptariant vietos savivaldos ir savivaldybės tarybos sampratą, vietos savivaldos institucinės struktūros ypatumus – atskleisti savivaldybės tarybos padėtį vietos savivaldoje.

2. Įvertinti savivaldybės tarybos pagrindinį veiklos instrumentą – sprendimus, atskleidžiant jų sampratą, požymius, klasifikavimą administracinių aktų doktrinos kontekste.

3. Išanalizuoti savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams keliamus teisės technikos reikalavimus, nustatyti, ar laikomasi teisės technikos reikalavimų konkrečios savivaldybės tarybos sprendimuose, išskirti dažniausiai daromas teisės technikos klaidas sprendimuose.

Tyrimo metodika. Nagrinėjant savivaldybės tarybos, kaip vietos savivaldos institucijos, pagrindinio veiklos instrumento – sprendimų teisės technikos ypatumus, naudotasi istoriniu, lyginamuoju, aprašomuoju (deskriptyviniu), dokumentų analizės, loginės analizės, apibendrinimo metodais.

Istorinis metodas naudojamas pirmame ir antrame darbo skyriuose apžvelgiant vietos savivaldos institucijų ir administracinių aktų formavimosi raidą. Taikant šį metodą atskleidžiama minėtų sąvokų sampratos kaita. Istorinis metodas leidžia suprasti savivaldybės tarybos priimamų administracinių aktų – sprendimų – teisinę svarbą.

Lyginamasis metodas pasitelkiamas lyginant skirtingų autorių požiūrius į tuos pačius reiškinius, ypač skirtingų mokslininkų nuomones dėl vietos savivaldos sampratos, administracinių aktų sampratos, teisės aktų teisės technikos reikalavimus.

Aprašomasis (deskriptyvinis) metodas naudotas aprašant vietos savivaldos institucijos – savivaldybės tarybos – funkcionavimą vietos savivaldoje, atskleidžiant savivaldybės tarybos priimamų sprendimų sampratą, požymius, ordinarinėje teisėje sprendimams nustatytus teisės technikos reikalavimus. Taip pat aprašomasis (deskriptyvinis) metodas naudotas aprašant atliktą tyrimą dėl savivaldybės tarybos sprendimų atitikimo teisės technikos reikalavimams ir jo rezultatus.

Dokumentų analizės metodas naudotas tiriant įvairius dokumentinius šaltinius: pozityviosios teisės šaltinius, reglamentuojančius vietos savivaldą, savivaldybės tarybos veiklą, administracinius aktus, teismų praktiką, *travaux préparatoires*, siekiant atskleisti vietos savivaldos, jos institucinės struktūros ypatumus, administracinių aktų sampratą, savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos reikalavimus.

Loginės analizės metodas naudotas siekiant išsiaiškinti savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimų turinį, ypatumus, apibendrinant bei pateikiant išvadas.

Apibendrinimo metodas plačiai naudojamas šiame darbe darant išvadas atskirais nagrinėjamais savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos klausimais. Apibendrinimo metodas leidžia apžvelgti pozityviosios teisės keliamus teisės aktų teisės technikos reikalavimus ir išryškinti savivaldybės tarybos sprendimams keliamus konkrečius teisės technikos reikalavimus. Taip pat apibendrinimo metodas taikomas apibendrinant literatūros šaltinius, tyrimo duomenis, formuluojant tyrimo išvadas.

Tyrimo struktūra. Tyrimo struktūra atspindi tyrimo tikslus ir iškeltus uždavinius. Pirmoje dalyje analizuojama savivaldybės tarybos padėtis vietos savivaldoje. Aptariama vietos savivaldos samprata, savivaldybės tarybos samprata ir jos kompetencija, atskleidžiama savivaldos institucinė struktūra, išryškinamos teisinio reguliavimo, susijusio su įgaliojimų suteikimu savivaldybėms, problemos. Antroje dalyje analizuojamas savivaldybės tarybos pagrindinis veiklos instrumentas – sprendimas – administracinių aktų doktrinos kontekste. Nagrinėjama administracinių aktų samprata, kurios pagrindu atskleidžiama savivaldybės tarybos sprendimų samprata, išskiriami požymiai, išskiriamas klasifikavimas, turintis reikšmės sprendimų teisės technikos reikalavimams. Trečioje dalyje nagrinėjami savivaldybės tarybos sprendimams ordinarinėje teisėje keliami bei teismų praktikoje plėtojami teisės technikos reikalavimai, aptariamas tyrimas dėl konkrečios savivaldybės

tarybos sprendimų atitikimo teisės technikos reikalavimams, atskleidžiamos tyrimo metu nustatytos dažniausiai daromos sprendimuose teisės technikos klaidos.

Ginamasis teiginys. Teisės technikos reikalavimų suformulavimas teisės aktuose *per se* neužtikrina tikslaus jų laikymosi savivaldybės tarybos priimamuose sprendimuose.

1. SAVIVALDYBĖS TARYBA VIETOS SAVIVALDOJE

Šiame darbe tiriami savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos ypatumai. Tačiau prieš pradėdant nagrinėti savivaldybės tarybos sprendimų teisės techniką, šiame skyriuje bus aptariamos darbo objektui teisiškai reikšmingų sąvokų sampratos: vietos savivaldos, savivaldybės tarybos, nagrinėjama vietos savivaldos institucinė struktūra, taip pat aptariama savivaldybės tarybos kompetencija. Šių sąvokų turinio supratimas, reikšmės įvertinimas pagrindžia reikalingumą tirti vienos iš viešosios valdžios institucijų – savivaldybės tarybos – priimamų sprendimų teisės techniką, kuri sudaro prielaidas užtikrinti ir gerbti žmogaus teises ir laisves. Minėtų sąvokų turinio atskleidimas šio darbo kontekste svarbus ir tuo, kad dažnai net ir Lietuvos Respublikos įstatymų leidejo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų priimamuose teisės aktuose savivaldybės, savivaldybės tarybos, savivaldybės institucijos sąvokos vartojamos neatsižvelgiant į jų teisinį turinį, t. y. netikslus minėtų sąvokų vartojimas centrinės valdžios leidžiamuose teisės aktuose sukelia problemas savivaldybių institucijoms šiuos teisės aktus taikant, įgyvendinant. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo¹⁸ 35 straipsnyje nustatyta, kad šilumos tiekėjų investicijos derinamos su savivaldybės institucija ir (ar) Taryba Energetikos įstatymo 15 straipsnyje nustatyta tvarka. Kaip matome, įstatyme vartojama sąvoka „savivaldybės institucija“. Kyla klausimas, kokia tai institucija, kokia konkrečiai savivaldybės institucija turi teisę derinti šilumos tiekėjų investicijas? Sąvokos „savivaldybės institucija“ apibrėžimo Šilumos ūkio įstatymas nepateikia. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 10 dalyje pateikiama sąvokos „savivaldybės institucijos“ apibrėžtis. Pagal minėtą įstatymą sąvoką „savivaldybės institucijos“ sudaro: savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba ir savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras. Taigi, iš nustatyto teisinio reguliavimo Šilumos ūkio įstatyme, lieka neaišku, kuris savivaldybės subjektas turi priimti sprendimą dėl šilumos tiekėjų investicijų suderinimo – savivaldybės taryba ar savivaldybės meras.

Nagrinėjant vietos savivaldos sampratą, savivaldybės institucinę struktūrą, savivaldybės tarybos sampratą bus orientuojamasi į Lietuvos teisinį reguliavimą išskiriant kylančias teises problemas.

1.1. Vietos savivaldos samprata

Siekiant nustatyti savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos ypatumus, reikšminga aptarti ne tik savivaldybės tarybos sampratą, bet ir atskleisti kontekstą, kuriame savivaldybės taryba veikia, t. y. reikalinga išsiaiškinti vietos savivaldos sampratą, kuri leis geriau suprasti pačios savivaldybės tarybos, kaip vieno iš vietos savivaldos subjekto, veiklos teisinę reikšmę.

¹⁸ „Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F62AD965997D/asr>.

Vietos savivaldos apibrėžimų mokslo darbuose galima rasti įvairių, tačiau visus juos galima suskirstyti į tam tikras kategorijas, priklausomai nuo akcentuojamų vietos savivaldos veikimo aspektų. Vieni autoriai apibrėždami vietos savivaldą akcentuoja aukščiausio šalies įstatymo laiduotą savivaldos teisę bei bendruomenės savitvarką ir savaveiksmiškumą. Pavyzdžiui, pagal A. Astrauską, „vietos savivalda – vietos savivaldybei suteiktos teisės (suteiktos teisės ir gebėjimo) savarankiškai Konstitucijos ir įstatymų nustatyta tvarka reguliuoti ir tvarkyti dalį viešųjų reikalų bei Konstitucijos, įstatymų ir valdymo aktų nustatyta tvarka atlikti valstybės pavestas valstybines užduotis įgyvendinimas, pasireiškiantis įvairialype vietos savivaldos subjektų veikla“¹⁹. Kiti autoriai nagrinėdami vietos savivaldą akcentuoja viešųjų reikalų tvarkymą ir valdymą, atsižvelgiant į vietos gyventojų interesus pvz., N. Brackertz analizuodama valdymo iššūkius, su kuriais susiduria Australijos vietos valdžia, vietos savivaldą apibūdina kaip gebėjimą demokratiškai ir efektyviai administruoti bei valdyti vietos reikalus esant valstybės priežiūrai²⁰. D. Vasarienė nurodo, kad „vietos savivalda yra ypatinga teritorinių bendruomenių valdžia – savitvarkos pagrindais veikianti atitinkamo valstybės administracinio vieneto teritorinės bendruomenės viešųjų reikalų administravimo sistema“²¹. Taip pat galima rasti tokių vietos savivaldos apibrėžimų, kurių dėmesys sutelktas į vietos savivaldą kaip demokratijos išraišką. Pagal R. Kmieciką, vietos savivalda praktiškai materializuoja pagrindinį demokratinės politinės santvarkos idealą, t. y. valstybės sprendimų priėmimo struktūrą decentralizaciją²². Atkreiptinas dėmesys į A. Novikovo, kuris nagrinėjo vietos savivaldos esmę ir socialinę jos paskirtį visuomenėje, aiškinimą, kad „vietos savivalda yra demokratijos produktas, viena iš pripažintų tautai priklausančios valdžios įgyvendinimo formų“²³. Kaip teigia autorius, „kuo visuomenė demokratiškesnė, tuo labiau joje išplėtoti savivaldos pagrindai“²⁴.

Be mokslininkų pateikiamų vietos savivaldos sampratų svarbu įvertinti, kaip vietos savivalda atskleidžiama Europos Sąjungos ir nacionalinėje teisėje.

Lietuva, kaip ir kitos Europos Tarybos valstybės narės, yra ratifikavusi 1985 m. Europos vietos savivaldos chartiją²⁵, kuri, pirmiausia, įtvirtina, kad vietos savivaldos principą turi pripažinti šalies vidaus įstatymai, o kur būtina, ir konstitucija (1 straipsnis) bei, antra, apibrėžia vietos savivaldos

¹⁹ Algirdas Astrauskas, „Viešojo valdymo sistema“, iš *Viešasis valdymas*, Vainius Smalskys (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010), 219.

²⁰ Nicola Brackertz, „Political Actor or Policy Instrument? Governance Challenges in Australian Local Government“, *Commonwealth Journal of Local Governance* 12 (2013): 3–16, https://www.researchgate.net/publication/276390969_Political_Actor_or_Policy_Instrument_Governance_Challenges_in_Australian_Local_Government.

²¹ Dalia Vasarienė, „Vietos savivalda“, iš *Lietuvos konstitucinė teisė*, E. Jarašiūnas, V. Sinkevičius, J. Žilys, M. Vainiūtė (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2012), 821.

²² Robert Kmiecik, „Self-government in the political system of Poland“, *Przegląd Politologiczny* 2 (20): 87-104, <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/7e9833d1-c1ab-4efc-bb4d-b9e61436e491>.

²³ Andrejus Novikovas, „Vietos savivaldos esmė ir socialinė paskirtis visuomenėje“, *Jurisprudencija* 77, 69 (2005): 63.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ „Europos vietos savivaldos chartija“, TAR žiūrėta 2024 m. gruodžio 5 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7EB8808F6CBC>.

sąvoką. Pagal minėto tarptautinio teisės akto 2 straipsnio 1 dalį, „vietos savivalda reiškia, kad vietinės valdžios organai įstatymų nustatytose ribose turi teisę ir gebėjimą tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį, už tai prisiimdamos pilną atsakomybę ir vadovaudamosi vietos gyventojų interesais“²⁶. Kaip matome, Europos vietos savivaldos chartijoje pateikta vietos savivaldos samprata patenka į kategoriją, kur apibrėžiant vietos savivaldą akcentuojamas viešųjų reikalų tvarkymas ir valdymas atsižvelgiant į vietos gyventojų interesus.

Nagrinėjant Europos Sąjungos teisinį reguliavimą vietos savivaldos apibrėžties kontekste, išskirtina Lisabonos sutartis²⁷, kurioje pirmą kartą, kaip vienoje iš Europos Sąjungos sutarčių, paminėta teisė į vietos savivaldą. Lisabonos sutarties 3a straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad Europos Sąjunga gerbia valstybių narių lygybę prieš Sutartis bei nacionalinį jų savitumą, neatsiejama nuo pagrindinių politinių bei konstitucinių jų struktūrų, įskaitant regioninę ir vietos savivaldą. Ši nuoroda į vietos savivaldą nepateikia konkrečios vietos savivaldos sampratos, tačiau aiškiai parodo, kad vietos savivalda yra svarbi Europos Sąjungos lygmeniu. Vertinant minėtąjį Lisabonos sutarties reguliavimą galima apibrėžti, kad Europos Sąjunga pripažįsta vietos savivaldos institucinį ir politinį savarankiškumą, kas reiškia, kad vietos savivalda vykdo ir įgyvendina aukštesniu lygmeniu priimtus sprendimus bei pati imasi valdžios veiksmų²⁸.

Analizuojant vietos savivaldos sampratą Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose, pabrėžtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucija²⁹ (toliau – Konstitucija), kaip ir daugelio³⁰ kitų Europos šalių, pripažįsta teisę į vietos savivaldą³¹. Konstitucijoje atskiras X skirsnis „Vietos savivalda ir valdymas“ skirtas vietos savivaldos organizavimui. Kaip pabrėžia A. Bakaveckas, nagrinėjęs vietos savivaldos teisinės bazės plėtros problemas, vietos savivaldos konstitucinių pagrindų įtvirtinimas atskiru skirsniu Konstitucijoje „reiškia, kad valstybė pripažįsta vietos savivaldą ir kad veiksmingas jos, kaip savarankiškos valdžios formos, funkcionavimas labai priklauso ir nuo teisinio reguliavimo“³². Taigi, įvertinant Konstitucijoje skelbiamas nuostatas dėl vietos savivaldos, pažymėtina, kad Konstitucija įtvirtina vietos savivaldos instituto pamatus, kurie sudaro pagrindą išskirti vietos savivaldos sampratos bruožus. Šiems konstituciniams vietos savivaldos sampratos bruožams išskirti

²⁶ „Europos vietos savivaldos chartija“, TAR žiūrėta 2024 m. gruodžio 5 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7EB8808F6CBC>.

²⁷ „Lisabonos sutartis, iš dalies keičianti Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijos steigimo sutartį (2007/C 306/01)“, EUR-LEX žiūrėta 2024 m. vasario 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL>.

²⁸ Carlo Panara, „Conclusion – The Contribution of Local Self-Government to Constitutionalism in the Member States and in the EU Multi-Layered System of Governance“, iš *Local Government in Europe: The „Fourth Level“ in the EU Multi-Layered System of Governance*, Carlo Panara, Michael Varney (Abingdon: Routledge, 2013), 369-372.

²⁹ „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, TAR, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA>.

³⁰ Monakas, Andora, San Marinas yra per mažos valstybės, kurias būtų galima suskirstyti į teritorinius vienetus, turinčius savivaldos teisę.

³¹ Marius Guderjan „Local government in the European Union’s multilevel polity“, iš *The Routledge Handbook of International Local Government*, Richard Kerley, Joyce Liddle, Pamela T. Dunning (Abingdon: Routledge, 2019), 396.

³² Audrius Bakaveckas, „Vietos savivaldos teisinės bazės plėtros problemos“, *Viešoji politika ir administravimas* 12 (2005): 104, <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/fb09e913-f072-4ba0-9881-9365bfff72069/content>.

remiamasi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – Konstitucinis Teismas) 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimu³³, kuris turėjo ypatingos reikšmės vietos savivaldos raidai Lietuvoje. Pagal Konstitucijoje įtvirtintas vietos savivaldos nuostatas, pagrįstai galima apibrėžti, kad vietos savivalda yra teritorinių bendruomenių savitvarka ir savaveiksmiškumas; kad tai yra savaveiksmiškumo pagrindais veikianti viešojo administravimo sistema, kuri tiesiogiai nėra pavaldi valstybės valdžios institucijoms ir kad tai yra teritorinių bendruomenių valdžia, kuri formuojama ir funkcionuoja kitokiais nei valstybės valdžia konstituciniais pagrindais. Pažymėtina, kad minėtos teritorinės bendruomenės yra savivaldos teisės subjektas ir Konstitucijoje jos vadinamos savivaldybėmis (arba vietos savivaldybėmis). Konkretizuojant vietos savivaldos apibūdinimą kaip viešojo administravimo sistemos, paminėtina, kad viešasis administravimas, be kita ko, apima teisės aktų, tiek norminių, tiek individualių priėmimą (Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnis). Vadinasi, vietos savivalda disponuoja *inter alia* teisės aktų leidimo teise. Nors, kaip matome, Konstitucija laiduoja savivaldybių savarankiškumą ir veiklos laisvę, tačiau savivaldybių savarankiškumas ir veiklos laisvė negali būti atsiejama nuo Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalies normų, kurios įtvirtina, kad minėta veikimo laisvė ir savarankiškumas yra saistomi Konstitucijoje bei įstatymuose apibrėžtos jų kompetencijos.

Galiausiai, analizuojant vietos savivaldos sampratą, išskirtinas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme *expressis verbis* nustatytas vietos savivaldos sąvokos apibrėžimas. Pažymėtina, kad Vietos savivaldos įstatymas yra specialusis vietos savivaldos teisinius santykius reguliuojantis įstatymas. Minėto įstatymo 3 straipsnio 22 dalyje nurodoma, kad „vietos savivalda – savivaldybės bendruomenės savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją“³⁴. Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintas vietos savivaldos apibrėžimas, galima sakyti, apibendrina Konstitucijoje ir Europos vietos savivaldos chartijoje įtvirtintas pamatinės vietos savivaldos nuostatas. Tačiau, svarbu atkreipti dėmesį į apibrėžime pavartotą sąvoką savivaldybė, kurios turinys taip pat pateikiamas šiame specialiajame įstatyme. Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad „savivaldybė – Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso nustatyta tvarka išrinktus savivaldybės tarybą ir savivaldybės merą“³⁵.

Įvertinus mokslininkų pateikiamas vietos savivaldos sampratas, teisiniame reguliavime įtvirtintą vietos savivaldos sąvoką, konstitucines pamatinės nuostatas, galime išskirti šiuos vietos savivaldos sampratos teisinius bruožus:

³³Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas byloje Nr. 49/200.

³⁴ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

³⁵ *Ibid.*

(1) Vietos savivalda turi savo teritoriją, kuri sudaro valstybės administracinę teritorinį vienetą;

(2) Vietos savivalda turi tam tikrą autonomijos lygį, įtvirtintą Konstitucijoje;

(3) Vietos savivalda turi valdžios institucijas, renkamas tiesioginiuose visuotiniuose tos teritorijos gyventojų rinkimuose;

(4) Vietos savivalda turi teisės aktų leidimo teisę, kuri įgyvendinama per valdžios institucijas pagal priskirtą kompetenciją naudojant finansinius resursus³⁶.

Išvardyti vietos savivaldos sampratos teisiniai bruožai apibūdina vietos savivaldos subjekto – savivaldybės tarybos – veikimo kontekstą ir sudaro pagrindą savivaldybės tarybos veiklai (administracinių aktų priėmimu)i, kuri bus nagrinėjama šio darbo 2 skyriuje.

1.2. Vietos savivaldos institucinės struktūros ypatumai

Atskleidžiant vietos savivaldos institucinės struktūros ypatumus, pažymėtina, kad Lietuvoje vietos savivaldos teisinis reguliavimas keistas daugybę kartų. „Tokie teisinio reguliavimo pokyčiai ypač susiję su vietos savivaldos teisę įgyvendinančių institucijų formavimu“³⁷. Atskleidžiant vietos savivaldos institucinės struktūros ypatumus, reikalinga apžvelgti konstitucines vietos savivaldos nuostatas, galiojusias iki 2022 m. gegužės 21 d., ir šias nuostatas aiškinančią konstitucinę doktriną.

Iki 2022 m. gegužės 21 d. galiojęs Konstitucijos 119 straipsnis skelbė, kad „savivaldos teisė, kuri yra laiduojama įstatymo numatytiems valstybės teritorijos administraciniams vienetams, įgyvendinama per atitinkamas savivaldybių tarybas, kurios sudaro joms atskaitingus vykdomuosius organus ir, kad savivaldos institucijų organizavimo ir veiklos tvarką nustato įstatymas“³⁸. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijoje nurodytą sąvoką „savivaldos institucijos“ tuo metu pažymėjo, kad sąvoka išreiškia administracinių vienetų teritorinių bendruomenių atitinkamų institucijų konstitucinę paskirtį: tai yra institucijos, per kurias įgyvendinama atitinkamų bendruomenių savivaldos teisė³⁹, ir tai yra savivaldybių tarybos. Konstitucinis teismas pabrėžė, kad savivaldybės taryba yra savivaldos institucija, kuri yra atstovaujamoji institucija, tiesiogiai numatyta Konstitucijoje ir daugiau kitų savivaldos institucijų Konstitucijoje nenumatyta. Todėl savivaldybių taryboms atskaitingų vykdomųjų organų negalima traktuoti kaip tokių, per kuriuos teritorinės bendruomenės įgyvendina savivaldos teisę, t. y. kaip savivaldos institucijų, nes, pagal Konstitucijos 119 straipsnio 1 dalį,

³⁶ Jurgita Mačiulytė, Petras Ragauskas, *Lietuvos savivalda: savarankiškos visuomenės link?* (Vilnius: Versus aureus, 2007), 14.

³⁷ Milda Vainiutė, Laura Matjošaitytė, „Merų rinkimai Lietuvos Respublikoje: teisinio reguliavimo raida ir naujausi pokyčiai“, *Jurisprudencija* 30(2) (2023): 286, DOI: 10.13165/JUR-23-30-2-02.

³⁸ „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, TAR, žiūrėta 2024 m. kovo 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA>.

³⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas byloje Nr. 49/200.

savivaldos teisė įgyvendinama per savivaldybių tarybas⁴⁰. Taigi, atsižvelgiant į paminėtą konstitucinį reguliavimą ir aiškinimą, galime daryti išvadą, kad savivaldybių taryboms atskaitingi vykdomieji organai (vykdomosios institucijos) nebuvo priskiriami prie savivaldos institucijų.

Konstitucinio Teismo doktrinoje, plėtotoje pagal Konstitucijos X skirsnio nuostatas, galiojusias iki 2022 m. gegužės 21 d., buvo pateiktas sąvokos „savivaldybės institucijos“ išaiškinimas. Sąvoka „savivaldybės institucijos“, kaip pažymėjo Konstitucinis Teismas, pirmiausia, išreiškia atitinkamų institucijų priklausomybę tam tikrai savivaldybei, antra, savivaldybės institucijos sudaromos tam, kad būtų realizuoti savivaldybės interesai, tiesiogiai įgyvendinami įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei savivaldybės tarybos sprendimai⁴¹. Kaip matome pagal pateiktą Konstitucinio Teismo aiškinimą, savivaldybės institucijomis laikytinos tiek pačios savivaldybių tarybos, taip pat ir savivaldybių taryboms atskaitingi vykdomieji organai (vykdomosios institucijos) ir, svarbu pabrėžti, kad sąvoka „savivaldybės institucijos, apima ir kitas institucijas, kurias sudaro savivaldybių tarybos⁴².

Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2021 m. balandžio 19 d. nutarime konstatavo, kad sąvokos „savivaldos institucijos“ ir „savivaldybės institucijos“ nėra tapačios: sąvoka „savivaldybės institucijos“ apima savivaldos instituciją – savivaldybės tarybą, taip pat kitas savivaldybės institucijas – savivaldybės sudaromus ir joms atskaitingus vykdomuosius organus bei kitas savivaldybės tarybos sudaromas institucijas.⁴³

Vadinasi, iki 2022 m. gegužės 21 d. galiojęs konstitucinis reguliavimas numatė tik vieną savivaldos instituciją – savivaldybės tarybą. Tačiau Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. balandžio 21 d. priėmė Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 119, 122, 124, 141 ir 143 straipsnių pakeitimo įstatymą⁴⁴, kuriuo iš esmės pakeitė prieš tai galiojusią konstitucinę vietos savivaldos įgyvendinimo institucinę sąrangą ir įtvirtino, kad „savivaldos teisė, laiduojama įstatymo numatytiems valstybės teritorijos administraciniais vienetams, kuri įgyvendinama per atitinkamas savivaldybių tarybas ir savivaldybių merus ir, kad savivaldos institucijų organizavimo ir veiklos tvarką nustato įstatymas“⁴⁵. Taigi, Konstitucijos pakeitimai, įsigalioję 2022 m. gegužės 21 d., įtvirtino greta savivaldybės tarybos naują konstitucinę savivaldos instituciją – savivaldybės merą, tačiau, pažymėtina, kad jo statusas Konstitucijoje apibrėžiamas tik pačiais bendriausiais bruožais – tai įstatymo nustatyta tvarka 4 metų kadencijai į šias pareigas išrenkamas Lietuvos Respublikos pilietis, dėl savo teisių pažeidimo galintis kreiptis į teismą, taip pat nustatyta teisė kreiptis į teismą dėl jo veiksmų bei nustatyti pasyviosios

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas byloje Nr. 49/200.

⁴¹ *Ibid.*

⁴² *Ibid.*

⁴³ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 19 d. nutarimas byloje Nr. 13/2019.

⁴⁴ „Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 119, 122, 124, 141 ir 143 straipsnių pakeitimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/075a92f0c17a11ec8d9390588bf2de65>.

⁴⁵ *Ibid.*

rinkimų teisės įgyvendinimo apribojimai. Pažymėtina, kad Konstitucijos pataisos nenumatė jokių nuostatų: 1) kurios apibrėžtų savivaldybės mero konstitucinę kompetenciją įgyvendinant savivaldos teisę ir aiškiai atribotų ją nuo savivaldybės tarybos kompetencijos; 2) kuriomis būtų grindžiami dviejų savivaldos teisę įgyvendinančių vietos valdžios institucijų – savivaldybės tarybos ir savivaldybės mero santykiai.

Konstitucijoje lygiagrečiai įtvirtinus dvi institucijas, per kurias įgyvendinama vietos savivaldos teisė, ir nenustačius jų kompetencijos santykio ir ribų, kyla pagrįstų abejonių, ar ordinariniame Vietos savivaldos įstatyme, kurio nauja redakcija pagal pakeistą konstitucinį reguliavimą įsigaliojo 2023 m. balandžio 1 d., galėjo būti nustatyta konstitucinės institucijos kompetencija, ir ypač – ar galėjo tokiaame įstatyme vienai ar kitai konstitucinei institucijai būti priskiriama minėta Konstitucijoje tiesiogiai įtvirtinta savivaldybių kompetencija (Konstitucijos 40 straipsnio 1 dalis, 41 straipsnio 2 dalis, 121 straipsnio 1 dalis). Šios abejonės grindžiamos Konstitucinio Teismo doktrina, kurioje aiškindamas konstitucinį teisinės valstybės principą, „Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad iš šio principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos, *inter alia* reiškiantis, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais“⁴⁶. Pažymėtina, kad minėtas abejones kėlė Seimo kanceliarijos Teisės departamentas svarstant Konstitucijos pataisų projektą, tačiau šios abejonės buvo atmestos kaip nepagrįstos teigiant, kad „jeigu Konstitucijos pataisos būtų priimtose, meras taptų konstitucine institucija ir tokio konstitucinio reguliavimo pakeitimas galimai keistų ir konstitucinę doktriną dėl savivaldybių tarybų išimtinės konstitucinės kompetencijos, kadangi konstitucinės nuostatos jau būtų kitokios“⁴⁷.

Įstatymų leidėjas, įgyvendindamas Konstitucijos suteiktą diskreciją reglamentuoti savivaldos institucijų organizavimo ir veiklos tvarką, Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 10 dalyje apibrėžė savivaldybės institucijų sąvoką – tai „už savivaldos teisės įgyvendinimą savivaldybės bendruomenės interesais atsakingos institucijos: 1) savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba; 2) savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras“⁴⁸. „Savivaldybės taryba – savivaldybės atstovaujamoji institucija, kuri turi savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus ir kurią sudaro tarybos nariai – savivaldybės bendruomenės atstovai“⁴⁹ (Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 12 dalis). „Meras – savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas), turinti savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus, atsakinga

⁴⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. gruodžio 7 d. nutarimas byloje Nr. 4/2019.

⁴⁷ „Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pagrindinio komiteto išvada dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 119, 122, 124, 141 ir 143 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-640, 2021-09-15 Nr. 102-P-24“, Lietuvos Respublikos Seimas, žiūrėta 2023 m. lapkričio 5 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/089a0e7016ad11ecad9fbbf5f006237b?jfwid=hw91prnp8>.

⁴⁸ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

⁴⁹ *Ibid.*

už įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir savivaldybės tarybos sprendimų tiesioginį įgyvendinimą⁵⁰ (Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalis). Atkreiptinas dėmesys į minėtame įstatyme įtvirtintą savivaldybės sąvokos apibrėžimą – tai „Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso nustatyta tvarka išrinktus savivaldybės tarybą ir savivaldybės merą. Savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo“⁵¹ (Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 6 dalis).

Iš aptarto naujojo konstitucinio ir ordinarinio reguliavimo, galime daryti išvadą, kad pakeitus Konstitucijos 119 straipsnį, vietos savivaldos konstitucinė institucinė struktūra sutampa su Vietos savivaldos įstatyme įtvirtinta savivaldybės institucijų sąvokos apibrėžtimi. Vietos savivaldos konstitucinė institucinė struktūra apima dvi savivaldybės institucijas – savivaldybės tarybą, kaip savivaldybės atstovaujamąją instituciją, ir savivaldybės merą, kaip savivaldybės vykdomąją instituciją. Šios dvi savivaldos institucijos įgyvendina teritorinių bendruomenių savivaldos teisę ir šių savivaldos institucijų santykiai grindžiami ne valdžių padalijimo principu, kuriuo yra grindžiamas valstybės valdžios organizavimas, bet savivaldybės mero atskaitingumo savivaldybės tarybai principu (Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 3 punktas).

1.3. Savivaldybės tarybos samprata

Kaip minėta, teritorinės bendruomenės vietos savivaldos teisė įgyvendinama per savivaldos institucijas – savivaldybės tarybą ir savivaldybės merą. Kadangi šiame darbe analizuojami savivaldybės tarybos priimtų sprendimų teisės technikos ypatumai, todėl reikalinga atskleisti savivaldybės tarybos sampratą.

Įvertinus Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 6, 10 ir 12 dalis, pažymėtina, kad pagal šiose dalyse nustatytą teisinį reguliavimą vienintelė savivaldybės bendruomenės atstovaujamoji institucija yra savivaldybės taryba, kurios skiriamieji bruožai yra:

- (1) sudarymas rinkimų būdu: savivaldybės taryba yra renkama savivaldybės bendruomenės – atitinkamo įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto gyventojų;
- (2) dviejų rūšių – vietos valdžios ir viešojo administravimo – įgaliojimų vykdymas⁵².

Kaip pabrėžia K. Jankauskas, „pagal Konstituciją savivaldybės tarybos sudaromos išrenkant vietos gyventojų atstovus laisvuose, periodiniuose ir reguliariuose rinkimuose“⁵³.

⁵⁰ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 19 d. nutarimas byloje Nr. 13/2019.

Pažymėtina, kad tiek aktyviają, tiek pasyviają rinkimų teisę renkant savivaldybių tarybų narius Konstitucija suteikia tiek Lietuvos Respublikos piliečiams, tiek ir kitiems nuolatiniais administracinio vieneto gyventojams. Minėtieji nuolatiniai administracinio vieneto gyventojai, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu renka ketveriems metams savivaldybių tarybų narius (Konstitucijos 119 straipsnis).

Savivaldybės taryba vietos valdžios ir viešojo administravimo funkcijas atlieka įgyvendindama įstatymuose jai nustatytus įgaliojimus. Tokiu būdu, t. y. atlikdama jai įstatymu priskirtas konkrečias vietos valdžios ir viešojo administravimo funkcijas, savivaldybės taryba vykdo savivaldybės funkcijas (Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 2 dalis). Pažymėtina, kad savivaldybių vietos valdžios funkcijų vykdymas suponuoja įstatymais nustatytų valdžios įgaliojimų įgyvendinimą atitinkamos savivaldybės, kaip įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto, teritorijoje⁵⁴. Šiame kontekste paminėtina, kad Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje viešasis administravimas apibrėžtas kaip „teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas“⁵⁵. Tačiau svarbu pažymėti, kad ne kiekviena savivaldybės tarybos veikla apima viešąjį administravimą. Be viešojo administravimo funkcijų, savivaldybės tarybos, būdamos savivaldybės, viešojo juridinio asmens, atstovės, dalyvauja ir ūkinėje veikloje, kitaip tariant, veikia kaip civilinių teisinių santykių subjektai civiliniuose teisiniuose santykiuose. Savivaldybės tarybos veikla dalyvaujant civiliniuose teisiniuose santykiuose nėra viešasis administravimas, t. y. „savivaldybės taryba veikia ne kaip viešojo administravimo subjektas, o kaip civilinių teisinių santykių subjektas ir jos priimti aktai (atlikti veiksmai), dalyvaujant tokiuose santykiuose, nepakeičia tų santykių pobūdžio“⁵⁶.

Analizuojant savivaldybės tarybą, kaip savivaldybės atstovaujамąją instituciją, kuri gyvendina savivaldos teisę, svarbu apžvelgti šios institucijos kompetencijos ypatumus – suteiktus jai įgaliojimus ir nustatytus teisinius įpareigojimus. Konstitucijoje yra įtvirtinta tik keletas savivaldybės tarybos kompetencijos sričių (pvz. savivaldybių tarybos turi teisę įstatymo numatytose ribose ir tvarka nustatyti vietines rinkliavas, savo biudžeto sąskaita savivaldybių tarybos gali numatyti mokesčių bei rinkliavų lengvatas (Konstitucijos 121 straipsnis), tačiau pagrindinis teisės šaltinis, kuriame nustatyta

⁵³ Kęstutis Jankauskas, „Teritorinių bendruomenių savivalda Lietuvoje: konstituciniai imperatyvai ir jų įgyvendinimas ordinarinėje teisėje“, iš *Lietuvos konstitucinė teisė: raida, institucijos, teisių apsauga, savivalda: kolektyvinė monografija*, Toma Birmontienė, Kęstutis Jankauskas, Egidijus Jarašiūnas, Mindaugas Maksimaitis, Gediminas Mesonis, Alvydas Pumputis, Vytautas Žilys, Edita Žiobienė (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2007), 487.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 19 d. nutarimas byloje Nr. 13/2019.

⁵⁵ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

⁵⁶ Specialiosios teisėjų kolegijos teismingumui 2022 m. spalio 3 d. nutartis Nr. T-48/2022.

savivaldybės tarybos kompetencija yra Vietos savivaldos įstatymas. Pažymėtina, kad minėtas įstatymas skiria išimtinę ir paprastąją savivaldybės tarybos kompetenciją. Šių kompetencijų atskyrimo esmę sudaro įgyvendinimo galimybės, t. y. išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija vienareikšmiškai priklauso tik savivaldybės tarybai, todėl savivaldybės taryba neturi teisės šios kompetencijos perduoti kitai savivaldybės institucijai, įstaigai (kaip šios kitos institucijos neturi teisės perimti ar kištis į ją), išimtinės savivaldybės tarybos kompetencijos pagrindą sudaro Konstitucijos ir įstatymų nustatyta kompetencija. Paprastoji savivaldybės tarybos kompetencija yra ne Konstitucijos, o ordinarinės teisės nustatyta kompetencija, kurią savivaldybės taryba įgyvendina pati arba gali pavesti vykdyti merui.

Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nurodytas išimtinės savivaldybės tarybos kompetencijos sąrašas, kurį sudaro 37 sritys. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nurodytos kompetencijos sritys išimtinai priklauso savivaldybės tarybai, tačiau ši išimtinė kompetencija turi būti įgyvendinama taip, kaip tai numatyta įstatymuose. Pavyzdžiui, savivaldybės teritorijos bendrojo plano tvirtinimas yra išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija, tačiau savivaldybės taryba minėtą planą privalo tvirtinti ne bet kokia tvarka, bet tokia tvarka, kokia yra numatyta Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme ir Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“⁵⁷. Taigi, galima teigti, kad išimtinės savivaldybės tarybos kompetencijos įgyvendinamą riboja aukštesnės galios teisės aktai. Teismai taip pat pabrėžia, kad „tos funkcijos, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, yra reglamentuojamos įstatymais. Nė viena iš šių funkcijų nereiškia, kad savivaldybės atitinkamoje srityje yra absoliučiai savarankiškos. Vadinasi, savivaldybių tarybos gali veikti tik ta apimti, kuri yra apibrėžta teisės aktais“⁵⁸.

Paprastoji savivaldybės tarybos kompetencija apima 7 sritys (Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 3 dalis). Kaip minėta, paprastosios savivaldybės tarybos kompetencijos specifiškumas yra tas, kad konkrečius įgaliojimus, priskirtus savivaldybės tarybos paprastajai kompetencijai, savivaldybės taryba reglamento nustatyta tvarka gali pavesti vykdyti merui.

Vertinant savivaldybės tarybos kompetenciją, svarbu pažymėti ir tai, kad Vietos savivaldos įstatymas nėra vienintelis teisės aktas, kuriame yra nustatyti įgaliojimai savivaldybės tarybai. Kituose teisės aktuose taip pat gali būti nustatyti papildomi, t. y. Konstitucijoje, Vietos savivaldos įstatyme nenumatyti, įgaliojimai savivaldybės tarybai. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos

⁵⁷ „Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymas Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2024 m. vasario 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/fa9a6b3076e111e38da4e231c7b4cf37/asr>.

⁵⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3401-556/2022.

sveikatos sistemos įstatymo⁵⁹ 63 straipsnyje įtvirtinta savivaldybės tarybos kompetencija sveikatinimo veiklos valdymo klausimais; Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo⁶⁰ 10 straipsnyje nustatyta savivaldybės tarybos kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje.

Taip pat svarbu pažymėti, kad įstatymuose, ministrų įsakymuose dažnai numatomi įgaliojimai savivaldybei, tačiau konkrečiai nenurodoma, kuri savivaldybės institucija turėtų įgyvendinti suteiktus įgaliojimus. Minėtas teisės aktų nekonkretumas sukelia tokias pasekmes, kad vienoje savivaldybėje atitinkamą teisės aktą priima savivaldybės taryba, o kitoje savivaldybėje atitinkamą teisės aktą tokiu pačiu klausimu priima savivaldybės meras ar savivaldybės administracijos direktorius. Sprendžiant šią įstatymų ir kitų teisės aktų netikslumo problemą, reikėtų vadovautis principu, kuris įtvirtintas Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje, kad jeigu „teisės aktuose yra nustatyta papildomų įgaliojimų savivaldybei, sprendimų dėl tokių įgaliojimų vykdymo priėmimo iniciatyva, neperžengiant nustatytų įgaliojimų, priklauso savivaldybės tarybai“⁶¹. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo⁶² 13 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Kaip matome, įstatyme nenurodyta, kuri konkrečiai savivaldybės institucija turi sudaryti ir patvirtinti socialinių paslaugų planą. Tačiau, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje įtvirtintu principu, minėtą socialinių paslaugų planą sudaryti bei patvirtinti turėtų savivaldybės taryba. Tačiau, šioje vietoje svarbu pažymėti, kad minėto įstatyminio reguliavimo taikymas ne visada gali atitikti vieną iš svarbiausių vietos savivaldos subsidiarumo principą, kuris reiškia, kad savivaldybės viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo lygmeniu, kuriuo jie yra efektyviausi (Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 13 punktą). Taigi, įstatymuose, poįstatyminiuose teisės aktuose abstraktus įgaliojimų suteikimas savivaldybei sukelia tokio teisės akto taikymo problemas bei gali pažeisti subsidiarumo principą.

Apibendrinant galima teigti, kad savivaldybės taryba užima svarbią vietą vietos savivaldoje, nes savivaldybės taryba yra konstitucinė vietos savivaldos vienintelė atstovaujamoji institucija, kuriai savivaldybės meras (savivaldybės vykdomoji institucija) yra atskaitingas. Savivaldybės taryba jai suteiktus įgaliojimus įgyvendina priimdama sprendimus, kurie yra pagrindinis savivaldybės tarybos veiklos instrumentas. Savivaldybės tarybai priklauso ir tų klausimų sprendimas, jeigu teisės aktuose atitinkami įgaliojimai yra suteikiami savivaldybei, neišskiriant konkrečios

⁵⁹ „Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. vasario 20 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E2B2957B9182/asr>.

⁶⁰ „Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. vasario 20 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0AE0464E0EDE/asr>.

⁶¹ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

⁶² „Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. vasario 20 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E/asr>.

savivaldybės institucijos. Tačiau įstatymuose, poįstatyminiuose teisės aktuose įgaliojimų suteikimas savivaldybei, nekonkretizuojant konkrečios savivaldybės institucijos, gali pažeisti subsidiarumo principą.

Kitame šio darbo skyriuje bus analizuojami savivaldybės tarybos sprendimai administracinių aktų kontekste.

2. SAVIVALDYBĖS TARYBOS PRIIMAMI SPRENDIMAI – PAGRINDINIS VEIKLOS INSTRUMENTAS

Magistro darbe nagrinėjami savivaldybės tarybos priimami sprendimai. Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimų priėmimas yra pagrindinis ir teisinę reikšmę turintis savivaldybės tarybos veiklos instrumentas. Kitaip tariant, savivaldybės taryba visus jai suteiktus įgaliojimus įgyvendina kolegialiai savivaldybės tarybos posėdžiuose, svarstomais klausimais priimant teisės aktus, kurie, pagal Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 1 dalį, vadinami specialiu terminu – sprendimais, ir kurie „savivaldos lygmeniu yra patys svarbiausi poįstatyminiai teisės aktai“⁶³. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad viešojo administravimo subjektų, o savivaldybės taryba ir yra vienas iš šių subjektų, priimami teisės aktai „Lietuvos administracinėje teisėje yra įvardijami bendru terminu – administraciniai aktai“⁶⁴, todėl prieš aptariant savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos ypatumus, pirmiausia, šiame skyriuje bus atskleista administracinių aktų samprata ir požymiai (2.1 poskyris). Administracinių aktų sampratos atskleidimas leis identifikuoti savivaldybės tarybos leidžiamų sprendimų sampratą ir jų požymius (2.2 poskyris), pateikti sprendimų klasifikavimą ir atskleisti norminių ir individualių sprendimų atribojimo kriterijus bei pateikti šio atribojimo reikšmę (2.3 poskyris). Pažymėtina, kad minėtų elementų analizė suteikia pagrindą nustatyti savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos ypatumus, kurie bus analizuojami šio darbo trečiame skyriuje.

2.1. Administracinių aktų samprata ir požymiai

Kaip minėta, administracinių aktų priėmimas – pagrindinis ir svarbiausias viešojo administravimo subjektų, o tai yra ir savivaldybės tarybos, veiklos instrumentas. Svarbu atkreipti dėmesį, kad viešojo administravimo subjektų priimami oficialūs dokumentai – administraciniai aktai – vadinami įvairiomis kategorijomis: viešojo administravimo teisės aktas, administracinis aktas, administracinis teisės aktas, valdymo aktas, norminis teisės aktas, individualus teisės aktas, norminis administracinis aktas, individualus teisės aktas. I. Deviatnikovaitė, tyrinėdama užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinę teisę, pažymi „Huglo bylą, kurioje Valstybės Taryba konstatavo, kad administraciniai sprendimai yra esminis viešosios teisės institutas“⁶⁵.

Siekiant atskleisti administracinio akto sampratą, svarbu išanalizuoti pozityviosios teisės, kaip pirminio administracinės teisės šaltinio, nustatytą kategorijos turinį.

⁶³ Donatas Murausas, „Norminis teisės aktas“, iš *Teisės teorija*, Giedrė Lastauskienė (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020), 150.

⁶⁴ Ieva, Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021), 410.

⁶⁵ Ieva Deviatnikovaitė, *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė*, (Vilnius: VĮ Registrų centras, 2017), 50.

Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvos įstatymų leidėjas nėra apibrėžęs administracinio akto sąvokos, nors iki 2020 m. lapkričio 1 d. galiojusiame Viešojo administravimo įstatyme buvo pateikiamas administracinio akto apibrėžimas. Minėtos įstatymo redakcijos 2 straipsnio 8 dalyje buvo nurodyta, kad administracinis aktas – viešojo administravimo subjekto išleistas nustatytos formos teisės aktas. Iš paminėto apibrėžimo galime išskirti įstatymų leidėjo apibrėžtos sąvokos tris skiriamuosius požymius:

- (1) viešojo administravimo subjekto išleistas teisės aktas,
- (2) ne bet kokios, o nustatytos formos teisės aktas,
- (3) dokumento kategorija – teisės aktas.

G. Kuncevičius minėtą įstatymų leidėjo apibrėžtą administracinio akto sąvoką įvertino kaip apibrėžtą „gana abstrakčiai, operuojant bendrąja teisės akto sąvoka ir nurodant specialų jo išleidimo subjektą ir specialią tvarką. Vadovaujantis šia logika, administracinis aktas yra teisės akto rūšis, tačiau įstatymuose įtvirtinti tik požymiai, apibrėžiantys jį ne teisės aktu, o tik administraciniu aktu“⁶⁶.

Minėta Viešojo administravimo įstatymo redakcija, galiojusi iki 2020 m. lapkričio 1 d., įtvirtino ir administracinio sprendimo sąvoką – „administracinis aktas ar nustatyta tvarka priimtas kitas nustatytos formos dokumentas, kuriame išreikšta viešojo administravimo subjekto valia“⁶⁷. Kaip matome, administracinio sprendimo sąvokos apibrėžime buvo išskirti du aspektai, tai:

- (1) administracinis aktas,
- (2) nustatyta tvarka priimtas kitas nustatytos formos dokumentas, kuriame išreikšta viešojo administravimo subjekto valia.

Vertinant iki 2020 m. lapkričio 1 d. galiojusio Viešojo administravimo įstatymo apibrėžtas administracinio akto ir administracinio sprendimo sąvokas, sutiktina su G. Kuncevičiaus nuomone, jog „susidaro įspūdis, kad mūsų įstatymų leidėjas tarsi išplėtė jo [administracinio sprendimo] sąvoką už administracinio akto sampratos ribų, t. y. administraciniu sprendimu laikydamas ne tik administracinį aktą, kaip teisinę viešojo valdymo (administravimo) formą, tačiau ir kitus dokumentus, manytina, neturinčius teisės akto statuso“⁶⁸.

Paminėtina ir tai, kad iki 2016 m. liepos 1 d. galiojusi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo redakcija taip pat apibrėžė administracinio akto, norminio teisės akto bei individualaus teisės akto sąvokų turinį: „administracinis aktas – vykdamas administravimo funkcijas, administravimo subjekto priimtas teisės aktas; norminis teisės aktas –

⁶⁶ Gytis Kuncevičius, „Administracinio akto ir administracinės sutarties teisinės prigimties sąsajos: teorinis aspektas“, *Socialinių mokslų studijos*, 4 (3), (2012): 1046.

⁶⁷ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

⁶⁸ Gytis Kuncevičius, „Administracinio akto ir administracinės sutarties teisinės prigimties sąsajos: teorinis aspektas“, *Socialinių mokslų studijos*, 4 (3), (2012): 1046.

įstatymas, administracinis ar kitas teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei; individualus teisės aktas – vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei⁶⁹.

Palyginus Viešojo administravimo ir Administracinių bylų teisenos įstatymuose nustatytą administracinio akto sąvokų turinius matyti, kad apibrėžimai panašūs, tačiau Administracinių bylų teisenos įstatymas išskiria dar vieną administracinio akto požymį, tai yra administravimo funkcijų vykdymą.

R. Kalesnykas, tyręs administracinių aktų definicijas, įtvirtintas minėtuose teisės aktuose, nurodė, kad „išnagrinėjus minėtų administracinio akto sąvokų turinius matyti, kad administraciniame akte pasireiškia viešojo administravimo institucijos (pareigūno) valia priimant ir įgyvendinant administracinius (valdymo) sprendimus tiek viešojo administravimo (socialinėje, kultūrinėje, administracinėje politinėje, ekonominėje) srityje, tiek vidaus administravimo (organizacinės struktūros tvarkymas, personalo valdymas, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas) srityje“⁷⁰.

Tačiau minėtų administracinio akto sąvokų nebėra dabar galiojančiuose Viešojo administravimo bei Administracinių bylų teisenos įstatymuose. Įstatymo leidėjo tikslas panaikinti administracinio akto sąvoką nėra iki galo suprantamas, nes administracinis aktas yra viena esminių administracinės teisės koncepcijų, kuri pagrindžia administracinės teisės savarankiškumą ir skirtingumą nuo kitų teisės šakų. Tačiau galiojančio Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 5 ir 9 dalys apibrėžia administracinio sprendimo ir norminio administracinio akto sąvokas. Pagal minėtą įstatymą „administracinis sprendimas – teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei; norminis administracinis aktas – viešojo administravimo subjekto priimtas daugkartinio taikymo teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei“⁷¹.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taikydamas galiojančio Viešojo administravimo įstatyme pateiktas administracinio sprendimo ir norminio administracinio akto definicijas aiškina, kad „norminiams teisės aktams priskiriami rašytine forma išreikšti teisėkūros subjektų sprendimai (oficialūs rašytiniai dokumentai), kuriuose yra teisės normų“⁷². „Juose įtvirtinti bendro pobūdžio nurodymai tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams, orientuoti į ateitį ir numatyti

⁶⁹ „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, TAR žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>.

⁷⁰ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005), 483.

⁷¹ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

⁷² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022.

taikyti daug kartų⁷³. „Šie aktai adresuoti neapibrėžtam asmenų ratui arba adresuoti ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais. Jie visada abstraktūs ir apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius, toliau veikia po realizavimo individualiuose santykiuose ir konkrečių asmenų elgesyje“⁷⁴. „Administracinis sprendimas yra įstatymo normų ar kitų hierarchiškai aukštesnės pakopos norminių teisės aktų normų taikymo priemonė tuo atžvilgiu, kad šis aktas turi būti pagrįstas be kita ko teisės aktų normomis, o norminis administracinis aktas yra įstatymo normų taikymo aktas todėl, kad juo iš esmės nustatoma atitinkamo įstatymo normų įgyvendinimo tvarka ir sąlygos“⁷⁵. Pažymėtina, kad „skiriamasis jų bruožas yra tas, kad norminiu administraciniu aktu, nepaisant minėto jo taikomojo pobūdžio, yra nustatomos teisės normos, o individualiu administraciniu aktu teisės normos yra išimtinai tik taikomos“⁷⁶.

Nagrinėjant administracinio akto sampratą teisės doktrinoje paminėtinas I. Deviatnikovaitės administracinės aktų tyrimas Lietuvos administracinės teisės istorijoje. Autorė nurodo, kad „tarpukario Lietuvoje nebuvo išvystytos administracinių aktų teorijos, tačiau siekta tai daryti“⁷⁷. Mokslininkai M. Romeris, V. Biržiška, S. Žakevičius prisidėjo prie administracinių aktų instituto plėtojimo ir aiškinimo. M. Romeris siekdamas sugrupuoti administracijos veiklą išskyrė administracijos „reglamentinius aktus“ ir „žemesnės rūšies įstatymus“, taip pat administracinius „individualinius“ aktus arba administracijos įsakymus⁷⁸. Pažymėtina ir tai, kad M. Romeris atirbojo norminius administracinius aktus, kuriais įgyvendinami įstatymai nuo norminių administracinių aktų, kuriais atliekamas vidaus administravimas⁷⁹. V. Biržiška, kaip ir M. Romeris, skirstė administracinius aktus į norminius ir individualius⁸⁰. S. Žakevičius taip pat dėstė, kad „egzistuoja dviejų tipų aktai – aktai, „kuriais kuriama bendroji neasmeninė teisinė padėtis <...>, ir kuriais kuriama individualinė teisinė padėtis – vienašaliai ar sutartiniai aktai“⁸¹.

Išskirtinas P. Vilučio, prisidėjusio prie administracinių aktų instituto Lietuvoje formavimo, administracinių aktų sąvokos aiškinimas, kuris iš esmės nusako administracinių aktų sampratą – „visi tie veiksmai, kurie yra daromi administracinio organo, yra administraciniai aktai; jie yra vykdomi tada, kada yra to organo nustatyta, priimta – žodžiu pareikšta valia dėl jų realizavimo“⁸². P. Vilutis taip pat išskyrė, kad „ne visi administraciniai aktai, nors visi yra padaryti valstybės valdžios

⁷³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022.

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ *Ibid.*

⁷⁶ *Ibid.*

⁷⁷ Ieva, Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021), 411.

⁷⁸ *Ibid.*

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ *Ibid.*

⁸² Petras Vilutis, *Administracinė teisė. Bendroji dalis* (Kaunas: M. Adomavičiaus sp., 1939), 147.

organų, yra vienodi⁸³. P. Vilutis pažymėjo, svarbiausi administraciniai aktai yra teisiniai, tai yra tokie aktai, kuriais vykdoma administracinio organo teisėta galia siekiant sukelti teisės padarinius⁸⁴. „Tas teisinis padarinys yra ar teisinio santykio įkūrimas, ar jo suteikimas, ar pritaikymas asmeniui jau esamos teisinės padėties, ar jos tik konstatavimas“⁸⁵. Pagal P. Vilučio administracinio akto nagrinėjimo medžiagą, galima suformuluoti, kad administracinis aktas yra administracinio teisinio santykio atsiradimo, pasikeitimo ar pasibaigimo teisinis pagrindas.

Administracinių aktų instituto tyrinėjimui didelį dėmesį skyręs A. Andruškevičius nurodo, kad „viešasis valdymas yra kasdienė administravimo įgaliojimų turinčių valstybinių ir vietos savivaldos institucijų, įstaigų veikla, kuri apibrėžiama įvairiais jurisprudenciniais terminais skiriant be kita ko ir valdymo aktus“⁸⁶. Autorius pateikia tokį administracinių aktų apibrėžimą – „administraciniai aktai, kuriais daroma įtaka fizinių, juridinių asmenų teisėms ir laisvėms, nustatomos vienokios ar kitokios pareigos ar patiems viešojo administravimo subjektams suteikiami teisiniai įgaliojimai ir nustatomi teisiniai įpareigojimai“⁸⁷.

R. Kalesnykas analizuodamas administracinio akto požymius pateikia tokią viešojo administravimo (administracinis) teisės akto definiciją – „tai valdingo pobūdžio teisės aktas, kuriame reguliuojami valdymo santykiai arba sprendžiami konkretūs administraciniai ginčai (bylos), nustatomas valdymo subjektų teisinis statusas, išleidžiamas kompetentingų viešojo administravimo institucijų (pareigūnų) nustatyta procedūra (neperžengia valdymo proceso) siekiant valdymo tikslų, sprendžiant valdymo uždavinius ir įgyvendinti valdymo funkcijas“⁸⁸.

Išskirtinas jau minėtas G. Kuncevičius, kuris nurodo, kad administracinio akto „sąvoka nėra vienareikšmė, dėl jos turinio“⁸⁹. Pagal mokslininką, „pačia plačiausia prasme administracinio akto sąvoka apima bet koki individualizuotą administracijos aktą, koks bebūtų jo tikslas ir objektas ir, būtent, koks bebūtų kontekstas, kuriame jis yra: privatinės ar viešosios teisės. Norint patikslinti administracinio akto sąvoką reikia atsižvelgti į funkciją, kurią jis atlieka administracinėje teisėje. Tai reiškia, kad administracinio akto sąvoka apima tik tuos aktus, kurie sukelia tiesioginius teisinius padarinius, t. y. teisiniai padariniai turi būti sukelti paties akto, nes priešingu atveju jie nebus tiesioginiai“⁹⁰. Mokslininkas daro išvadą, kad „administracijos veiksmai, kurie sukuria tiesiog išėities tašką, iš kurio atsiranda sprendimas, sukeliantis tiesiogines teises pasekmes, nėra administraciniai

⁸³ Petras Vilutis, *Administracinė teisė. Bendroji dalis* (Kaunas: M. Adomavičiaus sp., 1939), 147.

⁸⁴ *Ibid.*, 148.

⁸⁵ *Ibid.*, 148.

⁸⁶ Arvydas Andrukškevičius, *Administracinė teisė: bendrieji teorijos klausimai, valdymo aktų institutas, ginčo santykių jurisprudenciniai aspektai* (Vilnius: Registrų centras, 2008), 138.

⁸⁷ *Ibid.*, 93.

⁸⁸ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005), 487.

⁸⁹ Gytis Kuncevičius, „Administracinės sutarties institutas ir jo teorinis pagrindimas“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011), 23.

⁹⁰ *Ibid.*

aktai“⁹¹.

Nagrinėjant lietuviškąjį administracinių aktų sampratos kontekstą, visgi, naudinga apžvelgti, pavyzdžiui, Vokietijoje suformuotą administracinio akto sampratą, kuri atsirado jau XIX a. administracinėje teorijoje ir jai didelę įtaką padarė O. Mayer, kuris jau tada išskyrė pagrindinius administracinio akto elementus, t. y. kad jis yra priimamas vykdomojo valstybės valdžios organo, remiantis įgaliojančiu įstatymu, kuriuo remiamasi konkrečiu atveju, ir kad administracinis aktas gali būti nurodymo, sprendimo ar leidimo formos⁹². O. Mayer pažymėjo, kad „administracinis aktas yra iš administracijos kylantis valdžios aktas, kuris apibrėžia subjektui tai, kas jam turi būti teisė individualiu atveju“⁹³.

Paminėtinas Vokietijos 1976 m. Administracinių procedūrų įstatymas, kuriame pateikiamas administracinio akto apibrėžimas: administracinis aktas – tai bet koks įsakymas, sprendimas ar kita suvereni priemonė, kurios vykdomoji valdžios institucija imasi siekdama sureguliuoti individualų atvejį viešosios teisės srityje ir kuris turi turėti tiesioginį išorinį teisinį poveikį⁹⁴. Vertinant Vokietijos minėtame įstatyme pateiktą administracinio akto sąvokos apibrėžimą, L. Wolf išskiria 5 administracinio akto elementus: (1) tai yra viešosios teisės (t. y. valdžios institucijų naudojama) priemonė, (2) priimta vykdomosios valstybės institucijos arba vykdomąją valdžią įgyvendinančios institucijos, (3) turinti reguliuojamąjį pobūdį, (4) priimamas individualiu atveju, (5) turi tiesioginį išorinį poveikį, kuris apima teisinį vykdymą šio akto⁹⁵.

Analizuojant administracinio akto sampratą, svarbu išskirti šį aktą charakterizuojančius požymius, kurie padeda atskleisti visuminę administracinio akto sampratą.

Įvertinus pozityviosios teisės reguliavimą, teisės doktriną, teismų jurisprudenciją, išskirtini šie administracinį aktą charakterizuojantys požymiai:

1. Administracinis aktas yra „teisinė priimto valdymo sprendimo išraiška“⁹⁶. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjektas jo kompetencijos ribose išsprendžia valdymo klausimą priimdamas administracinį teisės aktą.

2. Administracinį aktą turi teisę priimti tik viešojo administravimo subjektas pagal savo kompetenciją. Kaip minėta, administracinio akto priėmimas yra viešosios teisės sritis ir

⁹¹ Gytis Kuncevičius, „Administracinės sutarties institutas ir jo teorinis pagrindimas“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011), 23.

⁹² Loammi Wolf, „In search of a definition for administrative action“, *South African Journal on Human Rights* 33, 2 (2017): 314–334, DOI: 10.1080/02587203.2017.135662.

⁹³ Gytis Kuncevičius, „Administracinės sutarties institutas ir jo teorinis pagrindimas“ (daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011), 23.

⁹⁴ „Germany: Administrative Procedure Act [Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG)] of May 25th 1976“, Refworld žiūrėta 2024 m. vasario 17 d., <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1976/en/63421>.

⁹⁵ Loammi Wolf, „In search of a definition for administrative action“, *South African Journal on Human Rights* 33, 2 (2017): 314–334, DOI: 10.1080/02587203.2017.135662.

⁹⁶ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005), 485.

administracinių aktų priėmimą vykdo tik įgalioti viešosios teisės subjektai.

3. Administracinis aktas gali būti bendro pobūdžio – skirtas neapibrėžtam asmenų ratui arba individualaus pobūdžio – skirtas individualiais požymiais apibrėžtai asmenų grupei.

4. Administraciniams aktams „būdingas imperatyvumas, tai yra administraciniu aktu nustatomi administraciniai ir teisiniai standartai (elgesio taisyklės), kuriais nurodoma veikimo kryptis viešojo administravimo srityje“⁹⁷.

5. Administracinis aktas vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinamąją funkciją. Viešojo administravimo subjektai administracinius aktus „leidžia tam, kad įgyvendintų Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus nustatyta tvarka ir forma“⁹⁸.

6. Administracinis aktas yra rašytinis dokumentas, kuris priimamas pagal nustatytas procedūras.

7. Administracinis aktas gali būti keičiamas ar pripažįstamas netekusiu galios.

8. Administracinis aktas nustatyta tvarka gali būti skundžiamas ikiteisminio nagrinėjimo institucijoms, teismams.

Įvertinus šiame poskyryje pateiktas administracinių aktų apibrėžtis, administracinių aktų požymius, galima apibendrinti, kad administraciniai aktai – tai viešojo administravimo subjektų kompetencijos ribose leidžiami rašytiniai dokumentai, kuriuose išreikšta viešojo administravimo subjekto valia, skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei arba skirta individualiai neapibrėžtai asmenų grupei. Toliau šiame darbe, atsižvelgiant į šiame poskyryje išanalizuotą administracinio akto sampratą, bus išgryninama savivaldybės tarybos priimamų sprendimų samprata, išskiriami sprendimų požymiai ir aptariamas savivaldybės tarybos sprendimų klasifikavimas į teisinę reikšmę turinčias grupes, kurios lemia teisės technikos ypatumus.

2.2. Savivaldybės tarybos sprendimų samprata, požymiai, klasifikavimas

Pradedant savivaldybės tarybos sprendimų sampratos analizę, būtina pažymėtina, kad beveik nėra mokslo darbų⁹⁹, kuriuose būtų struktūriškai tyrinėti savivaldybės tarybos priimami administraciniai aktai, todėl šio poskyrio tyrinėjimo rezultatas gautas atlikus Lietuvos pozityviosios teisės, teismų jurisprudencijos tyrimą. Taip pat buvo vertinamas savivaldybių tarybų priimamų sprendimų turinys, analizuotos savivaldybių administracinę priežiūrą atliekančių institucijų ataskaitos, teikimai, reikalavimai savivaldybių taryboms.

Savivaldybės taryba svarstomais klausimais priima administracinius aktus, kuriuos

⁹⁷ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005), 483.

⁹⁸ *Ibid.*, 486.

⁹⁹ Išskirtinas A. Andruškevičius, kuris tyrinėdamas administracinių aktų institutą savo moksliniuose darbuose skyrė dėmesio savivaldybių administravimo subjektų, tarp jų ir savivaldybės tarybos, valdymo aktams.

Vietos savivaldos įstatymas įvardina specialiu terminu – sprendimais.

Kaip minėta, savivaldybės tarybos priimami sprendimai yra administraciniai aktai, todėl savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams, be Vietos savivaldos įstatyme nustatytų reikalavimų, yra taikomos bendrųjų įstatymų, reguliuojančių administracinių aktų leidybą, nuostatos, pvz., Teisėkūros pagrindų įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, taip pat ir specialias sritis reguliuojantys įstatymai, pvz., Teritorijų planavimo įstatymas ir kiti.

Atsižvelgiant į šio darbo 2.1 poskyryje pateiktą administracinio akto sampratos analizę, galime išgryninti savivaldybės tarybos administracinių aktų – sprendimų – sampratą. Taigi savivaldybės tarybos sprendimai – tai savivaldybės tarybos Konstitucijos ir įstatymo jai suteiktų įgaliojimų ribose priimami rašytiniai dokumentai – sprendimai, kuriuose išreikšta savivaldybės tarybos valia.

Remiantis šio darbo 2.1 poskyryje pateiktais bendraisiais administracinių aktų požymiais, ir įvertinus Vietos savivaldos įstatymą, Viešojo administravimo įstatymą, Teisėkūros pagrindų įstatymą ir kitus teisės aktus, reguliuojančius savivaldybės tarybos veiklą, galima išskirti šiuos savivaldybės tarybos sprendimų skiriamuosius požymius:

1. Savivaldybės tarybos sprendimas yra savivaldybės tarybos teisinis veiklos rezultatas veikiant Konstitucijos ir įstatymų suteiktos kompetencijos ribose (Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

2. Savivaldybės tarybos sprendimus turi teisę priimti tik savivaldybės taryba, vykdydama jai nustatytas funkcijas suteiktų įgaliojimų ribose (Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 1 dalis).

3. Savivaldybės tarybos sprendimas gali būti bendro pobūdžio – skirtas neapibrėžtam asmenų ratui arba individualaus pobūdžio – skirtas individualiais požymiais apibrėžtai asmenų grupei (Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 5 ir 9 dalys).

4. Savivaldybės tarybos sprendimams „būdingas imperatyvumas, tai yra sprendimu nustatomi administraciniai ir teisiniai standartai (elgesio taisyklės), kuriais nurodoma veikimo kryptis viešojo administravimo srityje“¹⁰⁰.

5. Savivaldybės tarybos sprendimas vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinamąją funkciją. Savivaldybės taryba sprendimus iš esmės priima tam, kad tiksliai nustatytų įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintų normų įgyvendinimo mechanizmus.

6. Savivaldybės tarybos sprendimas yra rašytinis dokumentas, kuris priimamas pagal nustatytas procedūras. Savivaldybės tarybos administracinio akto, kaip rašytinio dokumento forma – sprendimas.

7. Savivaldybės tarybos sprendimas gali būti keičiamas ar pripažįstamas netekusiu galios

¹⁰⁰ Raimundas Kalesnykas, „Viešojo administravimo teisės aktai“, iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005), 486.

aktą priėmusio subjekto valia. Tai yra savivaldybės taryba gali pakeisti ar pripažinti netekusiu galios savo priimtą teisėtą sprendimą.

8. Savivaldybės taryba gali pripažinti netekusiu galios neteisėtą sprendimą arba sprendimą, kuris yra sąlyginis ir per nustatytą laikotarpį asmuo, kuriam šis sprendimas buvo skirtas, nustatytų sąlygų neįvykdo (Viešojo administravimo įstatymo 16 straipsnis).

9. Savivaldybės tarybos sprendimas gali būti skundžiamas pačiai savivaldybės tarybai, taip pat nustatyta tvarka gali būti skundžiamas ikiteisminio nagrinėjimo institucijoms bei teismams ir sprendimas gali būti šių institucijų panaikintas (Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnis).

10. Savivaldybės tarybos sprendimų projektus tikrina Vyriausybės atstovas atlikdamas išankstinę savivaldybės tarybos teisės aktų projektų priežiūrą, taip pat „Vyriausybės atstovas tikrina, ar savivaldybės tarybos sprendimai neprieštarauja įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir kitiems su įstatymų įgyvendinimu susijusiems centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtiems teisės aktams“¹⁰¹ (Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

11. Savivaldybės tarybos norminiai sprendimai „galioja tik tam tikro teritorinio administracinio vieneto (savivaldybės) ribose“¹⁰².

12. Savivaldybės tarybos norminiai sprendimai „įsigalioja kitą dieną po oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, jeigu pačiame sprendime nenumatyta vėlesnė įsigaliojimo data“¹⁰³ (Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 1 dalis). Savivaldybės tarybos norminis sprendimas, kuriuo tvirtinamas kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas, „įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, jeigu sprendime dėl kompleksinio teritorijų planavimo dokumento patvirtinimo nenumatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data“¹⁰⁴ (Teritorijų planavimo įstatymo 27 straipsnio 6 dalis). „Individualūs sprendimai įsigalioja jų pasirašymo dieną, jeigu pačiuose teisės aktuose nenumatyta vėlesnė jų įsigaliojimo data“¹⁰⁵ (Vietos savivaldos įstatymo 71 straipsnio 3 dalis).

13. „Savivaldybės tarybos sprendimus pasirašo savivaldybės meras“¹⁰⁶ (Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 5 punktas). „Kai meras dėl atostogų, laikinojo nedarbingumo ar kitų pateisinamų priežasčių laikinai neina savo pareigų arba mero įgaliojimai sustabdyti teismo nutartimi, savivaldybės tarybos sprendimus pasirašo laikinai savivaldybės tarybos

¹⁰¹ „Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.33DE665E5E0E/asr>.

¹⁰² Audrius Bakaveckas, *Administracinė teisė: teorija ir praktika. I dalis* (Vilnius: MES, 2012), 424.

¹⁰³ „Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/asr>.

¹⁰⁴ „Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.26B563184529/asr>.

¹⁰⁵ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

¹⁰⁶ *Ibid.*

paskirtas tarybos narys¹⁰⁷ (Vietos savivaldos 30 straipsnio 2 dalis).

Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimai, kaip ir visi kiti administraciniai aktai, gali būti klasifikuojami įvairiais pagrindais, pvz., į teises pasekmes asmenims sukeliančius sprendimus ir teisinių pasekmių asmenims nesukeliančius sprendimus, tačiau šio tyrimo atžvilgiu, svarbiausias savivaldybės tarybos sprendimų klasifikavimas, turintis reikšmės sprendimų teisės technikai, yra klasifikavimas, remiantis subjektų, kuriems taikomi savivaldybės tarybos sprendimai, ratu. Savivaldybės tarybos sprendimai gali būti adresuoti neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais – tai vadinamieji norminiai administraciniai aktai ir individualūs administraciniai aktai – skirti konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei (Priedas Nr. 1, 1 lentelė).

Administracinėje jurisprudencijoje išaiškinta, kad „norminis administracinis aktas įtvirtina bendro, abstraktaus, neindividualizuoto pobūdžio normas – elgesio taisykles, nustatančias atitinkamų įstatymų ar kitų teisės aktų normų įgyvendinimo tvarką ir sąlygas“¹⁰⁸. Praktiškai aiškinantis, kas yra norminis sprendimas, pateiktinas norminio savivaldybės tarybos sprendimo pavyzdys – Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Utenos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 29 d. sprendimu Nr. TS-95 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Utenos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“¹⁰⁹. Kaip matyti iš minėto aprašo 1 punkto, aprašas skirtas neapibrėžtam asmenų ratui ir nustato bendro pobūdžio teisinį reguliavimą, t. y. aprašas reglamentuoja piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarką Utenos rajono savivaldybės gyventojams.

Savivaldybės tarybos individualus sprendimas, pagal Viešojo administravimo įstatymą, yra administracinis sprendimas – tai teisės aktų reglamentuotu būdu ir (ar) forma išreikšta vienkartinė viešojo administravimo subjekto valia dėl teisės taikymo, privaloma ir skirta konkrečiam asmeniui ar individualiai apibrėžtai asmenų grupei. Vadinasi, savivaldybės tarybos individualus sprendimas yra „įstatymo normų ar kitų hierarchiškai aukštesnės pakopos norminių teisės aktų normų taikymo priemonė“¹¹⁰. Kitaip tariant, savivaldybės tarybos individualiu sprendimu nėra sukuriama naujos teisės normos – elgesio taisyklės, o tik pritaikomos teisinei situacijai konkretaus įstatymo normos ar kito norminio teisės akto nuostatos ir priimamas atitinkamas savivaldybės tarybos sprendimas turintis

¹⁰⁷ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/asr>.

¹⁰⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis), 432.

¹⁰⁹ „Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 29 d. sprendimas Nr. TS-95 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Utenos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“, TAR žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/38bd25b0370e11e881f2ba995b003ed2/asr>.

¹¹⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis), 431.

įtakos konkretaus asmens teisėms ir pareigoms. Pateiktinas pavyzdys, Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo¹¹¹ 21 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės taryba¹¹² savivaldybės biudžeto sąskaita privalo sumažinti socialinio būsto nuomos mokesį arba atleisti nuo šio mokesčio, jeigu asmens (šeimos atveju – visų šeimos narių) vertinamos pajamos, tenkančios vienam asmeniui (šeimos atveju – vienam šeimos nariui) per mėnesį, neviršija 1,5 VRP dydžio, jeigu savivaldybės taryba nenustato didesnės vertinamų pajamų, tenkančių vienam asmeniui (šeimos atveju – vienam šeimos nariui) per mėnesį, ribos. Taigi savivaldybės taryba gavusi asmens prašymą ir įvertinusi ar asmens finansinė padėtis atitinka įstatyme nurodytą modelį – privalo sumažinti (arba visai atleisti) nuo socialinio būsto nuomos mokesčio. Priimdama minėtą sprendimą savivaldybės taryba taiko Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nuostatas konkrečiai teisinei situacijai ir priima individualų sprendimą, kuris sukuria konkrečias teises pasekmes konkrečiam asmeniui, t. y. asmuo įgyja teisę nemokėti socialinio būsto nuomos mokesčio.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad savivaldybės tarybos sprendimų priskyrimas norminių administracinių aktų grupei arba individualių administracinių aktų grupei lemia jų teisėtumo tyrimo ypatumus. Administracinio akto pobūdžio, t. y. ar individualus, ar norminis aktas, nustatymas yra reikšmingas, nes „teisės akto pobūdžio ir teisinės prigimties nustatymas lemia, be kita ko, išvadą dėl taikytinos tokio akto teisėtumo tyrimo procesinės tvarkos, pasireiškiančios tuo, jog skiriasi *inter alia* subjektų, turinčių teisę kreiptis į administracinę teisumą, siekiant ginčyti atitinkamą teisės aktą (prašant ištirti jo teisėtumą), ratas, kreipimosi forma, tokio akto panaikinimo (pripažinimo neteisėtu) teisinės pasekmės ir pan.“¹¹³.

Subjektų, turinčių teisę kreiptis į administracinę teisumą su prašymu ištirti, ar savivaldybių administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą, ratas įtvirtintas Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnio 1-2 dalyse. Tai „Vyriausybės atstovai, Seimo nariai, Seimo kontrolieriai, vaiko teisių apsaugos kontrolierius, lygių galimybių kontrolierius, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pareigūnai, bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai, prokurorai ir profesinės savivaldos asociacijos, įsteigtos pagal įstatymą vykdyti viešąsias funkcijas“¹¹⁴. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dažniausiai teisę kreiptis su pareiškimu į administracinę teisumą, kad būtų ištirta, ar savivaldybės tarybos priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą,

¹¹¹ „Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ee0060011e4bad5c03f56793630/asr>.

¹¹² Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 14 punkte yra įtvirtinta savivaldybės tarybos išimtinė kompetencija *inter alia* teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita.

¹¹³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis), 438.

¹¹⁴ „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, TAR žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>.

įgyvendina savivaldybės veiklos priežiūrą vykdančios Vyriausybės atstovai, kiti minėti įstatymo subjektai pakankamai retai naudojami įstatymo suteikta teise. Išanalizavus administracinių teismų praktiką¹¹⁵, matyti, kad pasitaiko atvejų, kada Seimo nariai kreipiasi su prašymu ištirti savivaldybės tarybos norminį administracinį aktą.

Pažymėtina tai, kad tiriant savivaldybės tarybos norminio sprendimo teisėtumą nėra sprendžiamas pažeistų subjektinių teisių gynimo klausimas, o tik siekiama išsiaiškinti, ar norminis sprendimas neprieštarauja įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui. Kaip konstatavo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, „bylų dėl norminių administracinių aktų nagrinėjimo proceso paskirtis yra ne pažeistų subjektinių teisių apsauga, o abstrakti viešojo administravimo subjektų veiklos, priimančios norminius administracinius aktus, teisėtumo kontrolė“¹¹⁶. Norminio administracinio akto teisėtumo kontrolės proceso ypatybė yra tai, kad jo rezultatas turi poveikį teisėms ir pareigoms neribotam subjektų ratui – t. y. visiems, kuriems kvestionuojamas norminis administracinis aktas gali būti pritaikytas. „Tokia situacija nėra tapati teismo sprendimo individualaus pobūdžio ginče priėmimui, kai daromas poveikis konkrečiam teisinio santykio dalyvių teisėms ir pareigoms“¹¹⁷.

Svarbu pažymėti, kad visgi įstatymų leidėjas sudarė galimybę asmenims nenurodytiems Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnio 1-2 dalyse, pateikti teismui prašymą tirti norminio administracinio akto teisėtumą, tarp jų ir savivaldybės tarybos norminį sprendimą. Tačiau ši galimybė siejama su aplinkybe, kad norminio administracinio akto teisėtumas gali būti tiriamas tik, kai tai susiję su individualiąja administracine byla, t. y. kai teisme yra nagrinėjama konkreti asmens byla dėl jo teisių pažeidimo, arba, kai „nagrinėdamas individualiąją bylą pats teismas suabejoja norminio administracinio akto, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, teisėtumu“¹¹⁸.

Paminėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 113 straipsnio prasmę „norminio akto tyrimas atliekamas išimtiniais atvejais, kai kitokiu būdu negalima pasiekti teisinio rezultato, t. y. tuo atveju, kai teisingas bylos išsprendimas bei galbūt pažeistos teisės gynimas įmanomas tik ištyrus norminio administracinio

¹¹⁵ Pvz., Pareiškėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys G. J. kreipėsi į teismą, prašydamas ištirti, ar Palangos miesto savivaldybės tarybos sprendimo dėl nekilnojamojo turto mokesčio tarifų 2017 metams nustatymo” tam tikri punktai neprieštarauja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 daliai, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 6, 7, 8, 9 straipsniams, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1, 3, 9 punktams, Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 daliai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018);

Pareiškėjas Lietuvos Respublikos Seimo narys P. Č. padavė pareiškimą, prašydamas ištirti, ar Molėtų rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintų Molėtų miesto tvarkymo ir švaros taisyklių VIII dalies „Nuotekų tvarkymo reikalavimai“ tam tikri punktai atitinka Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 10 d. nutarimą Nr. 989 „Dėl atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-381-415/2018).

¹¹⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-7-624/2019.

¹¹⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-6-492/2019.

¹¹⁸ *Ibid.*

akto teisėtumą¹¹⁹. Pabrėžtina ir tai, kad teismas nėra saistomas asmens prašymo ištirti norminio administracinio akto teisėtumą ir „gali jį atmesti tais atvejais, kai jam nekyla abejonių dėl ginčijamo akto“¹²⁰. Ilustruojant paminėtąjį teiginį, pateiktina, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nagrinėta administracinė byla, kurioje pareiškėjas su skundu kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo dalį, kuria pareiškėjui priklausantys statiniai įtraukti į Nenaudojamų, naudojamų ne pagal paskirtį, apleistų arba neprižiūrimų patalpų ir statinių 2016 metų sąrašą ir prašė teismo kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu ištirti ir įvertinti, ar Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas Nenaudojamos žemės nustatymo tvarkos aprašas (toliau – Žemės aprašas) bei Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas Nenaudojamų, naudojamų ne pagal paskirtį, apleistų arba neprižiūrimų patalpų ir statinių nustatymo tvarkos aprašas neprieštaruoja Žemės mokesčio įstatymui, Konstitucijai ir kitiems teisės aktams. Teisėjų kolegija, įvertinusi pareiškėjo nurodytas aplinkybes, dėl kurių, jo teigimu, turėtų būti ištirtas norminių administracinių aktų teisėtumas, bei atsižvelgusi į tai, kad Žemės aprašas šioje byloje nagrinėjamam ginčui nėra aktualus ir nebuvo taikomas, nusprendė, kad „pareiškėjo prašymas ištirti norminių administracinių teisės aktų teisėtumą negali būti tenkinamas. Teisėjų kolegijai dėl ginčui aktualaus teisinio reglamentavimo teisėtumo nekyla abejonių“¹²¹.

Apibendrinant šį poskyrį, nurodytina, kad savivaldybės tarybos sprendimai – tai savivaldybės tarybos Konstitucijos ir įstatymo jai suteiktų įgaliojimų ribose priimami rašytiniai dokumentai – sprendimai, kuriuose išreikšta savivaldybės tarybos valia, taikoma konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei, arba neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais.

2.3. Norminių ir individualių sprendimų atribojimo reikšmė ir kriterijai

Kaip aptarta ankstesniame šio skyriaus poskyryje, savivaldybės tarybos sprendimai, pagal subjektų, kuriems taikomi savivaldybės tarybos sprendimai, ratą, klasifikuojami į norminius ir individualius sprendimus. Tačiau praktikoje visgi dažnai kyla klausimai dėl to, kokiai administracinio akto rūšiai – norminiam ar individualiam – yra priskirtinas konkretus savivaldybės tarybos sprendimas. Norminio sprendimo atribojimas nuo individualaus sprendimo yra svarbus keliais praktiniais aspektais, kuriuos išanalizuosime šiame poskyryje.

Pirmiausia, norminių ir individualių sprendimų tinkamas atribojimas svarbus sprendimo galiojimui.

¹¹⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-6-492/2019.

¹²⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A525-529/2013.

¹²¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. lapkričio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-758-822/2018.

Vietos savivaldos įstatymo 71 straipsnio 1-3 dalyse sureguliuota, kad „savivaldybės institucijų norminiai teisės aktai oficialiai skelbiami ir įsigalioja Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka. Savivaldybės institucijų teisės taikymo aktai, kuriuos skelbti Teisės aktų registre privaloma pagal teisės aktus, oficialiai skelbiami Teisės aktų registre ir įsigalioja Teisėkūros pagrindų įstatymo nustatyta tvarka. Savivaldybės institucijų teisės taikymo aktai, jeigu jie oficialiai neskelbtini Teisės aktų registre, įsigalioja jų pasirašymo dieną, jeigu pačiuose teisės aktuose nenustatyta vėlesnė jų įsigaliojimo data“. Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 16 punktą, 19 straipsnio 1 ir 3 dalis, 20 straipsnio 1 ir 12 dalių nuostatas, norminis teisės aktas, iš jų – ir priimtas savivaldybės tarybos, įsigalioja kitą dieną po oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, jeigu pačiame teisės akte nenumatyta vėlesnė įsigaliojimo data, išskyrus teisės aktus ir jais patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus, kurių skelbimo ir įsigaliojimo tvarka nustatyta Teritorijų planavimo įstatyme. „Teisės akto įregistravimas ir paskelbimas Teisės aktų registre laikomas oficialiu teisės akto paskelbimu“¹²².

Kaip matome, įstatymų leidėjas nustatė specialią savivaldybės tarybos norminių sprendimų įsigaliojimo tvarką, t. y. tokie teisės aktai turi būti paskelbti Teisės aktų registre ir savivaldybių interneto svetainėse. Taigi, jeigu savivaldybės taryba priimdama sprendimą vertina jį kaip individualų administracinį aktą, nors pagal savo turinį tai yra norminis dokumentas, pavyzdžiui minėtas Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Utenos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašas, ir tokio akto nepaskelbia Teisės aktų registre ir savivaldybės interneto svetainėje – toks savivaldybės tarybos sprendimas neįsigalioja. Atsižvelgiant į tai, neįsigaliojęs norminis teisės aktas negali būti taikomas „sprendžiant asmenų subjektyvių teisių bei pareigų klausimus atitinkamų teisinių santykių srityje“¹²³.

Svarbu pažymėti, kad „nepaskelbtas savivaldybės tarybos norminis sprendimas neįgyja visuotinio privalomumo savybės, tačiau norminio sprendimo viešas paskelbimas laikytinas šio akto galiojimo sąlyga, o ne požymiu, lemiančiu tam tikro akto priskyrimą ar nepriskyrimą norminių administracinių aktų grupei“¹²⁴. Tuo atveju, jei „savivaldybės tarybos sprendimas atitinka norminio administracinio akto požymius, savivaldybės taryba turi pareigą šį aktą paskelbti įstatymų nustatyta tvarka, priešingu atveju nepaskelbtas sprendimas būtų laikomas negaliojančiu, o ne įgytų individualaus sprendimo pobūdį“¹²⁵. „Atitinkamai teismas, nagrinėjantis tokio akto teisėtumo tyrimo bylą, turėtų

¹²² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-142-624/2019.

¹²³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. birželio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1550-502/2017.

¹²⁴ *Ibid.*

¹²⁵ *Ibid.*

pripažinti šį aktą negaliojančiu dėl įstatyme nustatytos norminių aktų skelbimo tvarkos nesilaikymo¹²⁶.

Antra, norminių ir individualių sprendimų tinkamas atribojimas svarbus subjektų, turinčių teisę kreiptis į teismą dėl sprendimo nuginkijamo ar teisėtumo ištyrimo, rato nustatymui. Kaip išsiaiškinome, savivaldybės tarybos norminiu sprendimu yra nustatomos teisės normos, kurios adresuotos neapibrėžtam asmenų ratui, ir ištirti tokio norminio akto teisėtumą gali prašyti tik Administracinių bylų teisenos įstatymo 112 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti subjektai. Individualų savivaldybės tarybos sprendimą, kuriuo „teisės normos yra išimtinai tik taikomos“¹²⁷, turi teisę ginčyti iš esmės visi asmenys, kuriems aktas sukelia teises pasekmes – įtakoja tų asmenų teises ir pareigas.

Trečia, norminių ir individualių savivaldybės tarybos sprendimų tinkamas atribojimas svarbus sprendimo apskundimo termino skaičiavimui. Administracinių bylų teisenos įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu „specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos“¹²⁸. Taigi savivaldybės tarybos priimtas individualus sprendimas „gali būti skundžiamas teismui per vieną mėnesį nuo skundžiamo akto įteikimo suinteresuotai šaliai dienos“¹²⁹. Pastebėtina, kad, jei teismui yra skundžiamas atitinkamas priimtas individualus administracinis aktas, kurio paskelbimas viešai nėra privalomas, tokio individualaus teisės akto paskelbimo, taigi ir jo apskundimo teismui termino eigos pradžia paprastai negali būti siejama su jo paskelbimu viešai atitinkamame leidinyje, o „sprendžiant, ar paduodant skundą nebuvo praleistas skundo padavimo terminas, turi būti vertinama, kada pareiškėjas sužinojo, kas ir kada priėmė skundžiamą aktą ir koks yra šio akto turinys“¹³⁰. Laikoma, kad asmuo sužino apie aktą, kai „jam tampa prieinama informacija apie esminius šio akto turinį sudarančius elementus, t. y. apie aktą priėmusią instituciją (asmenį), priėmimo datą, aktu nustatomas teises ar pareigas“¹³¹. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas nėra nustatęs norminio administracinio akto apskundimo termino. Apskundimo termino nenustatymas siejamas su tuo, kad norminiuose aktuose įtvirtinami „bendro pobūdžio nurodymai tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams, kurie orientuojami į ateitį ir numatyti taikyti daug kartų“¹³².

¹²⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. spalio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. Nr. I-9-662/2018.

¹²⁷ Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3249-1063/2018.

¹²⁸ „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, TAR žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>.

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS492-288/2012,

¹³¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS858-187/2012.

¹³² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-340-756/2018.

Ketvirta, norminių ir individualių savivaldybės tarybos sprendimų tinkamas atribojimas lemia ir tai, ar sudarytas savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektas galės būti papildytas.

Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 12 dalyje sureguliuota, kad „savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektą sudaro meras“¹³³. „Jeigu sprendimo projektas yra užregistruotas ne vėliau kaip likus 4 darbo dienoms iki savivaldybės tarybos posėdžio, tokius svarstytinus klausimus kartu su įregistruotais sprendimų projektais meras privalo įtraukti į posėdžio darbotvarkės projektą“¹³⁴. „Savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektas ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki savivaldybės tarybos posėdžio paskelbiamas savivaldybės interneto svetainėje“¹³⁵. Tačiau Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 13 dalyje įtvirtinta galimybė savivaldybės tarybos posėdžio metu „tvirtinant posėdžio darbotvarkę parengtą savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektą papildyti ar pakeisti savivaldybės tarybos sprendimu komiteto, komisijos, frakcijos, grupės, mišrios grupės, savivaldybės kolegijos, opozicijos lyderio ar 1/3 dalyvaujančių posėdyje tarybos narių siūlymu, jeigu dėl siūlomų papildomai įtraukti klausimų sprendimų projektai yra įregistruoti ne vėliau kaip likus 24 valandoms iki posėdžio pradžios“¹³⁶. Tačiau įstatymas nustato išimtį, kad minėta galimybė „papildyti ar pakeisti savivaldybės tarybos posėdžių darbotvarkės projektą netaikoma siūlymams, susijusiems su norminio pobūdžio sprendimų projektų pateikimu, siūlymams, susijusiems su vicemero (-ų), Kontrolės komiteto ar įstatyme nustatytų komisijų pirmininkų kandidatūrų pateikimu, taip pat siūlymams, susijusiems su nepasitikėjimo vicemeru, savivaldybės administracijos direktoriumi, Kontrolės komiteto ir įstatyme nustatytos komisijos pirmininku pareiškimu“¹³⁷.

Kaip matome iš nustatyto teisinio reguliavimo, mero sudarytas ir paskelbtas savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektas gali būti papildytas tik individualaus pobūdžio sprendimo projektu, jeigu šis projektas įregistruotas ne vėliau kaip prieš 24 valandas iki posėdžio pradžios. Norminio pobūdžio sprendimo projektu savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės projektas negali būti papildytas.

Penkta, savivaldybės tarybos norminių ir individualių sprendimų tinkamas atribojimas svarbus reikalavimų, keliamų norminiams ir individualiems sprendimams, taikymui. Pažymėtina, kad individualiam sprendimui, t. y. administraciniam sprendimui taikomi Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnyje numatyti reikalavimai: administraciniame sprendime *inter alia* turi būti nurodyta „administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai; administracinio sprendimo apskundimo

¹³³ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/asr>.

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ *Ibid.*

¹³⁶ *Ibid.*

¹³⁷ *Ibid.*

tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką¹³⁸. Savivaldybės taryba leisdama norminius sprendimus privalo laikytis Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytų reikalavimų norminiams teisės aktams. Pažymėtina, kad minėtas Teisėkūros pagrindų įstatymas netaikomas teisės taikymo aktams, išskyrus nuostatas dėl teisės aktų registravimo, skelbimo ir įsigaliojimo.

Savivaldybės tarybos priimamo sprendimo kvalifikavimo ir teisinio vertinimo nenulemia vien tik formalūs kriterijai. Sprendimo priskyrimas norminiam ar individualiam aktui sprendžiamas ne tik pagal teisės akto pavadinimą, jame nurodytą apskundimo tvarką, ar jame vartojamas sąvokas, bet pirmiausia pagal tikrąjį teisės akto turinį, nustatomą pagal administraciniam aktui būdingus požymius. Kaip Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymima, kad „daugelis Viešojo administravimo įstatymo nuostatose nurodytų viešojo administravimo subjekto priimto akto požymių yra vertinamieji, todėl kiekvienu atveju teismas, spręsdamas, ar teisės aktas, dėl kurio teisėtumo ištyrimo yra kreiptasi į administracinį teismą, gali būti pripažintas norminiu ar individualiu administraciniu aktu, būtina turi išsiaiškinti šiame teisės akte įtvirtintų elgesio taisyklių pobūdį, subjektų ratą, kuriems taikomas aktas, aktą priėmusio subjekto statusą bei kitas akto priėmimo aplinkybes“¹³⁹. Apibendrinant galima sakyti, kad nustatant, kokio pobūdžio – norminis ar individualus – yra savivaldybės tarybos sprendimas, turi būti vertinama administracinį aktą apibūdinančių požymių visuma.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išskiriami šie pagrindiniai „oficialiai galiojančio norminio administracinio akto požymiai:

- 1) aktas sukuria elgesio taisykles – teisės normas;
- 2) aktas priimtas viešojo administravimo subjekto, vykdančio administracinį reglamentavimą;
- 3) aktas išdėsto bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatas, kurios apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius;
- 4) aktas orientuojamas į ateitį;
- 5) aktas adresuotas neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais;
- 6) aktas yra visuotinai privalomas;
- 7) aktas paskelbiamas laikantis nustatytos norminių teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“¹⁴⁰.

¹³⁸ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

¹³⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-8-756/2017.

¹⁴⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022, 2017 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-7-261/2017; 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje

Pažymėtina, kad „konstatavus pirmųjų šešių požymių buvimą, konkretus teisės aktas pripažintinas norminio pobūdžio administraciniu aktu, o atitinkantis septintajam požymiui yra tokio akto oficialaus galiojimo sąlyga“¹⁴¹. Tais atvejais, kai nustatoma, kad „norminis teisės aktas nebuvo paskelbtas įstatyme nustatyta tvarka, jis negali būti pripažintas oficialiai galiojančiu norminiu administraciniu teisės aktu, todėl ir tokio akto teisėtumo tyrimas teisme yra negalimas“¹⁴².

Įvertinus minėtą administracinių teismų praktiką¹⁴³, atitinkamai galime išskirti šiuos individualaus administracinio akto, t. y. teisės aktų taikymo priemonės, požymius:

1) akte išreikštas teisės normų taikymo rezultatas konkretaus subjekto atžvilgiu, t. y. turintis įtakos to subjekto teisiniam statusui (jis sukelia konkrečių administracinių teisinių santykių atsiradimą, pasikeitimą, pasibaigimą);

2) aktas priimtas viešojo administravimo subjekto, turinčio įstatymo nustatyta tvarka jam suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus;

3) akto turinys – konkrečių teisių ir pareigų nustatymas suinteresuotiems subjektams;

4) aktas skirtas konkrečiam subjektui ir konkrečiai situacijai;

5) aktas privalomas konkrečiam subjektui ar jų grupei;

6) akto paskelbimui ir įsigaliojimui nėra taikoma norminių aktų parengimo, paskelbimo ir įsigaliojimo tvarka.

Atsižvelgiant į aptartus norminių ir individualių administracinių aktų požymius bei remiantis administracinių teismų praktikos analize, priede Nr. 2, 2 lentelėje pateikiami savivaldybės tarybos norminių ir individualių sprendimų atribojimo požymiai su konkrečiais pavyzdžiais.

Atrodytų, kad norminių savivaldybės tarybos sprendimų atribojimas nuo individualių sprendimų yra aiškus, tačiau išanalizavus administracinių teismų jurisprudenciją, matyti, kad priskyrimas vienai ar kitai administracinių aktų grupei praktikoje nėra lengvas. Darbo autorė, atsižvelgdama į administracinių teismų suformuotą praktiką, pateikia kai kurių konkrečių, praktikoje įvairiai interpretuojamų, savivaldybės tarybos sprendimų priskyrimą tam tikrai administracinių aktų kategorijai.

Remiantis administracinių teismų vertinimu, **norminiai savivaldybės tarybos sprendimai** yra dėl:

byloje Nr. AS-1026-624/2017; 2018 m. lapkričio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-773-492/2018; 2019 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-2-502/2019.

¹⁴¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. sausio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-13-438/2021.

¹⁴² *Ibid.*

¹⁴³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022, 2017 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-7-261/2017; 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-1026-624/2017; 2018 m. lapkričio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-773-492/2018; 2019 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-2-502/2019.

- teritorijų planavimo dokumentų patvirtinimo: (1) kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai: savivaldybių (rengiami savivaldybės lygmeniu) ar jų dalių (rengiami vietovės lygmeniu) bendrieji planai¹⁴⁴; (2) specialiojo teritorijų planavimo dokumentai: savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema¹⁴⁵, savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo specialusis planas¹⁴⁶;
 - savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo¹⁴⁷;
 - priėmimo į savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkos aprašo patvirtinimo¹⁴⁸
 - seniūnijų teritorijų ribų pakeitimo¹⁴⁹;
 - keleivių vežimo vietiniais maršrutais kainų ir tarifų nustatymo¹⁵⁰;
 - kompleksinių kelionių aikštelių „Statyk ir važiuok“ įkainių nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo¹⁵¹;
 - žemės mokesčio tarifų ir žemės mokesčio lengvatų nustatymo¹⁵²
 - nekilnojamojo turto mokesčio tarifų nustatymo¹⁵³;
 - miesto tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo¹⁵⁴;
 - savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo¹⁵⁵;
 - laikino visų gyvulininkystės šakų plėtros galimybių sustabdymo įstatymuose nustatytais pagrindais¹⁵⁶;

¹⁴⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. rugsėjo 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-280-492/2021; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-6-492/2019, 2018 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-95-261/2018.

¹⁴⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-7-624/2019.

¹⁴⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-395-822/2018.

¹⁴⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. lapkričio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1705-492/2021.

¹⁴⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2338-629/2021.

¹⁴⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. rugsėjo 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-601-756/2018.

¹⁵⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. spalio 7 d. nutartis Administracinėje byloje Nr. eA-1054-492/2020.

¹⁵¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. spalio 7 d. nutartis Administracinėje byloje Nr. eA-1054-492/2020.

¹⁵² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-957-415/2020, 2023 m. gruodžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1375-1188/2023.

¹⁵³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018, 2017 m. liepos 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-558-556/2017, 2023 m. lapkričio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1122-821/2023.

¹⁵⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. sausio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3253-789/2021; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-381-415/2018; 2019 m. spalio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2145-520/2019.

¹⁵⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2020-415/2020.

¹⁵⁶ Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. gegužės 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-1948-1063/2018.

- mokesčio už vaiko išlaikymą savivaldybės mokyklose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo¹⁵⁷;
 - dvinarės įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos¹⁵⁸;
 - savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo¹⁵⁹;
 - miesto daugiabučių gyvenamųjų namų butų ir kitų patalpų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės vykdomosios institucijos paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūros ir kontrolės taisyklių patvirtinimo¹⁶⁰;
 - kainos už padidėjusią ir specifinę nuotekų taršą skaičiavimo ir taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo¹⁶¹;
 - saugaus elgesio paviršinių vandens telkinių vandenyje ir ant paviršinių vandens telkinių ledo taisyklių patvirtinimo¹⁶²;
 - savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos patvirtinimo¹⁶³;
 - dėl savivaldybės biudžeto patvirtinimo¹⁶⁴;
 - dėl savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašo¹⁶⁵;
 - dėl savivaldybės mokymo lėšų paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo tvirtinimo¹⁶⁶.
- Savivaldybės tarybos **individualūs sprendimai**, pagal administracinių teismų vertinimą, yra dėl:
- biudžetinių įstaigų nuostatų tvirtinimo¹⁶⁷;

¹⁵⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2599-968/2021.

¹⁵⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-365-415/2018.

¹⁵⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. spalio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1734-1062/2021; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-332-1062/2018.

¹⁶⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. lapkričio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-1015-520/2017.

¹⁶¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. sausio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-220-662/2015.

¹⁶² Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2863-815/2021.

¹⁶³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-635-283/2014.

¹⁶⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-1073-143/2015.

¹⁶⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. gruodžio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-863-662/2023.

¹⁶⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1050-415/2023.

¹⁶⁷ Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017 m. vasario 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-1058-281/2017.

- savivaldybės administracijos struktūros patvirtinimo¹⁶⁸;
- tarnybinės nuobaudos skyrimo/neskyrimo savivaldybės administracijos direktoriui ar gražinimo medžiagos komisijai tyrimui papildyti ar tinkamai išvadai suformuluoti¹⁶⁹;
- savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų pertvarkos į pagrindines mokyklas¹⁷⁰;
- savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos bendrojo plano patvirtinimo¹⁷¹;
- detaliųjų planų patvirtinimo¹⁷²;
- asmenų prašymų sudaryti terminuotas vienerių metų savivaldybės būsto nuomos sutartis netenkinimo ir šių asmenų iškeldinimo iš socialinių būstų¹⁷³;
- prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo¹⁷⁴.

Apibendrinant norminius ir individualius sprendimus, pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimų išskyrimas į norminius ir individualius lemia sprendimo įsigaliojimo momentą ir galiojimą apskritai, subjektų ratą, galinčių ginčyti priimtą sprendimą, terminą, per kurį gali būti apskūstas sprendimas, papildytas darbotvarkės projektas papildomu klausimu ir pažymėtina, kad sprendimų išskyrimas į norminius ir individualius lemia skirtingus teisės technikos reikalavimus, kurie bus analizuojami kitame šio darbo skyriuje.

¹⁶⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1610-815/2021.

¹⁶⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1544-552/2021.

¹⁷⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. rugsėjo 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-4497-552/2016.

¹⁷¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2059-520/2016.

¹⁷² Atkreiptinas dėmesys, kad iki 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojusio naujojo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo detalieji planai vienareikšmiškai buvo vertinami kaip individualūs administraciniai aktai: „nustatyta tvarka patvirtintas detalusis planas (juo nustatytas teritorijos juridinis statusas) įeina į juridinių faktų sudėtį, būtiną tam tikriems santykiams atsirasti, ir jo būdingas bruožas yra tas, kad kiti teisės aktai priimami po to, kai patvirtinamas detalusis planas, ir remiantis juo. Detalesiuose planuose neišreiškiamos abstrakčios bendrosios teisės normos (elgesio taisyklės), nes pirmiausia juose tiesiogiai nėra išreiškiami bendri nurodymai atitinkamai elgtis – šiais planais nustatomas tam tikros teritorijos juridinis statusas, kuris nėra nukreiptas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei, bet yra susijęs su toje teritorijoje vykdomos veiklos tam tikrų sąlygų nustatymu. Visas detalusis planas (ar jo atskiros dalys) visada susijęs su konkrečiu, vietos atžvilgiu aiškiai nustatomu (identifikuojamu) sklypu (teritorija) ir nėra skirtas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei, todėl teisinga būtų teigti, kad detaliojo plano norminiu teisės aktu negalima pripažinti, nes jo požymiai neatitinka norminio teisės akto sąvokos. Detaliajame plane įtvirtintas teritorijos teisinis statusas susidaro iš dalių, susijusių su konkrečiais žemės sklypais. Teritorijų planavimo įstatyme numatyta teisė tvirtinti ne atskiro žemės sklypo, bet jų grupės, miestų ar miestelių, kaimų teritorijų detalesius planus sietina su valdymo ekonomijos įgyvendinimu, tačiau nekeičia detaliojo plano, nukreipto į konkrečių žemės sklypų ar jų grupių, teritorijų juridinio statuso nustatymą, vertinimo kaip neatitinkančio norminio teisės akto požymių“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. kovo 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A5–63–03). Tačiau pagal naująją Teritorijų planavimo įstatymo redakciją detalieji planai rengiami vietovės lygmeniu atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, gali turėti daugiau norminio akto požymių.

¹⁷³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. balandžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-189-552/2020.

¹⁷⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-608-602/2016.

3. SAVIVALDYBĖS TARYBOS PRIIMAMIEMS SPRENDIMAMS KELIAMŲ TEISĖS TECHNIKOS REIKALAVIMŲ ANALIZĖ

Vietos savivaldos kaip demokratinės valstybės raidos pagrindo plėtojimo bei tinkamo savivaldybės tarybos savivaldos teisės įgyvendinimo savivaldybės bendruomenės interesais pagrindas yra kokybiški ir teisėti savivaldybės tarybos sprendimai. Kokybiškumo sąvoka šiame kontekste vartojama kaip būtinybė savivaldybės tarybos sprendimus priimti tokius, kurie atitiktų įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintus teisės technikos reikalavimus. Pažymėtina, kad teisės technikos reikalavimų laikymasis sudaro prielaidas ne tik, kad priimamas savivaldybės tarybos sprendimas bus kokybiškas, bet nulemia ir jo teisėtumą bei pagrįstumą. Teisės technikos reikalavimų laikymasis sudaro prielaidas užtikrinti ir gerbti žmogaus teises ir laisves, įgyvendinti kitus vietos savivaldos principus, įtvirtintus Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnyje.

Taigi šio skyriaus tikslas yra atskleisti savivaldybės tarybos sprendimams, tiek norminiams, tiek individualiems, keliamus teisės technikos reikalavimus, t. y. išanalizuoti ir išskirti savivaldybės tarybos sprendimams keliamus teisės technikos reikalavimus, kurių laikymasis užtikrina priimamų sprendimų kokybę, sudaro prielaidas jų teisėtumui ir pagrįstumui. Taip pat šiame skyriuje aprašomas atliktas konkrečios savivaldybės tarybos teisės technikos reikalavimų laikymosi tyrimas, pateikiamos tyrimo metu nustatytos dažniausiai daromos teisės technikos klaidos.

3.1. Savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimai

Mokslo darbuose galime rasti įvairių reikalavimų, keliamų administraciniams aktas, grupavimų, tačiau nerasime analizuotų teisės technikos reikalavimų, keliamų konkrečiai savivaldybės tarybos sprendimams. Svarbu pažymėti, kad savivaldybės tarybos sprendimams keliamų teisės technikos reikalavimų tyrimas yra reikšmingas ir tikslingas, nes savivaldybės tarybos veiklai, *inter alia* sprendimų priėmimui, taikomi ne tik *lex generalis* – Teisėkūros pagrindų įstatymas, Viešojo administravimo įstatymas, bet ir *lex specialis* – Vietos savivaldos įstatymas, kuris įtvirtina ne tik savivaldybės tarybos veiklos ypatumus, bet ir pagrindinius principus, kuriais grindžiama vietos savivalda, ir kurių taip pat turi būti laikomasi leidžiant savivaldybės tarybos sprendimus.

Aiškinantis savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimus, pirmiausia, reikalinga apibrėžti, ką vadinsime „teisės technika“. Pažymėtina, kad Lietuvos teisės doktrinoje daugiau vartojama sąvoka juridinė technika, nei teisės technika. K. Miliauskaitė su E. Venckiene, nagrinėdamos teisėkūros procesą Lietuvoje, t. y. nagrinėdamos norminių teisės aktų leidybą, nurodo, kad „teisėkūros juridinė technika – tai teisėkūros technikos dalis, kalbinių ir loginių priemonių visuma, naudojama racionaliai ir logiškai formuluojant bei struktūriškai išdėstant teisės normas (ar teisės

principus), rengiant, sudarant, įforminant, išleidžiant teisės aktus¹⁷⁵. Pagal autores, juridinės technikos pasitelkimas leidžia sukurti kokybišką teisės aktą, kuris bus vienareikšmiškai suprantamas adresatui ir tokį teisės aktą bus patogū taikyti praktiškai¹⁷⁶.

Teisėkūros juridinė technika konstruojama remiantis tokiais pagrindiniais principais: (1) teisės akto logiškumas ir nuoseklumas, (2) prieštaravimų nebuvimas teisės akto turinyje ir teisės aktų sistemoje, (3) lakoniškumas ir kompaktiškumas atspindint teisės normos turinį, (4) kalbos aiškumas, paprastumas ir suprantamumas, (5) vartojamų terminų ir formuluočių tikslumas¹⁷⁷. Pagal išskirtus teisėkūros juridinės technikos principus, minėtos autorės, teisėkūros juridinės technikos taisyklės skirsto į keturias grupes¹⁷⁸:

(1) Išorinio teisės aktų tvarkymo taisyklės, pagal kurias teisės aktas įgauna savo formą. Kaip nurodo D. Murauskas, „į šią taisyklių grupę patenka tokie reikalavimai kaip atitinkamų rekvizitų nurodymas teisės akte, teisės akto pavadinimas, teisės akto rūšies pavadinimas, teisės akto tekstas“¹⁷⁹.

(2) Teisės akto struktūrai keliami reikalavimai, t. y. teisės akto turinio organizacija, nuoseklus nuostatų išdėstymas teisės akte. Pagal bendrą taisyklę teisės aktas turėtų apimti keturias dalis: įžanginę (į kurią patenka ir preambulė); norminę (paprastai šioje dalyje nurodomas teisės akto tikslas, vartojamos sąvokos ir pan.); atsakomybę nustatančią (gali šios dalies nebūti, nes atsakomybė gali būti nustatyta kituose teisės aktuose); ir baigiamąją dalį (nuostatos dėl teisės akto įsigaliojimo, taikymo)¹⁸⁰.

(3) Teisės aktų kalbai keliami reikalavimai. Šie reikalavimai nustato, koks turi būti teisės akto teksto kalbos stilius ir kaip vartojami teisiniai terminai. K. Miliauskaitė ir E. Venckienė atkreipia dėmesį, kad „viena svarbiausių teisėkūros juridinės technikos problemų yra teisės aktų kalba, nuo kurios priemonių tikslumo priklauso teisės akto aiškumas, tikslumas, skaidrumas“¹⁸¹. Autorės nurodo, kad teisinis stilius ne visada atitinka gerą bendrinės lietuvių kalbos stilių, kurio laikantis teisės aktas turi būti išdėstytas. Terminų vartojimo teisės akte sudėtingumas pasireiškia tuo, kad terminai apima keturias rūšis: bendrieji neteisiniai terminai, bendrieji teisės terminai, specialūs teisės terminai ir specialūs ne teisės terminai, ir šie išvardyti terminai teisės akte turi būti tinkamai parinkti. Kaip Konstitucinis Teismas 2003 m. lapkričio 17 d. nutarime pažymėjo, teisinis reguliavimas, kai teisės aktuose vartojamų sąvokų turinys neatitinka sąvokos bendrinės prasmės, yra teisiškai ydingas¹⁸²,

¹⁷⁵ Kristina Miliauskaitė, Eglė Venckienė, „Teisėkūros juridinė technika“, iš *Teisės teorijos įvadas*, Linas Baublys, Ernestas Spruogis (Vilnius: MES, 2010), 281.

¹⁷⁶ *Ibid.*, 282.

¹⁷⁷ *Ibid.*, 283.

¹⁷⁸ *Ibid.*, 283-286.

¹⁷⁹ Donatas Murauskas, „Norminis teisės aktas“, iš *Teisės teorija*, Giedrė Lastauskienė (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020), 151.

¹⁸⁰ *Ibid.*

¹⁸¹ Kristina Miliauskaitė, Eglė Venckienė, „Teisėkūros juridinė technika“, iš *Teisės teorijos įvadas*, Linas Baublys, Ernestas Spruogis (Vilnius: MES, 2010), 285.

¹⁸² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. lapkričio 17 d. nutarimas byloje Nr. 45/01-12/03-15/03-24/03.

tačiau Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d., 2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimuose yra konstatuota, kad Konstitucija neužkerta kelio įstatymuose, kituose teisės aktuose tiems patiems reiškiniams apibūdinti vartoti kitus žodžius ar formuluotes negu vartojami Konstitucijos tekste¹⁸³.

(4) Teisės akto turiniui keliami reikalavimai. Kaip pažymi D. Murauskas, šie reikalavimai yra sudėtingiausiai įgyvendinami¹⁸⁴. Turinio reikalavimų esmė – „žemesnės galios teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas negali konkuruoti su nustatytu aukštesnės galios teisės aktuose“¹⁸⁵. K. Miliauskaitė ir E. Venckienė, apibūdindamos turinio reikalavimus, be kita ko, nurodo, kad „teisės aktas turi atitikti Lietuvos Respublikos Konstituciją, taip pat kitus galiojančius teisės aktus; teisės akto turinys turi atitikti jo paskirtį; jis turi būti logiškas, glaustas ir aiškus; tekste neturi būti nereikalingų arba netaisyklingų žodžių, žodžių junginių, pastabų ir dviprasmybių“¹⁸⁶.

L. Paškevičienė, nagrinėdama individualaus administracinio akto bendruosius reikalavimus, išskiria šiuos reikalavimus į (1) techninius ir (2) turinio¹⁸⁷. Pagal autorę, „techniniai individualaus administracinio akto reikalavimai yra susiję su priimamo akto forma, rekvizitais ir apskundimo tvarkos nurodymu“¹⁸⁸. Turinio reikalavimai apima tris elementus: reikalavimą pagrįsti aktą objektyviais duomenimis; reikalavimą pagrįsti teisės aktą normomis; ir reikalavimą išreikšti aiškias nuostatas dėl akto adresato teisinio statuso pasikeitimų ir priimto sprendimo motyvų.

I. Deviatnikovaitė pažymi, kad „administracinės teisės doktrinoje išskiriami keli administraciniais aktams keliami reikalavimų tipai – (1) kompetenciniai, (2) turinio, (3) formalieji (išorinės formos) ir (4) procedūriniai“¹⁸⁹. Minėta autorė, aptardama išvardytus reikalavimus, nurodo, kad kompetencinis reikalavimas suponuoja tai, kad administracinis aktas turi būti priimtas to subjekto, kuriam tokie įgaliojimai yra suteikti ir neviršijant šių suteiktų įgaliojimų. Turinio reikalavimas lemia tai, kad priimtas administracinis aktas turi neprieštarauti aukštesnės galios teisės aktams tiek materialiuju, tiek procesiniu taisyklių atžvilgiu. Taip pat turinio reikalavimas įpareigoja laikytis tam tikros individualaus administracinio akto formos, kurią sudaro rezoliucinė, motyvuojamoji ir nurodymas apie akto apskundimo galimybes. Formalieji reikalavimai apima individualų administracinį aktą priėmusio subjekto pavadinimo nurodymą, akto priėmimo vietą, oficialų antspaudą, įgalioto asmens vardą ir pavardę, parašą. Procedūriniai reikalavimai „paprastai būna numatyti viešojo administravimo procesą reglamentuojančiuose teisės aktuose (Lietuvos atveju – VAI) bei specialiuose

¹⁸³Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas byloje Nr. 7/04-8/04.

¹⁸⁴ Donatas Murauskas, „Norminis teisės aktas“, iš *Teisės teorija*, Giedrė Lastauskienė (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020), 152.

¹⁸⁵ *Ibid.*

¹⁸⁶ Kristina Miliauskaitė, Eglė Venckienė, „Teisėkūros juridinė technika“, iš *Teisės teorijos įvadas*, Linas Baublys, Ernestas Spruogis (Vilnius: MES, 2010), 286.

¹⁸⁷ Laura Paškevičienė, Arvydas Andruškevičius, *Viešojo administravimo teisiniai pagrindai: mokomoji knyga*, (Vilnius: Registrų centras, 2011), 139.

¹⁸⁸ *Ibid.*

¹⁸⁹ Ieva, Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021), 440.

įstatymuose, priklausomai nuo srities, kurioje priimamas sprendimas – žemės ūkio, konkurencijos, finansų, tabako ar alkoholio kontrolės ir t. t.¹⁹⁰.

Vertinant, kokie reikalavimai apima administracinių aktų teisės techniką, atkreiptinas dėmesys į Teisinių išvadų dėl norminių teisės aktų projektų rengimo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 1R-168 „Dėl Teisinių išvadų dėl norminių teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“¹⁹¹ (toliau – Teisinių išvadų rengimo rekomendacijos), kurios nustato teisinių išvadų dėl norminių teisės aktų projektų struktūros ir turinio reikalavimus, nurodymus bei siūlymus teisinių išvadų rengėjams dėl išvadų rengimo. Teisinių išvadų rengimo rekomendacijų 13 punkte nurodyta, kad rengiant teisinę išvadą teikiamos pastabos: (1) dėl numatomo teisinio reguliavimo tikslo ir teisinio pagrindo; (2) dėl numatomo teisinio reguliavimo priemonių; (3) dėl numatomo teisinio reguliavimo galimų pasekmių; (4) dėl teisės akto projekto teisės technikos; (5) dėl kitų svarbių aspektų. Kaip matome, Teisinių išvadų rengimo rekomendacijose aiškiai vartojama sąvoka teisės technika. Dar daugiau, minėto teisės akto 15.3 papunktyje išskirta, kad teikiant pastabas dėl projekto teisės technikos įvertintina:

(1) ar projekto tekstas yra suprantamas, tikslus, aiškus, nedviprasmiškas ir atitinka kitus reikalavimus, įtvirtintus Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatyme, Įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo rekomendacijose, patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1998 m. rugpjūčio 17 d. įsakymu Nr. 104, Dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-117. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymas yra netekęs galios, jį pakeitė Teisėkūros pagrindų įstatymas. Įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo rekomendacijos taip pat neteko galios, jas pakeitė Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“.

(2) ar projekte įtvirtinti teisės terminai suderinti remiantis Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo nuostatomis, taip pat ar suderinti su Lietuvos Respublikos terminų banko terminais.

(3) ar projekte įtvirtinti teisės terminai dera su galiojančiame teisiniame reguliavime, pirmiausia – panašius teisinius santykius reguliuojančiuose teisės aktuose, įtvirtintais terminais.

¹⁹⁰ Ieva, Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021), 442.

¹⁹¹ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymas Nr. 1R-168 „Dėl Teisinių išvadų dėl norminių teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DB7EAB2A34B/asr>.

(4) ar įstatymo projekte ir (ar) jo lydimojuose dokumentuose nurodyti įstatymui įgyvendinti reikalingi teisės aktai; jei taip, ar visi jie susiję su numatomu teisiniu reguliavimu, ar jų pakanka tinkamam įstatymo įgyvendinimui užtikrinti.

(5) ar teisės aktų preambulėse pateiktos tikslios nuorodos į teisės aktus ir jų oficialius paskelbimo šaltinius.

(6) ar tinkamai projekte įtvirtintos laikinai galiosiančios teisės normos (pavyzdžiui, ar numatytas, jei reikalinga, iki pakeitimo galiojusios normos galiojimo „atkūrimas“).

(7) ar pateiktas teisės akto projektas buvo rengiamas, skelbiamas, derinamas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, kituose teisėkūrą reguliuojančiuose teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus; ar pateikta informacija apie tai yra pagrįsta ir išsami.

Įvertinus Teisinių išvadų rengimo rekomendacijose įtvirtintus teisės technikos elementus, galima sakyti, kad iš esmės jie apima doktrinoje išskirtus teisės aktų juridinės technikos reikalavimus ir dar papildomai numato reikalavimus dėl įstatymui įgyvendinti reikalingų teisės aktų nurodymo ir teisės akto projekto rengimo, skelbimo, derinimo reikalavimų įvertinimo.

Taigi, kaip matome iš aukščiau aptarto reguliavimo, detalūs reikalavimai teisės technikai yra įtvirtinti įstatymuose ir poįstatyminiuose teisės aktuose ir, žinoma, plėtojami teismų praktikoje.

Vertinant įstatymo leidėjo nustatytus teisės technikos reikalavimus administraciniam aktams pirmiausia paminėtinas Teisėkūros pagrindų įstatymas. Iš karto atkreiptinas dėmesys į tai, kad šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šis įstatymas netaikomas teisės taikymo aktams, išskyrus nuostatas dėl teisės aktų registravimo, skelbimo ir įsigaliojimo. Šio įstatymo 9 straipsnyje pateikiamos bendrosios teisės aktų projektų rengimo nuostatos. Minėto straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad teisės akto projektą rengiantis subjektas teisės akto projektą rengia vadovaudamasis Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintais teisėkūros principais ir įstatyme nustatytais teisės akto projekto formai, struktūrai, turiniui ir kalbai keliamais reikalavimais. Teisėkūros pagrindų įstatymo 13 straipsnyje sureguliuota teisės aktų forma ir struktūra, 14 straipsnyje įtvirtinti pagrindiniai reikalavimai teisės akto turiniui ir kalbai. Pažymėtina, kad minėtas įstatymas nustato tik pagrindinius teisės akto teisės technikos reikalavimus. Išsamius teisės akto teisės technikos reikalavimus įtvirtina Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“¹⁹² (toliau – Rekomendacijos), kuriose nustatyti teisės aktų projektų rengimo teisės technikos (formos, struktūros, turinio, teisės terminijos ir kt.) reikalavimai.

¹⁹² „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

Kaip minėta, Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad šis įstatymas netaikomas teisės taikymo aktams, išskyrus nuostatas dėl teisės aktų registravimo, skelbimo ir įsigaliojimo. Tačiau Rekomendacijos, kurių tvirtinimo pagrindas buvo Teisėkūros pagrindų įstatymas, neišskiria, kad Rekomendacijos taikomos tik norminiams teisės aktams. Rekomendacijų 1 punkte numatyta, kad Rekomendacijose nustatomi teisės aktų projektų rengimo teisės technikos reikalavimai. Vadinasi, Rekomendacijose numatyti teisės aktų teisės technikos reikalavimai taikomi ne tik norminiams administraciniais aktams, tačiau ir individualiems administraciniais aktams, kurie privalo būti priimti teisės akto forma, o ne viešojo administravimo subjekto priimamu administraciniu sprendimu, kuris neturi teisės akto formos, bet kuriame subjektas išdėsto savo valią, sukuria tam tikras teises ir pareigas kitiems subjektams.

Taigi, savivaldybių tarybų priimamų sprendimų atveju, dėl to, kad savivaldybės taryba yra kolegialus organas ir savo sprendimus priima savivaldybės tarybos posėdžiuose už juos balsuodama, savivaldybės taryba priimdama individualaus pobūdžio sprendimą jį turi įforminti teisės akto forma, o ne paprastu, rašto formos, administraciniu sprendimu. Todėl galime daryti išvadą, kad savivaldybių tarybų priimamiems individualiems sprendimams turi būti taikomi Rekomendacijose nustatyti teisės technikos reikalavimai.

Paminėtina Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo byla, kurioje pareiškėjas Vyriausybės atstovas Vilniaus ir Alytaus apskrityse teisme įrodinėjo, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamentas ta apimtimi, kuria nustato reikalavimą tarybos sprendimų (individualių teisės aktų) projektus rengti vadovaujantis teisėkūros principais, neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 3 dalies, kuriame nustatyta, kad šis įstatymas netaikomas teisės taikymo aktams, išskyrus nuostatas dėl teisės aktų registravimo, skelbimo ir įsigaliojimo. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija vertino, kad šiuo atveju savivaldybės taryba, patvirtindama reglamentą, pasinaudojo savo diskrecijos teise jame nustatyti aukštesnį, nei įtvirtinta Teisėkūros pagrindų įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje, teisės aktų rengimo standartą – savivaldybės tarybos sprendimų projektus (individualius administracinius aktus) rengti vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytais teisėkūros principais. Teismo vertinimu, toks aukštesnių standartų taikymas savaime nesuponuoja prieštaravimo minėto įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam reguliavimui¹⁹³.

Taigi, atsižvelgiant į teismų praktiką, nurodytina, kad savivaldybių tarybų priimamiems individualaus pobūdžio sprendimams gali būti taikomi Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinti teisėkūros principai bei iš jų išplaukiantis reguliavimas.

Toliau vertinant įstatymo leidėjo nustatytus teisės technikos reikalavimus, paminėtinas Viešojo administravimo įstatymas. Pabrėžtina, kad minėtas įstatymas nustato būtent individualių

¹⁹³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3244-629/2020.

administracinių aktų, o kitaip tariant – administracinių sprendimų, reikalavimus. Pažymėtina, kad šiame įstatyme numatyti bendrieji reikalavimai administraciniam sprendimui. Kaip nurodo I. Deviatnikovaitė, „jų bendrumas reiškia, kad šiais reikalavimais turi vadovautis visi viešojo administravimo subjektai, pagal savo kompetenciją priimančys individualius aktus – ir mokesčių administratoriai, ir Konkurencijos tarybos nariai, ir Nacionalinės žemės tarnybos pareigūnai, ir daugybė kitų viešojo administravimo subjektų“¹⁹⁴.

Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kokie elementai privalo būti administraciniame sprendime. „Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: (1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; (2) administracinio sprendimo data; (3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; (4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; (5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; (6) administracinio sprendimo motyvai; (7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; (8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos. (9) administracinis sprendimas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno, valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens“¹⁹⁵.

Išvardytus Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintus administracinio sprendimo reikalavimus galima sugrupuoti į šiuos administracinio sprendimo teisės technikos reikalavimus:

(1) administracinio sprendimo formos elementų reikalavimai („administracinį sprendimą priėmusio subjekto pavadinimas, administracinio sprendimo data, registracijos numeris, administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos“¹⁹⁶),

(2) administracinio sprendimo struktūros reikalavimai (administracinio sprendimo teisinio ir faktinio pagrindo, motyvų, apskundimo tvarkos išdėstymas),

(3) administracinio sprendimo turinio reikalavimai („nurodomas atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos, administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, administracinio sprendimo motyvai, administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą

¹⁹⁴ Ieva, Deviatnikovaitė, *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis* (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021), 442.

¹⁹⁵ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

¹⁹⁶ *Ibid.*

nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką¹⁹⁷).

Vertinant nustatytą reguliavimą dėl reikalavimų administraciniam sprendimui, galima sakyti, kad įstatymų leidėjas siekia „užtikrinti, kad asmeniui, dėl kurio yra priimtas atitinkamas individualus administracinis aktas, būtų žinomi šio akto priėmimo teisinis bei faktinis pagrindai, motyvai, kad iš esmės asmuo suvoktų, kad jam sukurtos, panaikintos ar pakeistos jo subjektinės teisės tam tikruose teisiniuose santykiuose ir, jeigu asmuo manytų, kad jo teisės yra pažeistos priimtu administraciniu sprendimu, kad tiksliai žinotų, kokiam subjektui gali apskūsti priimtą sprendimą“¹⁹⁸.

Nagrinėjant Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, šio darbo kontekste, pažymėtina, kad teismai aiškina, kad „Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnyje nustatyti reikalavimai yra imperatyvaus pobūdžio ir šių neįgyvendinus negalima administracinio sprendimo laikyti teisėtu ir pagrįstu“¹⁹⁹.

Paminėtinas ir Vietos savivaldos įstatymas, kuriame taip pat numatyti tam tikri reikalavimai priimamiems savivaldybės tarybos teisės aktams. Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta teisės akto, kurį priima savivaldybės taryba, rūšis – sprendimas. Minėto įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 5 punkte įtvirtinta, kas turi teisę pasirašyti savivaldybės tarybos sprendimus. Įstatymo 71 straipsnis reglamentuoja savivaldybės tarybos sprendimų įsigaliojimo tvarką.

Apibendrinant galima sakyti, kad vieno teisės akto, kuris įtvirtintų visus teisės technikos reikalavimus, keliamus savivaldybės tarybos sprendimams, nėra. Savivaldybės tarybos sprendimams taikomi teisės technikos reikalavimai nustatyti Teisėkūros pagrindų įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme, Vietos savivaldos įstatyme, Rekomendacijose ir kituose teisės aktuose. Teisėkūros pagrindų įstatyme bei Rekomendacijose įtvirtintos taisyklės turi būti taikomos tiek savivaldybės tarybos norminiams sprendimams, tiek ir individualiems sprendimams. Viešojo administravimo įstatymo nuostatos dėl administracinio sprendimo taikomos tik savivaldybės tarybos individualiems sprendimams.

Kaip minėta, teisės technikos reikalavimų laikymasis priimant savivaldybės tarybos sprendimus lemia jų kokybiškumą, teisėtumą, užtikrina, kad sprendimai bus suprantami adresatui ir bus jį patogų taikyti praktiškai ar tinkamai įgyvendinti, taip pat teisės technikos reikalavimų laikymasis padeda išvengti teisminių ginčų, kylančių dėl neaiškių, prastai parengtų sprendimų.

Taigi, remiantis aptartais doktrinoje išskiriamais teisės technikos reikalavimais administraciniais aktams, pozityviosios teisės keliamais teisės technikos reikalavimais teisės aktams,

¹⁹⁷ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

¹⁹⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3244-629/2020.

¹⁹⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1280-629/2024.

teismų praktikos išaiškinimais, darbo autorė teisės technikos reikalavimus savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams suskirsto į keturias grupes:

- (1) reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo formos elementams,
- (2) reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo struktūrai,
- (3) reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo turiniui,
- (4) reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo kalbai.

Kiekviena iš šių savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimų grupių, remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymu, Viešojo administravimo įstatymu, Vietos savivaldos įstatymu, Rekomendacijomis, kita ordinarine teise bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencija, bus analizuojama ir aprašoma kitame poskyryje, išskiriant norminiams ir individualiems sprendimams taikomus ypatumus.

3.1.1. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo formos elementams

Kaip žinome, Vietos savivaldos įstatyme nustatyta, kad savivaldybės taryba svarstomais klausimais priima sprendimus, t. y. įstatymų leidėjas įtvirtino specialų savivaldybės tarybos priimamų teisės aktų pavadinimą – sprendimas. Sprendimo, tiek norminio, tiek individualaus, formą sudaro šie privalomi elementai eilės tvarka (Priedas Nr. 3, 3 lentelė):

- 1) savivaldybės herbas, kuris išdėstomas išilginiu centruotu būdu sprendimo pradžioje po viršutine parašte;
- 2) sprendimą priimančio subjekto pavadinimas – konkrečios savivaldybės tarybos pavadinimas, kuris turi būti rašomas eilutės centre didžiosiomis paryškintomis raidėmis;
- 3) priimamo teisės akto rūšies pavadinimas – sprendimas;
- 4) sprendimo pavadinimas (antraštė), pvz., „Dėl Utenos rajono savivaldybės švaros taisyklių patvirtinimo“. Pažymėtina, kad tarp teisės akto rūšies pavadinimo ir sprendimo pavadinimo tuščia eilutė neturi būti įterpiama ir abu šie elementai turi būti rašomi vienodo dydžio šriftu.
- 5) sprendimo priėmimo data (rašoma mišriuotu būdu) ir numeris, kurie rašomi vienoje eilutėje centre mažosiomis neparyškintomis raidėmis ir skaitmenimis, kitos eilutės centre neparyškintomis raidėmis turi būti nurodyta sprendimo priėmimo vieta;
- 6) sprendimo tekstas. Sprendimo tekstui taikoma abipusė lygiuotė, teksto pastraipų pirmosios eilutės pradedamos rašyti vienodu, ne didesniu kaip 22 mm atstumu nuo dokumento kairiosios paraštės. Sprendimo tekstą sudaro preambulė ir punktai, punktų papunkčiai ir punktų pastraipos. Viso sprendimo punktų numeracija turi būti ištisinė.
- 7) sprendimą pasirašančio subjekto pareigos, vardas, pavardė – kaip minėta, savivaldybės tarybos sprendimus pasirašo meras arba merą pavaduojantis laikinai savivaldybės tarybos paskirtas tarybos narys. Sprendimą pasirašančio subjekto pareigos rašomos po sprendimo

tekstu iš didžiosios raidės mažosiomis neparyškintomis raidėmis eilutės kairėje, o vardas ir pavardė – neparyškintomis raidėmis eilutės dešinėje.

Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimu gali būti tvirtinami dokumentai pvz., taisyklės, tvarkos aprašas ir pan., kurie įforminami atskirai (išdėstomi atskirame lape), tačiau jie vis tiek yra sprendimo sudedamoji dalis. Sprendimu tvirtinamų dokumentų privalomi elementai yra tvirtinimo žyma, dokumento pavadinimas ir dokumento tekstas (Priedas Nr. 4, 4 lentelė). Tvirtinimo žymos išdėstymas sureguliuotas Rekomendacijų 60 punkte. Pažymėtina, kad tvirtinami dokumentai nėra pasirašomi, teksto pabaiga žymima horizontaliu brūkšniu, brėžiamu po tekstu ties jo viduriu. Sprendimu tvirtinami dokumentai, jeigu jie yra didesnės apimties, gali būti skirstomi į skyrius ir skirsnius, prireikus skyriai (skirsniai) gali būti skirstomi į poskyrius (poskirsnius). Tvirtinamų dokumentų struktūrinės dalys numeruojamos atskirai.

Taip pat savivaldybės tarybos sprendimas gali turėti priedų, kurie yra įforminami atskirai (išdėstomi atskirame lape), tačiau jie yra sprendimo sudedamoji dalis. Sprendimo priedo privalomi elementai yra šie: priedo žyma, priedo pavadinimas, priedo tekstas (tai gali būti ir lentelė, grafikas, dokumento forma ar kt.) (Priedas Nr. 5, 5 lentelė). Priedo žymos išdėstymas sureguliuotas Rekomendacijų 70 punkte. Sprendimo priedas, taip pat kaip ir sprendimu tvirtinami dokumentai, nepasirašomas. Priedo pabaiga žymima tokiu pačiu būdu kaip ir sprendimu tvirtinami dokumentai. Pati priedo forma gali būti įvairi: tekstas, lentelė, grafikas, schema ir pan., tačiau, jeigu priedas turi struktūrinės dalis, jos turėtų būti žymimos kaip ir sprendimo struktūrinės dalys. Pažymėtina, kad prieduose turtų būti dėstomi techniniai dalykai t. y. juose neturėtų būti sukuriama jokia nauja teisė arba pareiga, neturi būti dėstomos norminio pobūdžio taisyklės, nenumatytos sprendime arba sprendimu patvirtintame dokumente.

Atkreiptinas dėmesys į sprendimo lapų numeravimą. Savivaldybės tarybos sprendimo lapai turi būti sunumeruoti. Numeruojamas antras ir tolesni lapai, tvirtinamų dokumentų ir priedų lapai numeruojami atskirai, numeris rašomas viršutinės paraštės viduryje arabiškais skaitmenimis be taškų ir brūkšnelių. Pažymėtina, kad Rekomendacijų 107 punkte nustatyta, kad jeigu kituose teisės aktuose numeracijos taisyklės skiriasi nuo Rekomendacijose išdėstytų, tuomet taikomos kitų teisės aktų nuostatos dėl lapų numeravimo, tačiau vietos savivaldos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra nustatyta kitokių savivaldybės tarybos sprendimų numeracijos taisyklių.

3.1.2. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo struktūrai

Remiantis sisteminiu Rekomendacijų vertinimu, galima išskirti šias savivaldybės tarybos sprendimo privalomas struktūrinės dalis: (1) pavadinimas, (2) preambulė, (3) dėstomoji dalis, (3) baigiamosios nuostatos. Išvardintos struktūrinės dalys turi atsispindėti kiekviename sprendime, tačiau,

kaip jau minėta, savivaldybės tarybos sprendimas gali turėti ir kitas struktūrinės dalis – sprendimu tvirtinamus dokumentus bei priedus (Priedas Nr. 6, 6 lentelė).

3.1.2.1 Reikalavimai sprendimo pavadinimui

Sprendimo pavadinimas, arba kitaip tariant antraštė, turi glaustai atspindėti tai, ką sprendimas reguliuoja. Dėstant sprendimo pavadinimą, konstrukcija dėstoma su prielinksniu „dėl“. Pagal Rekomendacijų 18 punktą, sprendimu „tvirtinamų dokumentų pavadinimai turi turėti dokumento reikšmę“²⁰⁰. Tai reiškia, kad turi būti tvirtinamos „ne tvarkos, būdai, atvejai, sąlygos, bet tvarkų, būdų, atvejų, sąlygų aprašai. Jeigu būdai, atvejai ar įkainiai tik išvardijami, galima pateikti jų sąrašą“²⁰¹ (Rekomendacijų 18 punktas). „Kai sprendimu tvirtinami dokumentai, sprendimo pavadinimas turi atitikti juo tvirtinamų dokumentų pavadinimą, išskyrus tuos atvejus, kai tvirtinami keli skirtingi dokumentai, tokiu atveju sprendimo pavadinimas rašomas apibendrintai“²⁰² (Rekomendacijų 19 punktas).

Jeigu priimamas savivaldybės tarybos sprendimas, kuriuo keičiamas galiojantis savivaldybės tarybos sprendimas, tuomet keičiamo savivaldybės tarybos sprendimo pavadinime turi būti nurodytas sprendimą priėmusios savivaldybės tarybos pavadinimas, keičiamo sprendimo priėmimo data, teisės akto rūšis (sprendimas), sprendimo numeris ir visas sprendimo pavadinimas, kuris rašomas kabutėse. Nesvarbu, ar sprendimas keičiamas ar pildomas naujais punktais, sprendimo pavadinimas nusakomas žodžiu „pakeitimo“. Pvz., „Dėl Utenos rajono savivaldybės tarybos 2023 m. kovo 1 d. sprendimo Nr. TS-56 „Dėl Utenos rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ pakeitimo.

3.1.2.2 Reikalavimai sprendimo preambulei

Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas savivaldybės tarybos sprendimo preambulei, nes tai yra ta struktūrinė sprendimo dalis, kurioje pateikta informacija apie sprendimo priėmimo pagrindus, kuri nusako, kodėl apskritai šis sprendimas buvo priimtas. Pažymėtina, kad savivaldybės taryba priimdama sprendimus įgyvendina įstatymus ar kitus teisės aktus, todėl preambulė savivaldybės tarybos sprendimuose yra būtina. Preambulė yra savivaldybės tarybos sprendimo įvadinė dalis nuo sprendimo priėmimo vietos iki dėstomosios dalies. Sprendimo preambulėje yra nurodomas sprendimo priėmimo teisinis pagrindas, t. y. nurodomas konkretus įstatymas, jo straipsnis ar jo kita struktūrinė dalis ir (ar) kitas teisės aktas ir jo konkreti struktūrinė dalis, kuriuose nustatyta savivaldybės tarybos

²⁰⁰ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²⁰¹ *Ibid.*

²⁰² *Ibid.*

kompetencija atitinkamą sprendimą priimti. Preambulėje taip pat gali būti nurodomi sprendimu priimamų veiksmų tikslai ir (ar) sprendimų priėmimo aplinkybės.

Preambulė įprastai pradedama žodžiais „Vadovaudamasi“ ir toliau pateikiama nuoroda į konkretų įstatymą, jo straipsnį ar kitą jo struktūrinę dalį, tačiau preambulė gali būti pradedama ir tokiais žodžiais, kaip „Įgyvendinama“ – teikiant nuorodą į nutarimą, „Vykdydama“ – teikiant nuorodą į įsakymą ir pan.

Pažymėtina, kad Rekomendacijų 30 punkte sureguliuota, kad kai yra keičiamas norminis savivaldybės tarybos sprendimas, „preambulėje keitimo teisinis pagrindas gali būti nenurodomas“²⁰³. Tačiau, jeigu sprendimo pakeitimu „įgyvendinamos naujos įstatymo ar kito teisės akto nuostatos, nei buvo nurodyta pirminio sprendimo preambulėje, turi būti keičiama ar pildoma keičiamo pirminio sprendimo preambulė nurodant naujas įstatymo ar kito teisės akto konkrečias įgyvendinamas nuostatas“²⁰⁴ (Rekomendacijų 30 punktas).

3.1.2.2.1 Individualaus sprendimo preambulės ypatumai

Kaip minėta, individualiems sprendimams be Rekomendacijose nurodytų teisės technikos reikalavimų taikomi Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtinti reikalavimai. Taigi aptariant reikalavimus sprendimo preambulei, pažymėtina, kad individualaus sprendimo preambulėje turėtų būti išdėstomi sprendimo ne tik teisinis, bet ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 5 punktas) ir administracinio sprendimo motyvai (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 6 punktas). Minėti reikalavimai reiškia tai, kad sprendime „turi būti nurodomas aiškus teisinis pagrindas (konkreči teisės norma ar teisės normos), kuriomis savivaldybės taryba rėmėsi priimdama individualų sprendimą, turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai (juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti); motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas“²⁰⁵. Tačiau pažymėtina, kad administracinio sprendimo motyvų neišdėstymas pačiame sprendime, nesudaro pagrindo formaliai, vien dėl formos trūkumo naikinti šį sprendimą. Paminėtina Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo byla, kurioje teismas sprendė Kauno miesto savivaldybės tarybos 2014 m. birželio 19 d. sprendimo Nr. T-351 „Dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ atitiktį Viešojo administravimo įstatyme nustatytiems administracinio sprendimo reikalavimams. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog, „įvertinus šios administracinės bylos faktines aplinkybes, darytina išvada, kad visuma paminėtų sprendimą Nr. T-351

²⁰³ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²⁰⁴ *Ibid.*

²⁰⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1280-629/2024.

lydinčių dokumentų (bendruomenių ir centrų, policijos raštai, teikimas dėl sprendimo projekto) leidžia suprasti sprendimo Nr. T-351 priėmimo motyvus ir poveikio priemonės taikymo priežastis, todėl motyvų nenurodymas pačiame sprendime nesudaro pagrindo formaliai, vien dėl formos trūkumo, naikinti šį sprendimą, kuris savo turiniu yra teisėtas ir pagrįstas. Be to, iš sprendimo įžanginės dalies aiškiai matyti, kokiomis teisės aktų normomis bei kokiais įrodymais remdamasis atsakovas nusprendė taikyti pareiškėjui priklausančiai prekybos vietai, prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimą²⁰⁶.

Minėjome, kad, kai keičiamas norminis sprendimas, keitimo teisinis pagrindas preambulėje nenurodomas, tačiau ši taisyklė netaikoma, kai keičiamas individualus sprendimas. Individualaus sprendimo keitimo atveju, sprendimo preambulėje privaloma nurodyti jo teisinį ir faktinį pagrindą ar kitas aplinkybes, turėjusias įtakos sprendimo pakeitimui bei sprendimo motyvus.

3.1.2.3 Reikalavimai sprendimo dėstomajai daliai

Sprendimo dėstomoji dalis pradedama nurodant konkrečios savivaldybės tarybos pavadinimą ir tvarkomąjį veiksmažodį reiškiantį žodį „nusprendžia“, kuris rašomas išretintu šriftu. Po preambulės rašomas dvitaškis ir toliau sprendimo tekstas dėstomas punktais, punktų papunkčiais ir punktų pastraipomis. Punktai pradedami veiksmažodžio bendratimi. Punktai ir punktų papunkčiai žymimi arabiškais skaitmenimis ir numeruojami iš eilės. Punktų pastraipos nenumerojamos (Priedas Nr. 7, 7 lentelė). Viso sprendimo punktų numeracija turi būti ištisinė.

Kaip minėta, sprendimais tvirtinamos taisyklės, tvarkos aprašas ar kiti didesnės apimties dokumentai, gali būti skirstomi į skyrius ir (ar) skirsnius, prireikus skyriai gali būti skirstomi į poskyrius, o skirsniai – į poskirsnius. Vadovaujantis Rekomendacijų 43 punktu, sprendimo „skyriai iš eilės žymimi paryškintais romėniškais skaitmenimis ir žodžiu didžiosiomis paryškintomis raidėmis eilutės centre. Skirsniai rašomi žodžiais išreikštais skaitmenimis įvardžiuotinė forma didžiosiomis paryškintomis raidėmis eilutės centre. Skyriai, skirsniai, poskyriai ir poskirsniai privalo turėti pavadinimus²⁰⁷. Sprendimu „tvirtinamo dokumento skyrių ir skirsnių pavadinimai rašomi didžiosiomis paryškintomis raidėmis, atskiroje eilutėje centre po struktūrinės dalies numerio. Poskyriai ir poskirsniai nenumerojami, jų pavadinimai rašomi iš didžiosios raidės mažosiomis paryškintomis raidėmis eilutės centre“²⁰⁸ (Rekomendacijų 43 punktas) (Priedas Nr. 8, 8 lentelė).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, jeigu sprendime vartojamos sąvokos turi kitokią reikšmę negu jų bendrinė samprata arba kitaip suprantamos nei kaip jos apibrėžtos kituose įstatymuose, tuomet

²⁰⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-608-602/2016.

²⁰⁷ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²⁰⁸ *Ibid.*

reikalinga pateikti šių sprendime vartojamų sąvokų apibrėžtis. Sprendime „vartojamų sąvokų apibrėžimai turi būti išdėstyti viename punkte punktų papunkčiais abėcėlės tvarka. Sąvokas įvardijantys terminai rašomi iš didžiosios raidės mažosiomis paryškintomis raidėmis (jeigu šalia termino įvedamas trumpinys, jis neparyšklinamas)“²⁰⁹ (Rekomendacijų 48 punktas). „Terminų apibrėžtyse negali būti vartojami ir įvedami trumpiniai. Sąvokas įvardijantys terminai pateikiami vienaskaita“²¹⁰ (Rekomendacijų 48 punktas). Jei sprendime „vartojamos kitame teisės akte apibrėžtos sąvokos, paskutiniame šio punkto papunktyje nurodoma, kad kitos apraše (taisyklėse ar pan.) vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos kitame nurodytame teisės akte arba tiesioginio taikymo Europos Sąjungos teisės akte“²¹¹ (Rekomendacijų 48 punktas).

Paminėtini sprendimo dėstomosios dalies reikalavimai, kai yra keičiamas galiojantis savivaldybės tarybos sprendimas. Sprendimo „punktas gali būti keičiamas, pildomas ar pripažįstamas netekusiu galios visas arba keičiamos tik jo struktūrinės dalys: punkto papunktis, punkto pastraipa“²¹² (Rekomendacijų 143 punktas). Sprendimo „punktai, punktas ir (ar) jo struktūrinės dalys keičiami, pildomi ar pripažįstami netekusiais galios atskirais punktais (papunkčiais)“²¹³ (Rekomendacijų 144.3 papunktis). Kai keičiama sprendimo „struktūrinė dalis ar ja pildoma, pateikiama atitinkama keičiamos struktūrinės dalies nauja redakcija“²¹⁴ (Rekomendacijų 145 punktas). Kai sprendimo „struktūrinė dalis pripažįstama netekusia galios, nurodoma ta struktūrinė dalis be teksto“²¹⁵ (Rekomendacijų 145 punktas). Kai keičiamame sprendime „keičiama ir (ar) pripažįstama netekusiais galios daugiau kaip pusė jo punktų, visas sprendimas dėstomas nauja redakcija. Ši nuostata taikoma keičiant ir kitas sprendimo struktūrinės dalis, pvz.: skyrius, skirsnius, papunkčius ir kt.“²¹⁶ (Rekomendacijų 141 punktas). Taip pat sprendimas „gali būti pildomas nauja stambesne struktūrine dalimi – skyriumi ar skirsniu su novela, arba nauju skyriumi ar skirsniu, atitinkamai pernumeruojant buvusias ir toliau einančius skyrius ar skirsnius“²¹⁷ (Rekomendacijų 150, 152 punktai).

3.1.2.3.1 Individualaus sprendimo dėstomosios dalies ypatumai

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 4 punktu, individualaus sprendimo dėstomojoje dalyje turi būti nurodytas savivaldybės tarybos atliekamas

²⁰⁹ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²¹⁰ *Ibid.*

²¹¹ *Ibid.*

²¹² *Ibid.*

²¹³ *Ibid.*

²¹⁴ *Ibid.*

²¹⁵ *Ibid.*

²¹⁶ *Ibid.*

²¹⁷ *Ibid.*

tvarkomasis veiksmas, kuris nurodomas veiksmožodžio bendratimi, pvz., *Pripažinti netekusiu galios Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimą*, arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos, pvz., *Atleisti nuo 2024 metams apskaičiuoto žemės mokesčio*.

3.1.2.4 Reikalavimai sprendimo baigiamosioms nuostatomis

Sprendimo baigiamosiose nuostatose atitinkamai turi būti nurodyta: atsakomybė už sprendimo nuostatų nesilaikymą, sprendimo įsigaliojimas, sprendimo nuostatų taikymo tvarka, pereinamojo laikotarpio nuostatos, pavedimai kitoms institucijoms, kitų sprendimų pripažinimas netekusiais galios ir pan.

Jeigu norima atidėti sprendimo ar atskirų jo punktų įsigaliojimą, tuomet nuostatos dėl sprendimo įsigaliojimo nurodomos sprendimo pabaigoje. Sprendimo įsigaliojimas turi būti nurodomas konkrečia kalendorine data. Norminis sprendimas įsigalioja kitą dieną po oficialaus paskelbimo Teisės aktų registre, jeigu pačiame sprendime nenumatyta vėlesnė įsigaliojimo data (Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 1 dalis). Tačiau pažymėtina, kad sprendimu patvirtintas kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, jeigu sprendime dėl kompleksinio teritorijų planavimo dokumento patvirtinimo nenumatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data (Teritorijų planavimo įstatymo 27 straipsnio 6 dalis).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dėstant sprendimą „nauja redakcija, negali būti nustatomas atskirų jo struktūrinių dalių ankstesnis įsigaliojimas“²¹⁸ (Rekomendacijų 53 punktas). „Prireikus tokiu atveju nustatyti tam tikrų nuostatų ankstesnę įsigaliojimą, iš pradžių atskiru punktu atitinkamomis nuostatomis turėtų būti pildomas ar keičiamas galiojantis sprendimas, paskui kitu punktu dėstoma vėliau įsigaliosianti nauja sprendimo redakcija“²¹⁹ (Rekomendacijų 53 punktas).

Tais atvejais, kai pakeitus sprendimo nuostatas „nustatomas laikinas šių pakeitimų galiojimas, būtina nustatyti, kokia nuostata galios pasibaigus laikinam galiojimo terminui“²²⁰ (Rekomendacijų 54 punktas).

Kai sprendimas „dėstomas nauja redakcija, vėliau turinti įsigalioti nuostata vietoj naujoje redakcijoje išdėstytos laikinos sprendimo nuostatos išdėstoma sprendimo įsigaliojimo nuostatose“²²¹ (Rekomendacijų 54.2 papunktis).

²¹⁸ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²¹⁹ *Ibid.*

²²⁰ *Ibid.*

²²¹ *Ibid.*

Pagal Rekomendacijų 55 punktą, „jeigu keičiamas dar neįsigaliojęs sprendimas ir naujai daromi pakeitimai turi įsigalioti kartu su keičiamu sprendimu, sprendimo pakeitime jo įsigaliojimo terminas nenurodomas“²²².

Pažymėtina, kad norminiuose sprendimuose jo apskundimo tvarka nenurodoma.

3.1.2.4.1 Individualaus sprendimo baigiamųjų nuostatų ypatumai

Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 7 punktą įpareigoja „individualiame sprendime nurodyti sprendimo apskundimo tvarką, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką“²²³. Vadinasi, savivaldybės tarybos individualaus sprendimo baigiamosiose nuostatose, be kita ko, turėtų būti nurodyta sprendimo apskundimo tvarka, kurioje turi būti nurodyta 1) skundą nagrinėjanti institucija, 2) skundo padavimo terminas, 3) teisės aktas, reglamentuojantis apskundimo tvarką.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas aiškindamas normas dėl apskundimo tvarkos nurodymo administraciniuose sprendimuose nurodo, kad sprendime reikalinga „nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas“²²⁴. Pažymėtina, kad „apskundimo tvarkos individualiame administraciniame akte nurodymas siejamas su geru viešuoju administravimu bei Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms bei nesuvaržo asmens teisės laiku kreiptis į teismą ar išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją dėl tokio administracinio akto teisėtumo patikrinimo“²²⁵. Pagal administracinių teismų praktiką, „apskundimo tvarkos nenurodymas skundžiamame sprendime gali būti pakankamas pagrindas pripažinti, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties, tačiau nepaisant to, individualaus administracinio akto apskundimo tvarkos nenurodymas skundžiamame individualiame administraciniame akte turi būti vertinamas kitų byloje esančių faktinių aplinkybių kontekste“²²⁶. Priešingu atveju, kaip yra konstatavęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, „kiekvieną kartą automatiškai pripažįstant, jog individualaus administracinio akto apskundimo tvarkos

²²² „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²²³ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

²²⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis), 517.

²²⁵ *Ibid.*, 518.

²²⁶ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS756-382/2013.

nebuvimas yra priežastis, laikytina objektyviai sukliudžiusia pareiškėjui kreiptis į teismą laiku, susidarytų situacija, kai pareiškėjas galėtų piktnaudžiauti tokia teise²²⁷.

Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnyje nustatyta, kad „asmuo turi teisę apskūsti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinį sprendimą ar kitokį viešojo administravimo subjekto atsakymą į asmens prašymą ar skundą arba veiksąą (neveikimą), taip pat viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti jo kompetencijai priskirtus veiksmus šio įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo administracinio sprendimo ar atsakymo įteikimo (paskelbimo) asmeniui šio įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka dienos ar veiksmo (neveikimo) arba vilkinimo paaikškėjimo asmeniui dienos tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba administraciniam teismui“²²⁸. Taigi, apibendrinant įstatymo nuostatas galima teigti, kad asmuo administracinį sprendimą gali apskūsti 1) tam pačiam viešojo administravimo subjektui arba 2) aukštesniam pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektui, arba 3) kitų įstatymų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimą, nustatyta tvarka išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, arba 4) administraciniam teismui.

Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Lietuvos administracinių ginčų komisijos teritoriniai padaliniai nagrinėja skundus (prašymus) dėl teritorinių valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų, esančių jų veiklos teritorijoje, priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus“²²⁹. Administracinių bylų teisenos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodyta, kad „administraciniai teismai sprendžia bylas *inter alia* dėl savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti veiksmus; tarnybinių ginčų, kai viena ginčo šalis yra valstybės tarnautojas ar pareigūnas, taip pat ginčų, kylančių dėl materialinės atsakomybės ir regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisės įgyvendinimo pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą“²³⁰.

Taigi savivaldybės tarybos individualiuose sprendimuose, kuriuos priimdama savivaldybės taryba veikia kaip viešojo administravimo subjektas ir sprendimo priėmimas kildinamas

²²⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS756-382/2013.

²²⁸ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

²²⁹ „Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.594F129CE9AD/asr>.

²³⁰ „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, TAR žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr>.

iš administracinių teisinių santykių, gali būti nurodoma, pavyzdžiui, tokia apskundimo tvarka: *Nurodyti, kad šis sprendimas gali būti skundžiamas Utenos rajono savivaldybės tarybai (Utenio a. 4, 28503 Utena) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmams (Respublikos g. 62, 35158 Panevėžys) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo arba įteikimo suinteresuotai šaliai dienos.*

Pažymėtina, kad savivaldybės taryba priimdama sprendimus veikia ne vien kaip viešojo administravimo subjektas, bet ir kaip civilinių, darbo santykių subjektas, t. y. kai sprendimas pagal savo pobūdį yra susijęs su civiliniais teisiniais santykiais, darbo teisiniais santykiais, sprendimo apskundimo tvarka turi būti nurodyta kitokia nei aukščiau nurodytoji. Ginčai dėl savivaldybės tarybos sprendimų, susijusių su darbo ir kitais civiliniais teisiniais santykiais, nagrinėjami bendrosios kompetencijos teisme.

Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybių tarybų sprendimus sudaro punktai ir jų pastraipos, punktų papunkčiai, kurie yra numeruojami, todėl darbo autorės nuomone, apskundimo tvarka sprendime taip pat turėtų būti nurodyta punktu, kuris turi būti sunumeruotas ir prasidėti tvarkomuoju žodžiu.

Vietos savivaldos įstatymo 71 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „savivaldybės tarybos individualūs sprendimai, jeigu jie oficialiai neskelbtini Teisės aktų registre, įsigalioja jų pasirašymo dieną, tačiau sprendimo baigiamosiose nuostatose galima nustatyti vėlesnę sprendimo įsigaliojimo datą, jeigu yra toks poreikis“²³¹. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad Vietos savivaldos įstatyme nesureguliuotas savivaldybės tarybos priimamų individualių sprendimų oficialus paskelbimas, be to, individualių sprendimų oficialaus skelbimo tvarkos nustatymas nėra suteiktas pačiai savivaldybės tarybai. „Įstatymu nenustačius, kaip turi būti oficialiai skelbiami savivaldybės tarybos priimami individualūs sprendimai (pavyzdžiui, savivaldybės tarybos sprendimai dėl jos struktūrinių padalinių (komitetų, komisijų) sudėties, savivaldybės tarybos nario ar mero įgaliojimų netekimo dėl Konstitucijai ar įstatymams prieštaraujančių veiksmų, ir kt.), jie gali likti apskritai nepaskelbti, jeigu pačios savivaldybės iniciatyva toks sprendimas nėra paskelbiamas savivaldybės interneto svetainėje“²³².

3.1.3. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo turiniui

²³¹ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.DOCD0966D67F/asr>.

²³² „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvada dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo projekto, 2022-06-28, Nr. XIVP-1580(3)“, Lietuvos Respublikos Seimas, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/3fd36340f6be11ecbfe9c72e552dd5bd>.

Kaip minėta, šių reikalavimų grupė yra pati plačiausia. Pirmiausia, remiantis Rekomendacijomis, galima išskirti du principus, kuriuos savivaldybės tarybos sprendimų turinys turi atitikti:

(1) sprendimas turi būti aiškus, paprastas ir tikslus. Kitaip tariant, sprendimas yra aiškus, kai jis yra lengvai suprantamas ir yra nedviprasmiškas. Paprastas sprendimas reiškia glaustą, neturintį nereikalingų elementų sprendimą. Sprendimas, kuris nesukelia skaitytojui neaiškumų yra, tikslus sprendimas. Aiškaus, paprasto ir tikslaus sprendimo reikalavimas suponuoja tai, kad sprendimas bus visiems suprantamas ir bus įmanoma numanyti, kaip sprendimas bus taikomas, t. y. aiškus, paprastas ir tikslus sprendimas užtikrins teisinį tikrumą. Pažymėtina, kad paprastumo ir tikslumo reikalavimai gali vienas kitam prieštarauti, t. y. paprastumas gali būti pasiekiamas tikslumo sąskaita arba priešingai. Tačiau įgyvendinat sprendimo paprastumo ir tikslumo reikalavimus, turi būti siekiama pusiausvyros – kad sprendimo nuostata būtų kiek galima tikslesnė, tačiau netaptų pernelyg sunkiai suprantama.

(2) sprendimo nuostatos turi būti glaustos, o jų turinys – kuo vientisesnis. Taigi sprendime reikia vengti pernelyg ilgų punktų, pernelyg sudėtingo formulavimo ir perdėto santrumpų vartojimo. Sprendimo turinys yra tinkamas, kai pagrindinės sprendimo idėjos išreikštos glaustai, t. y. sakiniu turi būti reiškiamas viena mintis, jeigu punkte yra keli sakiniai, jame turi būti sugrupuojamos kelios logiškai susijusios idėjos.

Antra, remiantis Rekomendacijų 6 punktu, sprendimo „turinys turi atitikti jo paskirtį, tekstas turi būti dėstomas glaustai, logiškai ir aiškiai, be prieštaravimų“²³³. Svarbu, kad sprendimo punkto tekstas nebūtų kartojamas kituose punktuose.

Trečia, norminiuose sprendimuose nuostatos turėtų būti dėstomos tokia tvarka: „bendrosios nuostatos tekste dėstomos anksčiau nei specialiosios, neterminuotos nuostatos dėstomos anksčiau nei terminuotos, taikymo ar įgyvendinimo nuostatos dėstomos paskiausiai“²³⁴ (Rekomendacijų 7 punktas). Tuo atveju, kai nurodoma „bendroji taisyklė ir jos išimtis, taisyklė turi būti nurodoma prieš išimtį, o išimtis dėstoma iš karto po taisyklės. Jeigu taip išdėstyti nėra galimybės, bendrojoje taisyklėje turi būti pateikiama nuoroda į išimtį nustatančią nuostatą“²³⁵ (Rekomendacijų 8 punktas).

Ketvirta, sprendimo nuostatos turi derėti tarpusavyje, neprieštarauti Konstitucijai, įstatymams ir kitiems teisės aktams. Savivaldybės tarybos sprendimai, kaip „įgyvendinamieji įstatymų teisės aktai, negali pakeisti paties įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio taisyklių, kurios savo galia konkuruotų su įstatymo normomis, taip pat negali praplėsti ar susiaurinti įstatymuose numatyto

²³³ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²³⁴ *Ibid.*

²³⁵ *Ibid.*

teisinio reguliavimo²³⁶ (Rekomendacijų 9 punktas). Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendime neturėtų būti atkartojamos aukštesnės galios teisės akto nuostatos.

Penkta, savivaldybės tarybos sprendime turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžiamos asmenų, kuriems taikomas sprendimas, teisės ir pareigos.

Šešta, jeigu yra keičiama savivaldybės tarybos sprendimo nuostata, tokiu atveju sistemiškai įvertinamas jos ryšys su galiojančiomis keičiamo sprendimo nuostatomis ir kitų sprendimų nuostatomis. Nustatyti prieštaravimai turi būti pašalinti.

Septinta, savivaldybės tarybos sprendimai, kuriais įgyvendinamos įstatymų nuostatos, turi nustatyti įstatymo nuostatų, kurias įgyvendina, įgyvendinimo ar taikymo tvarką, neplėsdami ar nesiaurindami jų turinio.

Aštunta, savivaldybės tarybos sprendime turėtų būti kuo mažiau nuorodų į kitus teisės aktus. Jeigu yra nuorodų, tuomet „turi būti įvardytas konkretus teisės aktas (jo straipsnis ar kita jo struktūrinė dalis), į kurį jos nukreipia“²³⁷ (Rekomendacijų 76 punktas). Taip pat turėtų būti „vengiama pateikti nekonkrečių nuorodų, pvz.: „teisės aktų nustatyta tvarka“, „kituose teisės aktuose“, „įstatymų nustatyta tvarka“ ir pan. Jeigu prireikia pateikti nuorodą į nekonkretų teisės aktą, būtina paminėti bent sritį“²³⁸ (Rekomendacijų 76 punktas), pvz., „teisės aktų, reguliuojančių teritorijų planavimą, nustatyta tvarka“.

Devinta, sprendime išnašos nerašomos. Jos turėtų būti formuluojamos kaip sprendimo teksto dalis arba išimtiniais atvejais kaip pastaba, kuri dėstoma sprendimo teksto arba lentelės, grafiko, schemos ir pan. pabaigoje.

3.1.3.1 Individualaus sprendimo turinio ypatumai

Kaip minėta, individualiame savivaldybės tarybos sprendime, be kita ko, turi būti nurodyta „atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos, administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės bei administracinio sprendimo motyvai“²³⁹. Minėtų elementų išdėstymas savivaldybės tarybos individualiame sprendime sudaro prielaidas, kad bus priimtas teisėtas ir pagrįstas sprendimas.

Pažymėtina, kad administracinėje jurisprudencijoje nuosekliai pabrėžiamas individualaus administracinio akto motyvuotumo imperatyvas.

²³⁶ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²³⁷ *Ibid.*

²³⁸ *Ibid.*

²³⁹ „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.

Pirmiausia, reikia pažymėti, kad savivaldybės tarybos sprendimų nemotyvimas negali būti grindžiamas savivaldybės tarybai suteikta diskrecija. Įgyvendindama suteiktą diskrecijos teisę savivaldybės taryba negali pažeisti imperatyvių teisės normų, teisės principų. Galiausiai „diskrecija negali būti aiškinama kaip paneigianti viešojo administravimo subjekto pareigą pagrįsti savo priimamus sprendimus“²⁴⁰. Šiame kontekste paminėtinas administracinis ginčas, kuris kilo dėl „Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimo dėl žemės mokesčio sumažinimo, kuriuo nuspręsta netenkinti prašymo ir nesumažinti savivaldybės biudžeto sąskaita pareiškėjai žemės mokesčio už sklypus teisėtumo ir pagrįstumo“²⁴¹. Prašymas iš esmės buvo grindžiamas sunkia pareiškėjos finansine padėtimi. Vietos savivaldos įstatymas nustato, kad išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija yra sprendimų teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita priėmimas. Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad savivaldybių tarybos turi teisę savo biudžeto sąskaita sumažinti žemės mokestį arba visai nuo jo atleisti²⁴². „Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktas įtvirtina savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo principą, reiškiantį, kad savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus“²⁴³. Teisėjų kolegija nagrinėjusi minėtą ginčą nurodė, kad savivaldybės tarybos pareiga yra laikytis teisės principų ir pabrėžė, kad „kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.). Tinkamas, atsakingas valdymas yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų“²⁴⁴. Teisėjų kolegija akcentavo gero administravimo (atsakingo valdymo) principą, „kuris *inter alia* apima asmens teisę į pagrįstą (faktais ir teisės normomis) bei motyvuotą administracinį sprendimą“²⁴⁵. Teisėjų kolegija sprendama ginčą konstatavo, kad „Šiaulių rajono savivaldybės taryba sprendimą priėmė remdamasi teisės aktais, tačiau visiškai neanalizavo faktinių aplinkybių, sprendime nenurodė savo argumentų“²⁴⁶, Teisėjų kolegija nurodė, kad „iš byloje esančio sprendimo turinio matyti, kad Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimas dėl žemės mokesčio sumažinimo pagrįstas ne objektyviais duomenimis, o konstatavimu, kad Šiaulių rajono savivaldybės taryba nusprendžia netenkinti prašymo

²⁴⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1247-602/2018.

²⁴¹ *Ibid.*

²⁴² „Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. vasario 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D267FBDC094B/asr>.

²⁴³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1247-602/2018.

²⁴⁴ *Ibid.*

²⁴⁵ *Ibid.*

²⁴⁶ *Ibid.*

ir nesumažinti savivaldybės biudžeto sąskaita pareiškėjai žemės mokesčio²⁴⁷. Teismas pabrėžė, jog „tai, kad įstatymų leidėjas savivaldybių taryboms suteikė diskrecijos teisę savo biudžeto sąskaita sumažinti žemės mokestį arba visai nuo jo atleisti, nereiškia, jog savivaldybės taryba bet kuriuo atveju neturi pagrįsti savo išvadų išsamiais argumentais, ar kad nereikalaujama pateikti išsamių sprendimo priėmimo priežasčių, atskleidžiančių konkrečius loginius apmąstymus, grindžiančių jo sprendimą. Savivaldybės diskrecijos įgyvendinimas yra neatsiejamas nuo pareigos kiekvieną kartą pateikti priimamo administracinio akto pagrindimą, kurį vertinant ir galima spręsti ar priimtu aktu nėra pažeidžiami minėti teisės principai bei asmens teisės ar teisėti interesai“²⁴⁸. Svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kad teismas vertindamas byloje esančius aiškinamąjį raštą Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimo projektui „Dėl žemės mokesčio sumažinimo“, komiteto posėdžio garso įrašą, Šiaulių rajono savivaldybės tarybos posėdžio garso ir vaizdo įrašą, kitą papildomą dokumentaciją nurodė, kad minėta „papildoma medžiaga taip pat neduoda pagrindo teigti, kad ginčijamas sprendimas yra grindžiamas objektyviais duomenimis, kurie yra sudėtinė ginčijamo sprendimo dalis“²⁴⁹. „Šių dokumentų pagrindu negalima konstatuoti, kad skundžiamas sprendimas yra argumentuotas. Neaišku, kokiais motyvais savivaldybės taryba priėmė galutinį sprendimą nesumažinti savivaldybės biudžeto sąskaita pareiškėjai žemės mokesčio, juolab, kad sprendimo aiškinamajame rašte, atsižvelgiant į pareiškėjos materialinę padėtį, buvo pasiūlyta sumažinti žemės mokestį“²⁵⁰. Teisėjų kolegija sprendė, kad „Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimas yra nemotyvuotas“²⁵¹. Minėti „spendimo trūkumai akivaizdžiai trukdo asmeniui apsiginti, o teismui patikrinti, ar buvo nurodyti tinkami motyvai (argumentai), ar nepadaryta akivaizdi vertinimo klaida, ar nepiktnaudžiaujama valdžia (suteiktais įgaliojimais)“²⁵².

Išanalizavus administracinių teismų praktiką, nurodytina, kad sprendimo motyvavimo pareiga siejama su teisėtumo principo suponuojamų reikalavimų laikymusi. Pagal teismų aiškinimus „individualiame administraciniame akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas“²⁵³. Teisėtumo principo užtikrinimas priimant savivaldybės tarybos individualius sprendimus reikalauja, kad savivaldybės tarybos vykdydamos joms pavestas funkcijas nepažeistų aukštesnės galios teisės aktų,

²⁴⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1247-602/2018.

²⁴⁸ *Ibid.*

²⁴⁹ *Ibid.*

²⁵⁰ *Ibid.*

²⁵¹ *Ibid.*

²⁵² *Ibid.*

²⁵³ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis), 504.

kad priimami individualūs sprendimai būtų pagrįsti teisės normomis, o ne „spėjimais ar įtarimais, asmeninėmis simpatijomis ar antipatijomis“²⁵⁴.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad savivaldybės taryba priimdama individualų sprendimą jį pagrįstų tinkamu teisiniu pagrindu, o tai reiškia, sprendime privalo būti nurodyta konkreti teisės norma (įstatymo straipsnis, jo dalis, punktas, nutarimo, įsakymo punktas ir pan.), kuria remiantis institucija priima sprendimą, t. y. savivaldybės taryba privalo nustatytas faktines aplinkybes susieti su taikytinomis teisės normomis, šį faktinių aplinkybių susiejimą su teisės normomis išdėstyti sprendime. Pabrėžtina, jog administracinėje jurisprudencijoje nurodyta, kad vien teisės normų išvardinimas ar abstrakčių nuorodų pateikimas į norminius teisės aktus individualiame administraciniame akte nesudaro pagrindo išvadai, kad savivaldybės tarybos priimtas sprendimas yra motyvuotas.

Pažymėtina, kad savivaldybės tarybai priimant individualius sprendimus svarbus ir proporcingumo principo laikymasis. Individualūs sprendimai, kuriais sprendžiami asmens teisių ir pareigų klausimai privalo būti pagrįsti ne tik įstatymais, tačiau asmeniui taikomi jo teisių apribojimai turi atitikti „siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, taikomos priemonės turi būti proporcingos pagrįstiems administravimo tikslams, jos neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti“²⁵⁵. Paminėtinas administracinis ginčas dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo“ dalių, kuriomis apribotas prekybos alkoholiniais gėrimais laikas nuo 22 val. iki 8 val. prekybos vietose. Teisėjų kolegijos vertinimu, ginčijama sprendimo dalis buvo priimta nesilaikant objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principų, nebuvo tinkamai motyvuota (jame neišdėstyti konkretūs faktiniai pagrindai), nebuvo atliktas objektyvus ir išsamus visų aplinkybių, turinčių įtakos sprendimo pagrįstumui, įvertinimas. Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo²⁵⁶ 18 straipsnio 9 dalyje numatyta, kokias aplinkybes vertina savivaldybių taryba, priimdama sprendimą dėl prekybos alkoholiniais gėrimais laiko ribojimo. Teisėjų kolegijos vertinimu, „atsakovas prieš priimdamas ginčijamą sprendimo dalį, neanalizavo kaip policijos rašte nurodyti pažeidimai susiję su pareiškėjo baru Kaune, jame vykdoma prekyba alkoholiniais gėrimais būtent nakties metu, nenustatinėjo tinkamos visuomenės ir verslo interesų pusiausvyros, ginčijamą sprendimo dalį priėmė skubotai, tinkamai nepagrįsdamas pareiškėjui taikomų poveikio priemonių“²⁵⁷. Teisėjų kolegija konstatavo, jog „buvo vertintas policijoje užregistruotų įvykių faktas, tačiau nurodyti įvykiai individualiai – jų pobūdis, priežastys ir t. t. –

²⁵⁴ Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų 2018 m. spalio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3890-386/2018.

²⁵⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. spalio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3061-858/2015.

²⁵⁶ „Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9E5C5C16B6E6/asr>.

²⁵⁷ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1933-525/2015.

vertinti nebuvo²⁵⁸, kaip nebuvo ir nustatytos faktinės aplinkybės suteikiančios pagrindą taikyti Alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 9 dalyje įtvirtintą elgesio taisyklę. Taigi reikia pažymėti, kad nors savivaldybės taryba turi teisę priimti sprendimą, kuriuo ribojamas prekybos alkoholiu laikas, siekiant pozityvių, teisėtų ir visuomeniškai pagrįstų tikslų, kitų konstitucinių vertybių (visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos, žmogaus sveikatos ir kt.) apsaugos, tačiau tai turi būti daroma tinkamai motyvuojant priimamą sprendimą.

Pažymėtina, kad tinkamas motyvavimas apima ir reikalavimą priimame administraciniame akte nurodyti pagrindinius faktus. Administracinėje jurisprudencijoje akcentuota, kad „esminė individualaus administracinio akto pagrįstumo sąlyga – turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti“²⁵⁹.

Taigi, kaip matome iš teisinio reguliavimo ir administracinių teismų praktikos, savivaldybės tarybos individualių sprendimų priėmimas yra teisės taikymas, kuris sukelia konkrečius teisinius padarinius asmenų teisiniam statusui, todėl minėti sprendimai privalo būti pagrįsti konkrečiais faktais bei konkrečiomis teisės normomis. Faktinių aplinkybių tyrimas, taikytinos teisės normos paieška, teisinis nustatytų faktų vertinimas (kvalifikavimas) – yra esminiai veiksniai sudarantys prielaidą teisėto ir pagrįsto individualaus sprendimo priėmimui.

Savivaldybės tarybos individualių sprendimų turinys, be kita ko, turi būti aiškus ir suprantamas. Individualiu sprendimu turi būti išreikšta savivaldybės tarybos valia, privaloma asmeniui ir sukianti jam aiškius tiesioginius padarinius, todėl sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis bei teisės normomis, suformuluotos aiškios nuostatos dėl asmens, kuriam taikomas sprendimas, teisinio statuso pasikeitimo ir priimto sprendimo motyvai (aiškumo reikalavimas).

Taigi ne tik savivaldybės tarybai turi būti suprantamas individualaus sprendimo priėmimo faktinis pagrindas, tačiau ir asmeniui, dėl kurio sprendimas yra priimtas. Individualaus sprendimo turinys turi atskleisti visuomeninių santykių esmę, asmenis, dalyvaujančius šiuose santykiuose, aiškiai išreikšti tų visuomeninių santykių teisinį kvalifikavimą. Pažymėtina, jog „ne visais atvejais visi individualaus administracinio akto motyvai turi būti nurodyti pačiame akte, tačiau tokiu atveju akte turi būti pateikiama nuoroda į kitus dokumentus, kuriuose išdėstyti tokio individualaus administracinio akto priėmimo motyvai“²⁶⁰.

Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimo turiniui taip pat taikomas ir „suprantamumo reikalavimas, kuris reiškia, kad institucija priimdama tokį aktą jį privalo sukonstruoti taip, kad pastarasis būtų suprantamas ne tik teisinį išsilavinimą turintiems asmenims, kurie supranta

²⁵⁸ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1933-525/2015.

²⁵⁹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. vasario 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-398-442/2015.

²⁶⁰ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-1440/2014.

teisines sąvokas ir geba interpretuoti teisės aktus, bet ir tiems asmenims, kurie tokio išsilavinimo neturi, tačiau siekia apginti galimai pažeistas teises ar įstatymų saugomus interesus²⁶¹. „Savivaldybės tarybos sprendimo turinys turi būti išdėstomas taip, kad būtų įmanoma suvokti jo turinį bei patikrinti, ar administracinis sprendimas yra teisėtas bei pagrįstas“²⁶².

Apibendrinant savivaldybės tarybos pareigą individualiame sprendimo turinyje išdėstyti motyvus, nurodytina, kad individualiame sprendime „turėtų atsispindėti, koks klausimas buvo iškeltas savivaldybės tarybai, kaip vyko pati klausimo nagrinėjimo procedūra, kokia medžiaga buvo tiriama, kokiais teisės aktais remtasi priimant sprendimą, kokia galutinė išvada bei kokie argumentai nulėmė šią išvadą“²⁶³. Taigi minėti elementai sprendime turi būti aprašyti aiškiai, tiksliai, tam, kad suinteresuotas asmuo suprastų sprendimą, ir pasinaudotų teismine gynyba, jeigu nesutiktų su savivaldybės tarybos priimtu sprendimu.

3.1.4. Reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimo kalbai

Pagrindinis reikalavimas savivaldybės tarybos sprendimų kalbai – sprendimai turi atitikti bendrinės lietuvių kalbos normas. Sprendimai turi būti išdėstyti administracinės kalbos stiliumi, kuris lemia, jog sprendimo tekstas bus glaustas, logiškas, aiškus. Sprendime vartojami „terminai turi būti tikslūs, taisyklingi bei derėti su jau galiojančių tos pačios srities teisės aktų terminais“²⁶⁴ (Rekomendacijų 11 punktas). Pažymėtina, kad savivaldybės tarybos sprendimuose „neturi būti apibrėžiamos įstatymuose vartojamos ar jau apibrėžtos sąvokos“²⁶⁵ (Rekomendacijų 11 punktas). Sprendime apibrėžiamos tik tos sąvokos, kurios tik tame savivaldybės tarybos sprendime kitaip vartojamos sąvokos. Pažymėtina ir tai, kad „sąvokų apibrėžtyse neturėtų būti nustatomi reikalavimai, sąlygos ir pan.“²⁶⁶ (Rekomendacijų 11 punktas). Svarbu pažymėti, kad „sąvokos ir jas įvardijantys terminai turi būti suderinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka“²⁶⁷ (Rekomendacijų 11 punktas).

Pagal Rekomendacijų 113 punktą, „juridinių asmenų pavadinimai sprendime rašomi taip, kaip yra įregistruoti Juridinių asmenų registre, išskyrus didžiosiomis raidėmis įregistruotus

²⁶¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013.

²⁶² *Ibid.*

²⁶³ *Ibid.*

²⁶⁴ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²⁶⁵ *Ibid.*

²⁶⁶ *Ibid.*

²⁶⁷ *Ibid.*

pavadinimus, jeigu tai ne trumpinys. Ne sakinio pradžioje nurodytas teisinės formos pavadinimas rašomas iš mažosios raidės, jei jis neįeina į juridinio asmens pavadinimą²⁶⁸.

Sprendime gali būti vartojamos visuotinai suprantamos grafinės santrumpos, pvz.: pan. (panašiai), kt. (kitas (-a)), m. (metai), d. (diena), g. (gatvė), a. (alėja), r. (rajonas) ir t. t.

Sprendime piniginio vieneto pavadinimas gali būti rašomas žodžiais, pvz.: vienas euras, 250 eurų, arba grafinėmis žodžių santrumpomis, pvz., Eur. Grafinė santrumpa vartojama po skaitmeninės raiškos, pvz., 250 Eur.

Personalinės komisijų (darbo grupių, tarybų ir kt.) sudėtys dėstomos pastraipomis arba papunkčiais. „Pradžioje nurodomas pirmininkas ir (ar) jo pavaduotojas, toliau kiti nariai – abėcėlės tvarka pagal pavardės pirmąją raidę“²⁶⁹ (Rekomendacijų 124.1 papunktis). Informacija apie komisijų (darbo grupių, tarybų ir kt.) narius išdėstoma taip: vardas, pavardė, pareigos. Skliaustuose nurodomos komisijoje, darbo grupėje, taryboje ar pan. atliekamos funkcijos. Jeigu skiriamas pakaitinis narys, jis nurodomas toje pačioje pastraipoje arba papunktyje skliaustuose.

Pagal Rekomendacijų 134 punktą, „lotynų ar kitų kalbų žodžiai tekste rašomi kursyvu“²⁷⁰, pvz., *per se*. Užsienio kalba sąvokos ar pavadinimo atitikmuo išdėstomas skliaustuose, būtinai nurodant pasirinktos kalbos grafinę santrumpą.

3.2. Dažniausiai daromos teisės technikos klaidos savivaldybės tarybos sprendimuose

Siekiant išsiaiškinti, ar savivaldybės tarybos sprendimai atitinka teisės technikos reikalavimus, jeigu ne, tai, kokios yra dažniausiai daromos teisės technikos klaidos savivaldybių tarybų sprendimuose, buvo atliktas paskelbtų savivaldybės tarybos sprendimų tyrimas. Šiame poskyryje pateikiamas atliktas tyrimas ir jo apibendrinimas.

Tyrimo problema. Teisėkūros pagrindų įstatyme, Vietos savivaldos įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme, Rekomendacijose nustatyti teisės aktų teisės technikos (formos, struktūros, turinio, teisės terminijos ir kt.) reikalavimai. Šiuose teisės aktuose išdėstytų nuostatų turėtų laikytis savivaldybių tarybos priimant sprendimus, kad šie, be kita ko, atitiktų Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintus „teisėkūros principus (tikslingumo, proporcingumo, pagarbos asmens teisėms ir laisvėms, atvirumo ir skaidrumo, efektyvumo, aiškumo ir sistemiškumo)“²⁷¹ ir būtų kokybiški. Vis dėlto, teisės technikos reikalavimų suformulavimas minėtuose teisės aktuose *per se* neužtikrina savivaldybių tarybų tikslaus jų laikymosi, todėl priimamuose sprendimuose gali pasitaikyti neatitikčių

²⁶⁸ „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.

²⁶⁹ *Ibid.*

²⁷⁰ *Ibid.*

²⁷¹ „Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas“, TAR, žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/asr>.

šioms reikalavimams. Teisės technikos reikalavimų nesilaikymas gali sukelti sprendimuose esančių nuostatų aiškinimo ir taikymo problemas.

Tyrimo objektas – Rokiškio rajono savivaldybės tarybos nuo 2024 m. vasario 1 d. iki 2024 m. kovo 1 d. savivaldybės interneto svetainėje www.rokiskis.lt ir Teisės aktų registre paskelbti sprendimai. Atsižvelgiant į ribotą magistro darbo apimtį, laiko sąnaudas, tyrimui pasirinkta viena vidutinio dydžio Rokiškio rajono savivaldybė, kuri 2024 m. sausio 1 d. turėjo 28 536²⁷² gyventojų skaičių.

Tyrimo dalykas – Rokiškio rajono savivaldybės tarybos nuo 2024 m. vasario 1 d. iki 2024 m. kovo 1 d. savivaldybės interneto svetainėje ir Teisės aktų registre paskelbtų sprendimų teisės technika.

Tyrimo tikslas – nustatyti, ar Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimuose laikomasi teisės technikos reikalavimų ir jeigu nesilaikoma, nustatyti dažniausiai daromas teisės technikos klaidas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimus teisės technikos aspektu, vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymu, Vietos savivaldos įstatymu, Viešojo administravimo įstatymu ir Rekomendacijomis.

2. Nustatyti Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimuose daromas teisės technikos klaidas, t. y. nustatyti neatitikimus Teisėkūros pagrindų įstatyme, Vietos savivaldos įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme ir Rekomendacijose nustatytiems teisės technikos reikalavimams, nurodant, kurio konkrečiai reikalavimo sprendimas neatitinka.

3. Jeigu bus nustatyta teisės technikos klaidų, išskirti dažniausias, t. y. daugiau nei du kartus pasikartojančias klaidas, t. y. neatitikimus teisės technikos reikalavimams.

Tyrimo hipotezė. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimuose daromos teisės technikos klaidos.

Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimų neatitikimas teisės technikos reikalavimams yra suprantamas kaip sprendimo neatitikimas konkrečiam teisės technikos reikalavimui, kuris įtvirtintas Teisėkūros pagrindų įstatyme arba Vietos savivaldos įstatyme arba Viešojo administravimo įstatyme arba Rekomendacijose.

Vienas iš tyrimo uždavinių yra pateikti dažniausiai daromas teisės technikos klaidas. Atsižvelgiant į tai, kad tyrimui pasirinkta tik viena savivaldybės taryba, tyrime „dažnumo“ sąvoka apibrėžiama, kaip daugiau nei du kartus pasikartojantis neatitikimas.

²⁷² „Gyventojų skaičius pagal savivaldybes 2024 m. sausio 1 d.“, Registrų centras, žiūrėta 2024 m. kovo 30 d., <https://www.registrucentras.lt/p/853>.

Tyrimo rezultatai. Įvertinus Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimus laikotarpyje nuo 2024 m. vasario 1 d. iki 2024 m. kovo 1 d., konstatuotina, kad tyrimo hipotezė pasitvirtino – Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimuose daromos teisės technikos klaidos. Iš viso tyrimo metu buvo įvertinta 20 Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimų: 7 norminiai ir 13 individualių sprendimų (Priedas Nr. 9), kuriuose nustatytos 88 teisės technikos klaidos. Sprendimuose nustatytos teisės technikos klaidos sudaro 3 rūšių neatitikimus Viešojo administravimo įstatyme įtvirtintiems teisės technikos reikalavimams ir 18 rūšių neatitikimų Rekomendacijose įtvirtintiems teisės technikos reikalavimams. Neatitikimų Teisėkūros pagrindų įstatyme nustatytiems teisės technikos reikalavimams nenustatyta. Sprendimuose nustatyti konkretūs neatitikimai teisės technikos reikalavimams pateikiami priede Nr. 10, 10 lentelėje.

Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimuose dažniausiai daromos teisės technikos klaidos, t. y. teisės technikos klaidos, kurios padarytos daugiau nei du kartus, yra šios:

1. Individualaus sprendimo preambulėje nenurodytas faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 5 punkto reikalavimas);

2. Individualaus sprendimo preambulėje nurodyti administracinio sprendimo motyvai (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 6 punkto reikalavimas);

3. Individualaus sprendimo baigiamosiose nuostatose nenurodyta apskundimo tvarka arba nurodyta netiksli apskundimo tvarka (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 7 punktas);

4. Sprendimo tekstas nedėstomas glaustai, turi nereikalingų elementų (Rekomendacijų 6 punktas);

5. Sprendimo tekste kartojamos įstatyme įtvirtintos nuostatos (Rekomendacijų 9 punktas);

6. Sprendimo dėstomojoje dalyje po punkto numerį nurodančio skaitmens padėtas skliaustelis (Rekomendacijų 42 punktas);

7. Sprendimo dėstomojoje dalyje po preambulės einantis punktas nesunumeruotas, nors yra keli punktai (Rekomendacijų 45.1 papunktis);

8. Keičiant sprendimo punktą nurodoma „pakeisti punktą ir išdėstyti jį taip:“ (Rekomendacijų 185.1 papunktis).

Pažymėtina, kad teisės technikos klaidos: individualaus sprendimo preambulėje nenurodytas faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės ir individualaus sprendimo preambulėje nurodyti administracinio sprendimo motyvai – nustatytos neįvertinus individualių sprendimų *travaux préparatoires* (parengiamųjų dokumentų) – sprendimo projekto aiškinamojo rašto, kuriame gali būti išdėstyti sprendimo faktinis pagrindas ar kitos

sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, motyvai, todėl šios klaidos nebus įtrauktos į tyrimo apibendrinimą.

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad teisės technikos reikalavimų nustatymas Rekomendacijose savaime neužtikrina savivaldybės tarybos tikslaus jų laikymosi, todėl priimamuose savivaldybės tarybos sprendimuose daromos teisės technikos klaidos. Manytina, kad daromas teisės technikos klaidas, t. y. nesilaikymą Rekomendacijų, lemia neaiškus Rekomendacijų privalomumo teisinis reguliavimas: teisės technikos reikalavimai įtvirtinti teisės akte, kurio pavadinime yra žodis „rekomendacijos“, tai nesuponuoja privalomumo laikytis minėtų Rekomendacijų bei vietos savivaldos veiklą reguliuojančiuose teisės aktuose neįtvirtintas nurodymas rengiant savivaldybės tarybos sprendimus vadovautis Rekomendacijomis.

IŠVADOS

Išvados, susijusios su savivaldybės tarybos samprata ir padėtimi vietos savivaldoje

1. Sisteminė vietos savivaldą reglamentuojančių teisės aktų ir teismų praktikos analizė leidžia teigti, kad savivaldybės tarybos padėtis vietos savivaldoje yra nulemta konstitucinės vietos savivaldos institucinės struktūros. Savivaldybės taryba yra atstovaujamoji vietos savivaldos institucija, įgyvendinanti vietos savivaldos teisę per vietos valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimų vykdymą. Savivaldybės taryba priima ir tuos sprendimus, kurie teisės aktais numatyti priimti savivaldybei (neišskiriant, kuriai konkrečiai institucijai), tačiau toks sprendimų priėmimas gali neatitikti subsidiarumo principo.

Išvados, susijusios su savivaldybės tarybos priimamais sprendimais, kaip administraciniais aktais

2. Atlikta administracinių aktų doktrinos, teisinio reguliavimo ir teismų praktikos analizė sudaro pagrindą išvadai, kad savivaldybės tarybos sprendimas yra teisinis veiklos rezultatas, skirtas konkrečios savivaldybės teritorijos neapibrėžtam asmenų ratui (norminis sprendimas) arba individualiais požymiais apibrėžtai asmenų grupei (individualus sprendimas), nustatantis elgesio taisykles arba išreiškiantis savivaldybės tarybos valią. Sprendimų klasifikavimas į norminius ir individualius lemia jiems taikomų reikalavimų skirtingumą: įsigaliojimo, subjektų, turinčių teisę ginčyti sprendimą, ratą, apskundimo terminą, savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkės papildymo galimybę, teisės techniką.

Išvados, susijusios su savivaldybės tarybos sprendimų teisės technikos reikalavimais ir jų laikymusi

3. Savivaldybės tarybos priimamiems sprendimams taikomi teisės technikos reikalavimai nustatyti bendruosiuose teisės aktuose – Teisėkūros pagrindų įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme, Rekomendacijose, taip pat ir specialiuosiuose teisės aktuose – Vietos savivaldos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme ir kt. Sprendime nustatomų normų pobūdis lemia teisės technikos ypatumus. Teisės aktuose įtvirtintų teisės technikos reikalavimų (formos elementams; struktūrai; turiniui; kalbai) visumos laikymasis užtikrina, kad savivaldybės tarybos sprendimas bus kokybiškas t. y., sprendime nustatytas teisinis reguliavimas bus aiškus ir suprantamas, veiksmingai taikomas praktiškai, nebus pažeidžiamos asmens teisės ir teisėti interesai.

4. Atlikus konkrečios savivaldybės tarybos sprendimų tyrimą, darbo ginamasis teiginys pasitvirtino t. y., teisės technikos reikalavimų suformulavimas teisės aktuose, konkrečiai, Rekomendacijose, *per se* neužtikrina tikslaus jų laikymosi savivaldybės tarybos priimamuose

sprendimuose. Atlikto tyrimo atveju, Rekomendacijose nustatytų teisės technikos reikalavimų nesilaikymas nelemia savivaldybės tarybos sprendimo neteisėtumo, tačiau turi įtakos jo aiškumui, tikslumui ir neužtikrina vieningos teisės aktų teisės technikos praktikos Lietuvoje.

PASIŪLYMAI

Pateikiami pasiūlymai yra susiję su šiame darbe atliktu savivaldybės tarybos sampratos, savivaldybės tarybos sprendimų ir jiems keliamų teisės technikos reikalavimų tyrimu.

Pasiūlymai Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjui

Pasiūlymai yra paremti atlikta vietos savivaldos teisinio reguliavimo ir savivaldybės tarybos sprendimų analize ir atitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytus teisėkūros principus. Siekiant užtikrinti vietos savivaldos principų, ypač veiklos viešumo ir skaidrumo, subsidiarumo įgyvendinimą, siūlomi pakeitimai turėtų būti reglamentuojami specialiaame vietos savivaldos teisinius santykius reglamentuojančiame teisės akte – Vietos savivaldos įstatyme ir kituose teisės aktuose, kurie nustato vietos savivaldos institucijoms įgaliojimus.

1. Tikslintina Vietos savivaldos įstatymo 71 straipsnio 3 dalis, numatant savivaldybės institucijų teisės taikymo aktų oficialų paskelbimą savivaldybės interneto svetainėje.

Siūlymo lyginamasis variantas:

„3. Savivaldybės institucijų teisės taikymo aktai, jeigu jie oficialiai neskelbtini Teisės aktų registre, **oficialiai skelbiami savivaldybės interneto svetainėje ir** įsigalioja jų pasirašymo dieną, jeigu pačiuose teisės aktuose nenustatyta vėlesnė jų įsigaliojimo data.“

Šio pasiūlymo tikslas yra užtikrinti, kad savivaldybių institucijų priimami teisės taikymo aktai (pvz., savivaldybės tarybos sprendimai dėl jos struktūrinių padalinių (komitetų, komisijų) sudėties, savivaldybės tarybos nario ar mero įgaliojimų netekimo dėl Konstitucijai ar įstatymams prieštaraujančių veiksmų, ir kt.), būtų paskelbti, ir tokiu būdu būtų įgyvendinamas vietos savivaldos veiklos viešumo ir skaidrumo principas.

2. Tikslintina Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 10 dalis, numatant, kad sprendimų projektai turi atitikti teisingumo ministro patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų reikalavimus.

Siūlymo lyginamasis variantas:

„10. Savivaldybės tarybos posėdyje svarstytinus klausimus kartu su sprendimų projektais savivaldybės tarybos posėdžių sekretoriui (-iams) reglamento nustatyta tvarka pateikia meras, komitetai, komisijos, tarybos nariai, frakcijos, grupės, į jokią frakciją ar grupę nesusivieniję savivaldybės tarybos nariai, savivaldybės kolegija, opozicijos lyderis, savivaldybės kontrolierius. Su sprendimų projektais pateikiamas aiškinamasis raštas, kuriame nurodomi sprendimo projekto tikslai, uždaviniai, siūlomos teisinio reguliavimo nuostatos, laukiami rezultatai, lėšų poreikis ir šaltiniai, kiti sprendimui priimti reikalingi pagrindimai, skaičiavimai ar paaiškinimai, ir sprendimo projekto lyginamasis variantas, jeigu teikiamas sprendimo pakeitimo projektas. **Sprendimų projektai turi**

atitikti teisingumo ministro patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų reikalavimus.“

Šio pasiūlymo tikslas yra užtikrinti savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę ir *expressis verbis* įstatyme įtvirtinti pareigą laikytis Rekomendacijų rengiant savivaldybės tarybos sprendimų projektus. Esant įstatyminiam reikalavimui laikytis Rekomendacijų, Vyriausybės atstovai, atlikdami išankstinę savivaldybės tarybos sprendimų projektų priežiūrą, turėtų pagrindą (ir pareigą) teikti pastabas dėl sprendimų projektų neatitikimo Rekomendacijoms.

3. Tikslintina Šilumos ūkio įstatymo 35 straipsnyje vartojama formuluotė „savivaldybės institucija“, nurodant konkrečiai, kuriai savivaldybės institucijai suteikiami įgaliojimai – savivaldybės tarybai ar savivaldybės merui. Darbo autorė, atsižvelgdama į tai, kad šilumos kainodarai, kurios dedamąsias tvirtina savivaldybės taryba pagal išimtinę kompetenciją, turi įtakos šilumos tiekėjų investicijos, šilumos tiekėjų investicijos turėtų būti derinamos su savivaldybės taryba.

Siūlymo lyginamasis variantas:

„35 straipsnis. Investicijų derinimas

Šilumos tiekėjų investicijos derinamos su savivaldybės ~~institucija~~ **taryba** ir (ar) Taryba [Valstybinė energetikos reguliavimo taryba *aut. past.*] Energetikos įstatymo 15 straipsnyje nustatyta tvarka. Šio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje nurodytų nepriklausomų šilumos gamintojų investicijos derinamos su Taryba jos nustatyta tvarka. Savivaldybės ~~institucijai~~ **tarybai** atsisakius derinti šilumos tiekėjo, realizuojančio ne mažiau kaip 10 GWh šilumos per metus, investicijas ir nepateikus atsisakymo jas derinti pagrindimo, šios investicijos šilumos tiekėjo prašymu derinamos su Taryba jos nustatyta tvarka.“

Šio pasiūlymo tikslas yra užtikrinti aiškumo principą teisėkūroje, pašalinti teisės akto taikymo problemą, užtikrinti vienodą praktiką visose Lietuvos savivaldybėse ir tinkamai įgyvendinti subsidiarumo principą. Pažymėtina, kad šis siūlymas turėtų būti taikomas ir kitiems įstatymams, kuriuose įstatymų leidėjas numato įgaliojimus „savivaldybės institucijai“.

4. Tikslintina Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 4 dalyje vartojama sąvoka „savivaldybė“ nurodant konkrečiai, kuriai savivaldybės institucijai suteikiami įgaliojimai. Kaip minėta, jeigu teisės aktuose yra nustatyta papildomų įgaliojimų savivaldybei, sprendimų dėl tokių įgaliojimų vykdymo priėmimo iniciatyva priklauso savivaldybės tarybai (Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalis), tačiau iš Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų funkcijų akivaizdu, kad tai yra savivaldybės vykdomosios, o ne atstovaujamosios institucijos funkcijos, todėl darbo autorė siūlo, kad šie įgaliojimai būtų suteikti savivaldybė merui.

Siūlymo lyginamasis variantas:

„4. Savivaldybės **meras organizuoja socialines paslaugas asmenims (šeimoms):**

1) organizuoja asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymą;

2) pagal nustatytą asmens (šeimai) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai);

3) vertina asmens (šeimai) finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas ir nustato asmens (šeimai) mokėjimo už socialines paslaugas dydį;

4) viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka perka socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams.“

Šio pasiūlymo tikslas yra užtikrinti vietos savivaldos principo – subsidiarumo – taikymą t. y., užtikrinti, kad savivaldybės viešojo administravimo subjektų sprendimai būtų priimami ir įgyvendinami tuo lygmeniu, kuriuo jie yra efektyviausi. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad siūlymas, konkretizuoti savivaldybės instituciją, turėtų būti taikomas ir kitiems įstatymams, kuriuose įstatymų leidėjas numato įgaliojimus „savivaldybei“.

LITERATŪRA

1. Teisės aktai

1. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. TAR. Žiūrėta 2024 m. kovo 16 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA>.
2. „Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 119, 122, 124, 141 ir 143 straipsnių pakeitimo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/075a92f0c17a11ec8d9390588bf2de65>.
3. „Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/asr>.
4. „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0BDFFD850A66/asr>.
5. „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/9f8e8430723411e3a1f1b21417c4c75e/asr>.
6. „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/asr>.
7. „Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.26B563184529/asr>.
8. „Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. kovo 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F62AD965997D/asr>.
9. „Europos vietos savivaldos chartija“. TAR. Žiūrėta 2024 m. gruodžio 5 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7EB8808F6CBC>.
10. „Lisabonos sutartis, iš dalies keičianti Europos Sąjungos sutartį ir Europos Bendrijos steigimo sutartį (2007/C 306/01)“. EUR-LEX. Žiūrėta 2024 m. vasario 7 d. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL_
11. „Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas“, TAR žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.67B5099C5848/asr_
12. „Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. vasario 20 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E2B2957B9182/asr>.
13. „Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. vasario 20 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.0AE0464E0EDE/asr>.
14. „Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. vasario 20 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.91609F53E29E/asr>.
15. „Germany: Administrative Procedure Act [Verwaltungsverfahrensgesetz (VwVfG)] of May 25th 1976“. Refworld. Žiūrėta 2024 m. vasario 17 d. <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1976/en/63421>.
16. „Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymas Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2024 m. vasario 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/fa9a6b3076e111e38da4e231c7b4cf37/asr>.
17. „Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 29 d. sprendimas Nr. TS-95 „Dėl Piniginės socialinės paramos teikimo nepasiturintiems Utenos rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašo patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/38bd25b0370e11e881f2ba995b003ed2/asr>.

18. „Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.33DE665E5E0E/asr>.
19. „Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e944ee00600111e4bad5c03f56793630/asr>.
20. „Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 1R-168 „Dėl Teisinių išvadų dėl norminių teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“. TAR. Žiūrėta 2023 m. gruodžio 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8DB7EAB2A34B/asr>.
21. „Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. sausio 15 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.594F129CE9AD/asr>.
22. „Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. vasario 16 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D267FBDC094B/asr>.
23. „Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymas“. TAR. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9E5C5C16B6E6/asr>.

2. Travaux préparatoires

1. „Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pagrindinio komiteto išvada dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 119, 122, 124, 141 ir 143 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-640, 2021-09-15 Nr. 102-P-24“. Lietuvos Respublikos Seimas. Žiūrėta 2023 m. lapkričio 5 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/089a0e7016ad11ecad9fbbf5f006237b?jfwid=hw91prnp8>.
2. „Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento išvada dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo projekto, 2022-06-28, Nr. XIVP-1580(3)“. Lietuvos Respublikos Seimas. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/3fd36340f6be11ecbfe9c72e552dd5bd>.

3. Specialioji literatūra

1. Andruškevičius, Arvydas. *Administracinė teisė: bendrieji teorijos klausimai, valdymo aktų institutas, ginčo santykių jurisprudenciniai aspektai*. Vilnius: Registrų centras, 2008.
2. Andruškevičius, Arvydas, Paškevičienė, Laura. *Viešojo administravimo teisiniai pagrindai: mokomoji knyga*. Vilnius: Registrų centras, 2011.
3. Astrauskas, Algirdas. „Viešojo valdymo sistema“. Iš *Viešasis valdymas*, Vainius Smalskys, 180-238. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010.
4. Astrauskas, Algirdas. *Vietos savivalda ir savivaldybė: teoriniai, istoriniai ir praktiniai aspektai: mokomoji knyga*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2022. <https://cris.mruni.eu/cris/entities/publication/9a7f6580-0393-42b7-87e7-e941370198eb>.
5. Bakaveckas, Audrius. „Vietos savivaldos teisinės bazės plėtros problemos“. *Viešojo politika ir administravimas* 12 (2005): 104-110. <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/fb09e913-f072-4ba0-9881-9365bff72069/content>.
6. Bakaveckas, Audrius. *Administracinė teisė: teorija ir praktika. I dalis*. Vilnius: MES, 2012.
7. Brackertz, Nicola. „Political Actor or Policy Instrument? Governance Challenges in Australian Local Government“. *Commonwealth Journal of Local Governance* 12 (2013): 3-19.

https://www.researchgate.net/publication/276390969_Political_Actor_or_Policy_Instrument_Governance_Challenges_in_Australian_Local_Government.

8. Deviatnikovaitė, Ieva. *Administracinė teisė : bendroji dalis : vadovėlis*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2021.

9. Deviatnikovaitė, Ieva. *Užsienio šalių ir Europos Sąjungos administracinė teisė*. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2017.

10. Guderjan, Marius. „Local government in the European Union’s multilevel polity“. Iš *The Routledge Handbook of International Local Government*, Richard Kerley, Joyce Liddle, Pamela T. Dunning, 394-404. Abingdon: Routledge, 2019.

11. Jankauskas, Kęstutis. „Teritorinių bendruomenių savivalda Lietuvoje: konstituciniai imperatyvai ir jų įgyvendinimas ordinarinėje teisėje“. Iš *Lietuvos konstitucinė teisė: raida, institucijos, teisių apsauga, savivalda: kolektyvinė monografija*, Toma Birmontienė, Kęstutis Jankauskas, Egidijus Jarašiūnas, Mindaugas Maksimaitis, Gediminas Mesonis, Alvydas Pumputis, Vytautas Žilys, Edita Žiobienė, 411-522. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2007.

12. Kalesnykas, Raimundas. „Viešojo administravimo teisės aktai“. Iš *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis: vadovėlis: antroji laida*, Algimantas Dziegoraitis 483-505. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005).

13. Kmiecik, Robert. „Self-government in the political system of Poland“. *Przegląd Politologiczny* 2 (20): 87-104, <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/7e9833d1-c1ab-4efc-bb4d-b9e61436e491>.

14. Kuncevičius, Gytis. „Administracinio akto ir administracinės sutarties teisinės prigimties sąsajos: teorinis aspektas“. *Socialinių mokslų studijos* 4 (3), (2012): 1041-1061.

15. Kuncevičius, Gytis. „Administracinės sutarties institutas ir jo teorinis pagrindimas“. Daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas, 2011.

16. Mačiulytė, Jurgita, Ragauskas, Petras. *Lietuvos savivalda: savarankiškos visuomenės link?*. Vilnius: Versus aureus, 2007.

17. McFadden, Jean. *Local Government Law in Scotland: An Introduction*. West Sussex: TottelPublishing Ltd, 2008.

18. Miliauskaitė, Kristina, Venckienė, Eglė. „Teisėkūros juridinė technika“. Iš *Teisės teorijos įvadas*, Linas Baublys, Ernestas Spruogis, 281-292. Vilnius: MES, 2010.

19. Murauskas, Donatas. „Norminis teisės aktas“. Iš *Teisės teorija*, Giedrė Lastauskienė, 145-153. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2020.

20. Novikovas, Andrejus. „Vietos savivaldos esmė ir socialinė paskirtis visuomenėje“. *Jurisprudencija* 77, 69 (2005): 58-64.

21. Panara, Carlo. „Conclusion – The Contribution of Local Self-Government to Constitutionalism in the Member States and in the EU Multi-Layered System of Governance“. Iš *Local Government in Europe: The „Fourth Level“ in the EU Multi-Layered System of Governance*, Carlo Panara, Michael Varney, 369-413. Abingdon: Routledge, 2013.

22. Vainiutė, Milda, Matjošaitytė, Laura. „Merų rinkimai Lietuvos Respublikoje: teisinio reguliavimo raida ir naujaisi pokyčiai“. *Jurisprudencija* 30(2) (2023): 285-303, DOI: 10.13165/JUR-23-30-2-02.

23. Vasarienė, Dalia. „Vietos savivalda“. Iš *Lietuvos konstitucinė teisė*, E. Jarašiūnas, V. Sinkevičius, J. Žilys, M. Vainiutė, 821-829. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2012.

24. Vilutis, Petras. *Administracinė teisė. Bendroji dalis*. Kaunas: M. Adomavičiaus sp., 1939.

25. Wolf, Loammi. „In search of a definition for administrative action“. *South African Journal on Human Rights* 33, 2 (2017): 314-334. DOI: 10.1080/02587203.2017.135662.

4. Teismų praktika

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

1. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas byloje Nr. 49/200.
2. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. lapkričio 17 d. nutarimas byloje Nr. 45/01-12/03-15/03-24/03.
3. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas byloje Nr. 7/04-8/04.
4. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 19 d. nutarimas byloje Nr. 13/2019.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2003 m. kovo 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A5-63-03.
2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS492-288/2012.
3. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS858-187/2012.
4. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A525-529/2013.
5. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS756-382/2013.
6. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013.
7. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-1440/2014.
8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-635-283/2014.
9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-1073-143/2015.
10. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. sausio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-220-662/2015.
11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. spalio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3061-858/2015.
12. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1933-525/2015.
13. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. vasario 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-398-442/2015.
14. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-608-602/2016.
15. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. rugsėjo 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-4497-552/2016.

16. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-608-602/2016.
17. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. liepos 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2059-520/2016.
18. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. birželio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1550-502/2017.
19. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. liepos 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-558-556/2017.
20. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-8-756/2017.
21. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. birželio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-7-261/2017.
22. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-1026-624/2017.
23. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. lapkričio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-1015-520/2017.
24. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-332-1062/2018.
25. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-365-415/2018.
26. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. rugsėjo 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-601-756/2018.
27. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1247-602/2018.
28. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-95-261/2018.
29. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-395-822/2018.
30. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018.
31. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-381-415/2018.
32. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. lapkričio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-773-492/2018.
33. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-340-756/2018.
34. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. birželio 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018.
35. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gegužės 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-381-415/2018.
36. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. lapkričio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-758-822/2018.
37. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. lapkričio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-758-822/2018.

38. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. spalio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-9-662/2018.
39. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-6-492/2019.
40. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-7-624/2019.
41. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. spalio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2145-520/2019.
42. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-2-502/2019.
43. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-142-624/2019.
44. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-7-624/2019.
45. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-6-492/2019.
46. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2020-415/2020.
47. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3244-629/2020.
48. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1054-492/2020.
49. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1054-492/2020.
50. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-957-415/2020.
51. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. balandžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-189-552/2020.
52. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1610-815/2021.
53. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1544-552/2021.
54. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. lapkričio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1705-492/2021.
55. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. rugsėjo 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-280-492/2021.
56. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. birželio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2338-629/2021.
57. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2863-815/2021.
58. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. spalio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1734-1062/2021.
59. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2599-968/2021.

60. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. sausio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-13-438/2021.
61. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. sausio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3253-789/2021.
62. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3401-556/2022.
63. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022.
64. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-544-662/2022.
65. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. gruodžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1375-1188/2023.
66. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1050-415/2023.
67. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. lapkričio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1122-821/2023.
68. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. gruodžio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-863-662/2023.
69. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. kovo 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1280-629/2024.

Vilniaus apygardos administracinis teismas

1. Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017 m. vasario 27 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-1058-281/2017.
2. Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3249-1063/2018.
3. Vilniaus apygardos administracinio teismo 2018 m. gegužės 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-1948-1063/2018.

Regionų apygardos administracinis teismas

1. Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų 2018 m. spalio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3890-386/2018.

Specialioji teisėjų kolegija

1. Specialiosios teisėjų kolegijos teisingumui 2022 m. spalio 3 d. nutartis Nr. T-48/2022.

Teismų praktikos biuleteniai

1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas. Administracinių teismų praktika Nr. 30, 2015 (liepa – gruodis).

5. Internetiniai tinklalapiai

1. „Gyventojų skaičius pagal savivaldybes 2024 m. sausio 1 d.“. Registrų centras. Žiūrėta 2024 m. kovo 30 d. <https://www.registrucentras.lt/p/853>.

ANOTACIJA

Magistro baigiamuoju darbu nagrinėjamas savivaldybės tarybos sprendimas, kaip administracinis aktas, analizuojami pozityviosios teisės nustatyti teisės technikos reikalavimai savivaldybės tarybos sprendimams, išskiriant teisės taikymo aktų ypatumus. Siekiama apibendrinti savivaldybės tarybai priimant sprendimus kylančias teisinis problemas.

Atliktas tyrimas atskleidė, kad teisės technikos reikalavimų suformulavimas teisingumo ministro patvirtintose Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijose *per se* neužtikrina tikslaus jų laikymosi savivaldybės tarybos priimamuose sprendimuose. Pateikiami pasiūlymai, kaip užtikrinti vietos savivaldos principų, ypač veiklos viešumo ir skaidrumo, subsidarumo, įgyvendinimą ir savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę teisės technikos atžvilgiu.

Reikšminiai žodžiai: vietos savivalda, savivaldybės taryba, administracinis aktas, savivaldybės tarybos sprendimas, teisės technika.

ANNOTATION

The Master's thesis examines the decision of the municipal council as an administrative act, analyses the technical requirements of positive law for the decisions of the municipal council, highlighting the peculiarities of the acts of application of law. The aim is to summarise the legal problems that arise in the decision-making process of the municipal council.

The study has shown that the formulation of the technical legal requirements in the Guidelines for the Drafting of Legislative Acts approved by the Minister of Justice does not, per se, ensure that they are followed precisely in the decisions adopted by the municipal council. Suggestions were made to ensure the implementation of the principles of local self-government, in particular openness and transparency, subsidiarity, and the quality of the legal technicalities of the decisions taken by the municipal council.

Key words: local self-government, municipal council, administrative act, municipal council decision, legal technique.

SANTRAUKA

Savivaldybės tarybos priimamų sprendimų teisės technikos ypatumai Lietuvoje

Demokratinės valstybės raidos pagrindą sudaro skatinama ir plėtojama vietos savivalda. Savivaldybės tarybos sprendimas yra teisinis mechanizmas, kuris yra arčiausiai asmens, todėl labai svarbu, kad savivaldybės tarybos priimami sprendimai būtų kokybiški. Magistro baigiamajame darbe nagrinėjami savivaldybės tarybos sprendimai ir jiems keliami teisės technikos reikalavimai, išskiriant teisės taikymo aktų ypatumus, tiriama, ar savivaldybės tarybos priimti sprendimai atitinka teisės technikos reikalavimus. Apibendrinamos savivaldybės tarybai priimant sprendimus kylančios teisinės problemos.

Pirmoje dalyje analizuojama savivaldybės tarybos padėtis vietos savivaldoje. Aptariama vietos savivaldos samprata, savivaldybės tarybos samprata ir jos kompetencija, atskleidžiama savivaldos institucinė struktūra, išryškinamos teisinio reguliavimo, susijusio su įgaliojimų suteikimu savivaldybėms, problemos.

Antroje dalyje analizuojamas savivaldybės tarybos pagrindinis veiklos instrumentas – sprendimas – administracinių aktų doktrinos kontekste. Nagrinėjama administracinių aktų samprata, kurios pagrindu atskleidžiama savivaldybės tarybos sprendimų samprata, išskiriami požymiai, išskiriamas klasifikavimas, turintis reikšmės sprendimų teisės technikos reikalavimams.

Trečioje dalyje nagrinėjami savivaldybės tarybos sprendimams ordinarinėje teisėje keliami bei teismų praktikoje plėtojami teisės technikos reikalavimai, tiriama, ar savivaldybės tarybos priimti sprendimai atitinka teisės technikos reikalavimus, aptiriamos tyrimo metu nustatytos dažniausiai daromos sprendimuose teisės technikos klaidos.

Atliktas tyrimas atskleidė, kad teisės technikos reikalavimų suformulavimas teisingumo ministro patvirtintose Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijose *per se* neužtikrina tikslaus jų laikymosi savivaldybės tarybos priimamuose sprendimuose.

Atsižvelgiant į darbo tyrimo rezultatus, pateikiami pasiūlymai, kaip priimant savivaldybės tarybos sprendimus užtikrinti vietos savivaldos principų, ypač veiklos viešumo ir skaidrumo, subsidiarumo, įgyvendinimą ir savivaldybės tarybos priimamų sprendimų kokybę teisės technikos atžvilgiu.

SUMMARY

Legal Technicalities of Municipal Council Decisions in Lithuania

Local self-government is the basis for the development of a democratic state. The decision of the municipal council is the legal mechanism that is closest to the individual, which is why it is important that the decisions taken by the municipal council are of high quality. The Master's thesis examines the decisions of the municipal council and the technical requirements of the law that apply to them, highlighting the particularities of the application of the law, and investigating whether the decisions adopted by the municipal council comply with the technical requirements of the law. It summarises the legal problems that arise in the decision-making process of the municipal council.

The first part analyses the position of the municipal council in local self-government. It discusses the concept of local self-government, the concept of the municipal council and its competences, reveals the institutional structure of local self-government, and highlights the problems of the legal framework for the conferral of powers on municipalities.

The second part analyses the main operational instrument of the municipal council - the decision - in the context of the doctrine of administrative acts. It examines the concept of administrative acts, which is the basis for revealing the concept of decisions of the municipal council, distinguishing the attributes, distinguishing the classification, which has implications for the technical requirements of decisional law.

The third part examines the legal technical requirements for decisions of the municipal council in ordinarily applicable law and as developed in the case-law, investigates whether the decisions adopted by the municipal council comply with the legal technical requirements, and discusses the most common legal technical errors in the decisions identified during the study.

The study has shown that the formulation of legal technical requirements in the Guidelines for the Drafting of Legislative Acts approved by the Minister of Justice does not, per se, ensure that they are followed exactly in the decisions adopted by the municipal council.

In the light of the results of the study, proposals have been made to ensure the implementation of the principles of local self-government, in particular publicity and transparency, subsidiarity, and the quality of the legal technique of the decisions taken by the municipal council.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

1 lentelė. Savivaldybės tarybos sprendimų klasifikavimas, pagal subjektų, kuriems taikomas savivaldybės tarybos sprendimas, ratas

Klasifikavimo pagrindas	Savivaldybės tarybos sprendimai	
Subjektų, kuriems taikomas savivaldybės tarybos sprendimas, ratas	Individualus sprendimas	Norminis sprendimas
	Sprendimas skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei	Sprendimas adresuotas neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

2 lentelė. Savivaldybės tarybos norminių ir individualių sprendimų atribojimo požymiai

Sprendimų atribojimo požymis	Savivaldybės tarybos norminis sprendimas	Savivaldybės tarybos individualus sprendimas
1. Paskirtis	Sprendimas sukuria elgesio taisykles – teisės normas.	Sprendime išreikštas teisės normų taikymo rezultatas konkretaus subjekto atžvilgiu, turintis įtakos šio subjekto teisiniam statusui (teisėms ir pareigoms). Sprendimas sukelia konkrečių administracinių teisinių santykių atsiradimą, pasikeitimą ar pasibaigimą.
Pavyzdys	Išmokų teikimo asmenims, patiriantiems socialinę riziką, Utenos rajono savivaldybėje tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 22 d. sprendimu Nr. TS-61, įtvirtina bendro pobūdžio nurodymus (elgesio taisykles) tam tikrų visuomeninių santykių dalyviams: nustato Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme nustatytų išmokų rūšių asmenims, patiriantiems socialinę riziką, teikimo būdus, sprendimų dėl išmokų teikimo priėmimą, asmenų atsakomybę ir kontrolę.	Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad savivaldybių turtas gali būti perduodamas panaudos pagrindais asociacijoms laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Utenos rajono savivaldybės taryba taikė minėto įstatymo nuostatą ir priėmė Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. birželio 30 d. sprendimą Nr. TS-174, kuriuo perdavė asociacijai „Kurkime ir aukime kartu“ pagal panaudos sutartį 10 metų laikotarpiui nuo sutarties pasirašymo dienos, asociacijos įstatuose numatyti veiksmai vykdyti Utenos rajono savivaldybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą (patalpas).
2. Subjektas	Sprendimas priimamas savivaldybės tarybos, įgaliotos vykdyti administracinį reglamentavimą.	Sprendimas priimamas savivaldybės tarybos, turinčios įstatymo nustatyta tvarka jai suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus.

Pavyzdys	Utenos rajono savivaldybės taryba 2024 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. TS-49 patvirtino Utenos rajono savivaldybės sutikimų statyti valstybinės reikšmės paviršiniuose vandens telkiniuose laikinuosius nesudėtinguosius statinius išdavimo taisykles.	Utenos rajono savivaldybės taryba 2024 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. TS-31 perdavė asociacijai Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai pagal panaudos sutartį iki 2032 m. rugpjūčio 29 d., Utenos rajono savivaldybei nuosavybės teise priklausantį.
3. Turinio pobūdis	Sprendimas išdėsto bendro, abstraktaus pobūdžio nuostatas, kurios apjungia tipinėmis, rūšinėmis savybėmis panašius visuomeninius santykius.	Sprendimu nustatomos konkrečios teisės ar pareigos suinteresuotiems asmenims, kaip konkrečioms subjektams.
Pavyzdys	Prašymų išduoti Utenos rajono savivaldybės tarybos sutikimą atidaryti ar steigti lošimų organizavimo vietą ar tęsti lošimų organizavimo veiklą lošimų organizavimo vietoje nagrinėjimo tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. TS-206, reglamentuoja prašymų išduoti Utenos rajono savivaldybės tarybos sutikimą atidaryti ar steigti lošimų organizavimo vietą ar tęsti lošimų organizavimo veiklą lošimų organizavimo vietoje nagrinėjimo tvarką, konkrečios lošimų organizavimo vietos poveikio viešajai tvarkai, švietimui, kultūrai, visuomenės sveikatai, gyvenamajai aplinkai ir kriminogeninei situacijai konkrečius vertinimo kriterijus ir jų taikymą. Tvarkos apraše išdėstytos bendro pobūdžio normos, kuriomis turi vadovautis asmenys, norintys	Utenos rajono savivaldybės taryba, vadovaudamasi įstatymo suteikta kompetencija socialinį būstą nuomoti rinkos kainomis, 2018 m. birželio 28 d. sprendimu Nr. TS-184 išnuomojo socialinį būstą konkrečiam asmeniui rinkos kainomis nustatydamą tik šiam konkrečiam asmeniui teisę socialinį būstą nuomoti rinkos kainomis.

	gauti Utenos rajono savivaldybės tarybos sutikimą atidaryti ar steigti lošimų organizavimo vietą ar tęsti lošimų organizavimo veiklą lošimų organizavimo vietoje.	
4. Taikymo laiko atžvilgiu pobūdis	Sprendimas orientuojamas į ateitį, t. y. skirtas taikyti daug kartų. Jis toliau veikia po realizavimo individualiuose santykiuose ir konkrečių asmenų elgesyje.	Sprendimas skirtas konkrečiai situacijai, t. y. sprendimo taikymas ir vienkartinis – sprendimo galiojimas nėra tęstinis.
Pavyzdys	Daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijų tvarkymo tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. TS-226, reglamentuoja Utenos miesto daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijų tvarkymo (žemės sklypo formavimo, techninių tvarkymo darbų projektų, tvarkymo darbų) dalinio finansavimo savivaldybės lėšomis sąlygas ir tvarką. Sprendimu patvirtintas tvarkos aprašas yra daugkartinio taikymo, t. y. tvarkos aprašas bus kiekvieną kartą taikomas asmeniui teikiant prašymą dėl finansavimo skyrimo, dėl atsiskaitymo už skirtas lėšas ir pan. Kitaip tariant, tvarkos aprašas nuolat veiks individualiuose santykiuose iki tol, kol savivaldybės taryba šio tvarkos aprašo nepripažins netekusiu galios.	Utenos rajono savivaldybės taryba 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimu Nr. TS-236 įgaliojo konkretų asmenį atstovauti savivaldybei UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centras“ neeiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime ir balsuoti pateiktais klausimais „už“. Suteiktas įgaliojimas nebus taikomas ateityje daug kartų, šiuo įgaliojimu suteikiama teisė asmeniui vieną kartą konkrečią datą atstovauti savivaldybei susirinkime.
5. Adresatas	Sprendimas adresuotas neapibrėžtam asmenų ratui arba ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais konkrečiai apibrėžtam valstybės	Sprendimas skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibūdintų subjektų grupei.

	teritoriniam vienetai (savivaldybei).	
Pavyzdys	<p>Utenos rajono savivaldybės šeimos stiprinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. TS-170, adresuotas ratui asmenų, apibūdintų rūšiniais požymiais. Aprašo 2 punkte nustatyta, kad šis aprašas taikomas jaunosms šeimoms ir bendrai gyvenantiems asmenims, kurie ne mažiau kaip 3 mėnesiai įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą arba yra įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą savivaldybėje. Pažymėtina, jog tai, kad galima tam tikru metu nustatyti asmenų skaičių, kuriam sprendimas taikomas, ar tai, kad sprendimas skirtas nedideliame asmenų ratui – sprendimo nedaro individualiu.</p>	<p>Utenos rajono savivaldybės taryba 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimu Nr. TS-232 nusprendė konkrečiam asmeniui parduoti savivaldybei nuosavybės teise priklausantį butą. Minėtas sprendimas yra adresuotas konkrečiam asmeniui, toks savivaldybės tarybos sprendimas teisinės pasekmės sukelia tik sprendime nurodytam asmeniui. Individualūs požymiai – vardas, pavardė, konkretus adresas ir pan.</p>
6. Privalomumo pobūdis	Sprendimas yra visiems asmenims privalomas konkrečios savivaldybės ribose.	Sprendimas privalomas konkrečiam suinteresuotam asmeniui arba jų grupei
Pavyzdys	<p>Leidimo laidoti išdavimo, laidojimo ir kapinių lankymo, kapavietės pripažinimo neprižiūrima kapavieta ir kapavietės (kapo) identifikavimo, konfesinių kapinių suteikimo Utenos rajono savivaldybės teritorijoje tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. TS-300, reglamentuoja leidimų laidoti Utenos</p>	<p>Utenos rajono savivaldybės taryba 2022 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. TS-211 įgaliojo Utenos rajono savivaldybės administracijos direktorių, jam nesant – Utenos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoją, įvertinus šeimų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, švietimo poreikius, teikti pritarimus švietimo teikėjų ikimokyklinio ugdymo</p>

	<p>rajono savivaldybės teritorijoje esamose viešosiose kapinėse išdavimo, laidojimo ir kapinių lankymo, kapaviečių pripažinimo neprižiūrimomis, jų priežiūros organizavimo ir tolesnio laidojimo jose, kapavietės (kapo) identifikavimo, konfesinių kapinių suteikimo tvarką, nustato kolumbariumų nišų skyrimo tvarką ir priežiūrą. Aprašas privalomas visiems asmenims.</p>	<p>programoms. Sprendimas yra privalomas įsakyme nurodytam konkrečiam asmeniui.</p>
7. Priėmimo tvarka	<p>Sprendimas paskelbiamas laikantis nustatytos norminių aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos.</p>	<p>Sprendimo paskelbimui ir įsigaliojimui nėra taikoma norminių aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarka.</p>
Pavyzdys	<p>Asmenų priėmimo į Utenos rajono savivaldybės neformaliojo vaikų švietimo mokyklas tvarkos aprašas, patvirtintas Utenos rajono savivaldybės tarybos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. TS-138, kaip netgi nurodyta pačiame sprendimo 4 punkte, turi būti paskelbtas Teisės aktų registre ir savivaldybės interneto svetainėje www.utena.lt. tam, kad sprendimas įsigaliojotų ir galėtų būti taikomas individualiuose santykiuose.</p>	<p>Utenos rajono savivaldybės taryba 2022 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. TS-195 nusprendė perduoti asociacijai Gamtos fotografų klubui „Žalias skėtis“ pagal panaudos sutartį 10 metų laikotarpiui asociacijos įstatuose numatytai veiklai vykdyti savivaldybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą (patalpas). Minėtas sprendimas įsigalioja jo pasirašymo dieną. Pažymėtina, kad pačiame sprendime gali būti nustatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data.</p>

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, atsižvelgiant į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką

3 lentelė. Savivaldybės tarybos sprendimo formos elementų išdėstymo tvarka

1.	<i>Savivaldybės herbas</i>			
2.	<i>Sprendimą priimančio subjekto pavadinimas</i>	UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA		
3.	<i>Priimamo teisės akto rūšies pavadinimas</i>	SPRENDIMAS		
4.	<i>Sprendimo pavadinimas (antraštė)</i>	DĖL...		
5.	<i>Sprendimo priėmimo data ir numeris</i>	2024 m. kovo 30 d. Nr. TS-55		
6.	<i>Sprendimo priėmimo vieta</i>	Utena		
7.	<i>Sprendimo tekstas</i>	<p>Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Utenos rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:</p> <p>1. Sudaryti Krašto garbės piliečio vardo suteikimo komisiją:</p> <p>1.1.</p> <p>1.2.</p> <p>2. Nurodyti</p>		
8.	<i>Sprendimą pasirašančio subjekto pareigos, vardas, pavardė</i>	Savivaldybės meras	Parašas	Vardas ir pavardė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymu

4 lentelė. Sprendimu tvirtinamų dokumentų elementų išdėstymo tvarka

1.	<i>Tvirtinimo žyma</i>	PATVIRTINTA Utenos rajono savivaldybės tarybos 2024 m. kovo 23 d. sprendimu Nr. TS-32
2.	<i>Dokumento pavadinimas</i>	UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS VEIKLOS REGLAMENTAS
3.	<i>Dokumento tekstas</i>	<p style="text-align: center;">I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS</p> <p>1. 2.</p> <p style="text-align: center;">II SKYRIUS TARYBOS NARIŲ VEIKLOS APMOKĖJIMAS</p> <p>3. 3.1. 4.</p> <p style="text-align: center;">III SKYRIUS SAVIVALDYBĖS NUOLATINIŲ GYVENTOJŲ PRIĖMIMAS</p> <p>5. 5.1. 5.2.</p> <p style="text-align: center;">IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS</p> <p>6. 7.</p>
4.	<i>Teksto pabaigos žymėjimas</i>	_____

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymu ir Rekomendacijomis

5 lentelė. Sprendimo priedo elementų išdėstymo tvarka

1.	<i>Priedo žyma</i>	Utenos rajono savivaldybės tarybos 2024 m. kovo 23 d. sprendimo Nr. TS-33 priedas		
2.	<i>Priedo pavadinimas</i> GATVIŲ IŠDĖSTYMO PLANAS M 1: _____		
3.	<i>Priedo tekstas</i>	Plano vieta	Kartografinis pagrindas	
			Gatvės taškų koordinacių nustatymo būdas	
			GATVĖS TAŠKŲ KOORDINACIŲ ŽINIARAŠTIS	
			Nr. plane	X
4.	<i>Priedo teksto pabaigos žymėjimas</i>	_____		

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymu, Rekomendacijomis ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 1V-57 „Dėl Numerių pastatams, patalpoms, butams ir žemės sklypams, kuriuose pagal jų naudojimo paskirtį (būdą) ar teritorijų planavimo dokumentus leidžiama pastatų statyba, suteikimo, keitimo ir apskaitos tvarkos aprašo ir pavadinimų gatvėms, pastatams, statiniams ir kitiems objektams suteikimo, keitimo ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo patvirtinimo“

6 lentelė. Savivaldybės tarybos sprendimo struktūrinės dalys

Savivaldybės tarybos sprendimo struktūrinės dalys:
Pavadinimas
Preambulė
Dėstomoji dalis
Baigiamosios nuostatos
Sprendimu tvirtinami dokumentai (taisyklės, tvarkos aprašas ir pan.)
Sprendimo priedai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Rekomendacijomis

7 lentelė. Savivaldybės tarybos sprendimo dėstomosios dalies išdėstymas

Sprendimo dėstomoji dalis	Utenos rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:
	1. PUNKTAI
	1.1.(PUNKTŲ) PAPUNKČIAI
	(Punktų) pastraipos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Teisėkūros pagrindų įstatymu

8 lentelė. Savivaldybės tarybos sprendimu tvirtinamų taisyklių, tvarkos aprašų ir pan. dėstomosios dalies struktūrinių dalių išdėstymas

Savivaldybės tarybos sprendimu tvirtinamų taisyklių, tvarkos aprašų ir pan. dėstomosios dalies struktūrinių dalių išdėstymas	
Skyrius	I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS
Poskyris	Pareiškėjams keliami reikalavimai
Skirsnis	PIRMASIS SKIRSNIS TVARKOS APRAŠO TAIKymo IŠIMTYS
Poskirsnis	Pareiškėjams keliami reikalavimai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Rekomendacijomis

VERTINTŲ ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS SPRENDIMŲ SĄRAŠAS

1. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS- 26 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. kovo 31 d. sprendimo Nr. TS-102 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“;
2. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-27 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės 2024-2026 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“;
3. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-28 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės 2024 metų biudžeto patvirtinimo“;
4. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-29 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės ūkio lėšų, skiriamų iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybės mokyklai (klasėms arba grupėms), turinčioms specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, apskaičiavimo, skyrimo, panaudojimo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
5. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-30 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. TS-151 „Dėl Rokiškio rajono verslo plėtros komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“;
6. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-31 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. TS-152 „Dėl Rokiškio rajono verslo plėtros komisijos patvirtinimo“ pakeitimo“;
7. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-32 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. TS-153 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“;
8. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-33 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimo Nr. TS-154 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos vertinimo komisijos patvirtinimo“ pakeitimo“;
9. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-34 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės administracijos nuostatų patvirtinimo“;
10. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-35 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2023 m. balandžio 27 d. sprendimo Nr. TS–110 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės administracijos struktūros patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“;
11. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-36 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymo 2023 metų ataskaitos patvirtinimo“;

12. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-37 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos 2023 m. veiklos ataskaitos patvirtinimo“;

13. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-38 „Dėl valstybės turto perėmimo Rokiškio rajono savivaldybės nuosavybėn ir jo perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise“;

14. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-39 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės turto perdavimo laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis panaudos pagrindais“;

15. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-40 „Dėl specialiųjų teritorijų planavimo dokumentų pripažinimo Rokiškio rajono savivaldybės teritorijos ir Rokiškio miesto teritorijos bendrųjų planų sudedamąja dalimi“;

16. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-41 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2023 metų priemonių vykdymo ataskaitos patvirtinimo“;

17. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-42 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos 2024 metų sąmatos patvirtinimo“;

18. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-43 „Dėl Rokiškio krašto muziejaus teikiamų mokamų paslaugų sąrašo ir įkainių patvirtinimo“;

19. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-44 „Dėl Rokiškio kultūros centro mokamų paslaugų sąrašo ir įkainių patvirtinimo“;

20. Rokiškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimas Nr. TS-45 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto 2024 metų veiklos programos patvirtinimo“.

10 lentelė. Nustatyti neatitikimai teisės technikos reikalavimams

Eil. Nr.	Teisės technikos reikalavimų grupė	Teisės aktas, kuriame įtvirtintas teisės technikos reikalavimas	Teisės technikos reikalavimas	Nustatytas neatitikimas	Kiek kartų nustatytas neatitikimas
1.	Reikalavimai struktūrai; Reikalavimai turiniui	Viešojo administravimo įstatymo 10 str. 5 d. 5 p.	Administraciniame sprendime turi būti nurodyta administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės	Nenurodytas faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės	3
2.	Reikalavimai struktūrai; Reikalavimai turiniui	Viešojo administravimo įstatymo 10 str. 5 d. 6 p.	Administraciniame sprendime turi būti nurodyti administracinio sprendimo motyvai	Nenurodyti administracinio sprendimo motyvai	3
3.	Reikalavimai struktūrai; Reikalavimai turiniui	Viešojo administravimo įstatymo 10 str. 5 d. 7 p.	Administraciniame sprendime turi būti nurodyta administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką	Nenurodyta apskundimo tvarka arba nurodyta netiksli sprendime apskundimo tvarka	9
1.	Reikalavimai turiniui	Rekomendacijų 5 p.	Teisės aktai rengiami taip, kad būtų aiškūs, lengvai suprantami ir nedviprasmiški, paprasti, glausti, tikslūs	Sprendime nurodoma, kad sprendimas pripažįstamas netekusiu galios su visais pakeitimais ir papildymais, tačiau sprendimas papildymų ir pakeitimų neturėjo	1
2.	Reikalavimai	Rekomendacijų 6	Teisės akto turinys turi	Sprendimo	10

	turiniui	p.	atitikti jo paskirtį, rūši, tekstas dėstomas glaustai, logiškai ir aiškiai, be prieštaravimų. Teisės akto straipsnio ar punkto tekstas nekartojamas kituose straipsniuose ar punktuose.	tekstas nedėstomas glaustai, turi nereikalingų elementų, pvz., sprendimo įsigaliojimo nuostatose vietoj formuluotės „sprendimas įsigalioja 2024 m. kovo 1 d.“ nurodoma „Rokiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimas įsigalioja nuo 2024 m. kovo 1 d.“	
3.		Rekomendacijų 9 p.	Įgyvendinamajame teisės akte neturėtų būti atkartojamos aukštesnės galios teisės akto nuostatos.	Sprendime kartojamos Vietos savivaldos įstatyme įtvirtintos nuostatos	9
4.		Rekomendacijų 11 p.	Sąvokų apibrėžtyse neturėtų būti nustatomi reikalavimai, sąlygos ir pan.	Sąvokos apibrėžtyje nustatyti reikalavimai	1
5.		Rekomendacijų 25 p.	Preambulė būtina, jei teisės aktu įgyvendinamas įstatymas ar kitas teisės aktas.	Sprendimu įgyvendinamas Vietos savivaldos įstatymo 15 str. 2 d. 4 p., tačiau preambulė nenurodyta	1
6.		Rekomendacijų 29 p.	Teisės aktą patvirtinti įgaliota institucija, tvirtindama teisės aktą, jo preambulėje kaip teisinį pagrindą nurodo įstatymą, straipsnį ar jo struktūrinę dalį ir (ar) kitą teisės aktą ar jo struktūrinę dalį, kuriais yra įgaliota patvirtinti konkretų įgyvendinamąjį teisės aktą.	Preambulėje nenurodyta konkreti teisės akto norma	1

7.		Rekomendacijų 42 p.	Savivaldybių institucijų ir įstaigų priimamų teisės aktų punktai žymimi arabiškais skaitmenimis ir numeruojami iš eilės. Po numerį nurodančio skaitmens dedamas taškas.	Po punkto numerį nurodančio skaitmens padėtas skliaustelis	19
8.		Rekomendacijų 45.1 p.	Po preambulės arba pirmosios pastraipos (jei teisės aktas neturi preambulės) rašomas dvitaškis ir visi kiti punktai pradedami veiksmožodžio bendratimi, kai teisės aktas turi kelis punktus.	Sprendime po preambulės punktas nesunumeruotas, nors yra keli punktai	3
9.		Rekomendacijų 60 p.	Tvirtinimo žymoje didžiosiomis neparyškintomis raidėmis rašomas žodis „patvirtinta“, kitoje eilutėje – teisės aktą tvirtinančio (-ių) subjekto (-ų) pavadinimas, eilutėje po to nurodoma teisės akto tvirtinimo data, teisės akto rūšis ir teisės aktą priėmusio (-ių) subjekto (-ų) suteiktas numeris.	Tvirtinimo žymoje nurodoma, kad tai priedas	2
10.		Rekomendacijų 72 p.	Priedo pavadinimas išdėstomas po priedo žyma išilginiu centruotu būdu ir rašomas didžiosiomis paryškintomis raidėmis.	Priedo pavadinimas nurodomas mažosiomis raidėmis	1
11.		Rekomendacijų 124 p.	Skliaustuose nurodomos komisijoje, darbo grupėje, taryboje ar pan. atliekamos funkcijos	Ne skliaustuose nurodomos komisijoje atliekamos funkcijos	2
12.		Rekomendacijų 134 p.	Lotynų ar kitų kalbų žodžiai tekste rašomi kursyvu, pvz., <i>mutatis mutandis</i> .	Lotyniški žodžiai rašomi ne kursyvu	1
13.		Rekomendacijų 143 p.	Teisės akto, kurį sudaro punktai, gali būti keičiamas, pildomas ar pripažįstamas netekusiu galios visas punktas ar	Vietoj termino „pripažinti netekusiu galios“ punktą vartojamas	1

			jo struktūrinės dalys: punkto papunktis, punkto pastraipa.	terminas „išbraukti“ punkta	
14.		Rekomendacijų 150 p.	Prireikus teisės aktą papildyti nauja įterpiama struktūrinė dalimi, jis gali būti pildomas struktūrinė dalimi su novela (novelos žymimos papildomais arabiškais skaitmenimis, rašomais pagrindinio ženklo, žyminčio struktūrinės dalies eiliškumą, dešinės pusės viršuje) arba nauja struktūrinė dalimi buvusių struktūrinę dalį ir toliau einančias struktūrines dalis pernumeruojant.	Pildoma nauju punktu tokia formuluote: „papildyti nauju punktu ir išdėstyti jį taip:“	2
15.		Rekomendacijų 161 p.	Pripažįstant netekusiu galios teisės aktą, kuris buvo keistas, nurodoma, kad jis pripažįstamas netekusiu galios su visais pakeitimais ir papildymais. Formuluotė „su visais pakeitimais ir papildymais“ vartojama net ir tuo atveju, jei teisės aktas buvo keistas ar pildytas tik vieną kartą. Atskirai jį keitusių teisės aktų pripažinti netekusiais galios nereikia, laikoma, kad netekus galios pirminiam teisės aktui nebegalioja ir jį keitę teisės aktai.	Pripažįstant netekusiu galios sprendimą, pripažįstami netekusiais galios ir atskirai jį keitę sprendimai	1
16.		Rekomendacijų 184 p.	Teisės akto keitimas, nepriklausomai nuo keitimo pobūdžio (keičiama, pildoma ar pripažįstama netekusiu galios), pradedamas veiksmožodžio bendraties forma „pakeisti“.	Vartojama formuluotė „pakeisti ir papildyti sprendimą“	2
17.		Rekomendacijų	Kolegialios institucijos	Vartojama	15

		185.1 p.	priimamo teisės akto keitimas dèstomas taip: „Pakeisti 16 punktą ir jį išdèstyti taip:“	formuluotè „pakeisti punktą ir išdèstyti jį taip:“	
18.		Rekomendacijų 187 p.	Kai keičiama punkto, kurį sudaro papunkčiai, pirmoji pastraipa iki dvitaškio, turi būti nurodoma, kad keičiama to punkto pirmoji pastraipa. Nurodžius, kad keičiamas, pvz., 3 punktas, būtų suprantama, kad keičiamas visas 3 punktas su papunkčiais.	Nenurodyta, kad keičiama punkto pirmoji pastraipa	1